

Taklit	3
Necasetler ve Temizleyiciler	4
Abdest	8
Cenaze Hükümleri	12
Teyemmüm	14
Namaz	16
Namazın Vakti	16
Kible	18
Giysi	19
Namaz Kılınan Yer	21
Ezan ve Kamet	23
Niyet	24
Kıyam	25
Kıraat	26
Rükû	28
Secde	30
Namazı Bozan Ameller	34
Şekler ve Sehv Secdesi	35
Yolcu Namazı	37
Namazın Seferi Kılınmasının Birinci Şartı: Şer'i Mesafe	37
Seferi Namazın İkinci ve Üçüncü Şartı: Mesafe Kastı ve Kastın Devamlılığı	39
Namazın Seferi Kılınmasının Beşinci Şartı: Yolculuğun Günah Kastıyla Yapılmaması	40
Namazın Seferi Olmasının Altıncı Şartı: Sabit ve Yerleşik Bir Yerin Olması	42
Namazın Seferi Olmasının Yedinci Şart: Mesleğin Yolculuk Olmaması	43
Namazın Seferi Kılınmasının Sekizinci Şartı: Ruhsat Sınır (Yolculuğa Başlama Sınırı)	44
Seferiliği Ortadan Kaldıran Şeyler	45
Yolculuk Hükümleri	48
Yolcu Namazı Konusunda Özel Meseleler	50
Kaza Namazı ve Ücret Karşılığı Kılınan Namaz	53
Âyat Namazı	54
Cemaat Namazı	56
Cuma Namazı	61
Orucu	62
Orucun Farz ve Sıhhat Şartları	62
Niyet	64
Orucu Bozan Şeyler	66
Orucun Kazası	68
Kaza ve Kefaretin Farz Olduğu Yerler	71
Hilalin Görülmesi	73
Orucun Kısımları	74
İtikâf	76
Humus	77
Zekât	84
Nezir	85
Hac	86

Bakma ve Giyim	88
Nikâh	90
Muameleler	92
Av ve Boğazlama	95
Yiycek ve İçecek	96
Sahibi Belli Olmayan Kayıp Mal	97
Kadının Mirası	98
Vakıf	99
Sadaka	101
Tıbbi Konular	102

Taklit

1

Ayetullah Uzma Humeyni: Başlangıçta ölmüş bir müçtehidi taklit etmek caiz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Mukaddemetu fi Ahkami't-Taklit, 13. mesele).

Ayetullah Uzma Hamanei: Başlangıçta ölü bir müçtehidi taklit etmek, farz ihtiyat gereği caiz değildir.

(Ecvibetu'l-İstiftaât, 22. soru)

2

Soru: Fetvadan sonra ihtiyat terk edilmemeli, tabirine yer verilirse bu ihtiyat farz mıdır?

Ayetullah Uzma Humeyni: Cevap: İhtiyat terk edilmemelidir tabiri fetvanın açıklanmasından sonra söylenmişse, ihtiyatın güzel oluşunun tekidi içindir.

(Tevzihu'l-Mesail'in sonunda mevcut istiftaat, 1. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Fetvadan önce veya fetvadan sonra zikredilen ihtiyat, müstehap ihtiyattır, ama "İhtiyat terk edilmemelidir" ibaresiyle birlikte gelen yerde, ihtiyattan maksat farz ihtiyattır.

(İstifta, 7)

Necasetler ve Temizleyiciler

3

Ayetullah Uzma Humeyni: Kûr su kg esasınca yaklaşık 377/ 419 kg dır.

(Tahriru'l-Vesile, Fasluñ fi'l-Miyâh, 14. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kûr su yaklaşık 384 litredir.

(İstifta, 2)

4

Ayetullah Uzma Humeyni: Hangi din ve mezhepten olursa olsun gayrimüslim necaset hükmüne mahkumdür.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necaset; İstiftaa, c. 1, 267. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Semavi dinin mütedeyyini olmayan kâfir necistir, ama Ehl-i Kitâp (Yahudi, Hıristiyan, Zerdüşť ve Sabiin) paktır (necis deđildir).

(İstiftaat, 9; Ecbibetu'l-İstifta, 9, 313 ve 316. soru)

5

Ayetullah Uzma Humeyni: Eti haram olan kuşların dışkısı necistir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necaset, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Eti haram olan kuşların dışkısı necis değildir.

(İstiftaat, 9; Ecbibetu'l-İstifta, 279. soru)

6

Ayetullah Uzma Humeyni: Üçüncüsü: İster eti helal olsun ister eti haram olsun kanı sıçrayarak akan her hayvanın menisi necistir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necaset, es-Salis)

Ayetullah Uzma Hamanei: İnsanın ve kanı sıçrayarak akan eti haram olan hayvanın menisi necistir. Eti helal olan hayvanın menisi farz ihtiyat gereği necistir.

(İstifta, 9)

7

Ayetullah Uzma Humeyni: Necaset yiyen devenin teri necistir, ama diğer necaset yiyen hayvanların terinden kaçınılması gerekmez.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necaset, el-Hadi Aşer)

Ayetullah Uzma Hamanei: Haram yoldan cünüp olan kimsenin teri ve necaset yiyen hayvanın teri (en kavi delile göre) paktır, ama farz ihtiyat gereği (bu terin bulaşması halinde) namaz kılınmamalıdır.

(Ecbibetu'l-İstiftaat, 270. Soru)

8

Ayetullah Uzma Humeyni: Yumurthanın içinde görünen kan necis değildir, ama farz ihtiyat gereği yenilmesinden kaçınılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necusat, el-Hamis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yumurthanın içinde görünen kan paktır, ama yenilmesi haramdır.

(İstifta, 14; Ecbibetu'l-İstiftaat, 269. Soru)

9

Ayetullah Uzma Humeyni: Müslümandan ve Müslüman pazarından alınan et, içyağı ve derinin, önceden kâfirin elinde olduğunu bilmemiz ve kâfirden alan Müslümanın araştırma yapma ihtimalini veriliyorsa ve kesimin şer'i yapıldığı kesin ihraz edilirse, farz ihtiyat gereği Müslüman şahsın o şeyle davranışı, şer'i kesimin olduğu bir şekilde olmalıdır. Bu durumunda da adı geçen bu şeylerin hükmü paktır (yani şer'i kesimin yapıldığı ihtimalini vermek yeterli değildir). Ama Müslüman araştırma yapmaksızın kâfirden almışsa, farz ihtiyat gereği belkide en kavi delile binaen, ondan kaçınması gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necusat, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Hayvanların etleri, derileri ve diğer uzuvları, gayrimüslim ülkelerden temin edilmiş ise hayvanın İslami kesim yapılması ihtimali verilirse temizdir ve İslami kesimin yapılmadığına yakîn edilirse necistir.

(İstifta, 12)

10

Ayetullah Uzma Humeyni: Şarap ve insanı sarhoş eden her şey, aslı itibarıyla sıvı ve akışkan olursa necistir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavli fi'n-Necusat, es-Samin)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sarhoş edici içecekler farz ihtiyat gereği necistir.

(İstiftaat, 9; Ecbibetu'l-İstiftaat, 301. soru)

11

Ayetullah Uzma Humeyni: Necisle temastan necis olan bir şey, üç vasıtaya kadar necis edicidir, ama bundan (üç vasıttadan) daha çoğu necis edici değildir.

(Tahriru'l-Vesile, 9. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bizzat necisin kendisine temas edip necis olan bir şey temiz olan bir şeye temas ederse ve bunlardan biri ıslak ise pak olan şeyi necis yapar. Keza necis olan bir şeyle temas sonucu necis olmuş şey temiz bir şeyle temas ederse farz ihtiyat gereği o şeyi necis yapar. Ancak üçüncü necis olan şey kendisiyle temas edilen bir şeyi necis yapmaz.

(İstifta, 19; Ecbibetu'l-İstiftaat, 283. soru)

12

Ayetullah Uzma Humeyne: Adil bir kimse bir şeyin necis olduğunu söylese, farz ihtiyat gereği o şeyden sakınmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Dışsal (nesnel) meselelerde haber-i vahit hüccet değildir.

(İstifta, 207)

13

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir şey – tabaktan başka – idrarla necis olursa iki kez yıkanmalıdır ve farz ihtiyat gereğince

iki kez yapılan yıkama, idrarı gidermek için yapılan yıkamadan başkadır.

(Tahrirü'l-Vesile, Faslun fi'l-Mutahharaat, Evveluha)

Ayetullah Uzma Hamanei: İdrarla necis olan bir şey (tabak hariç), bizzat necisin kendisi temizlendikten sonra üzerine iki defa az su dökülürse temizlenir. Keza başka necislerle temas edip necis olan bir şey, necis temizlendikten sonra bir defa yıkanırse temizlenmiş olur.

(İstifta, 21)

14

Ayetullah Uzma Humeyni: İçinde su veya başka sıvı bir şey olan bir kap köpeğin salyasıyla necis olmuşsa önce farz ihtiyat gereği temiz olan toprakla topraklanmalı ve sonra iki kez az suyla (abı galil) yıkanmalıdır veya farz ihtiyat gereği kûr su veya akan suyla iki kez yıkanmalıdır. Köpeğin salyasının kabın içine akması dışında köpeğin kabı yalaması gibi ağzına değerek necis olursa farz ihtiyat gereği yine aynı hüküm uygulanır.

(Tahrirü'l-Vesile, Faslun fi'l-Mutahharaat, Evveluha)

Ayetullah Uzma Hamanei: Köpeğin su veya diğer sıvı şeyi içtiği veya yaladığı kap önce toprakla yıkanmalı ve sonra suyla yıkanmalıdır. Bu kap az suyla yıkanırse toprakla yıkadıktan sonra iki kez suyla yıkanmalıdır.

(İstifta, 24)

15

Ayetullah Uzma Humeyni: Domuzun sıvı bir şey yediği kap, yedi defa az su ile yıkanmalıdır veya kûr ve akan suyla da farz ihtiyat gereği yedi defa yıkanmalıdır.

(Tahrirü'l-Vesile, Faslun fi'l-Mutahharaat, Evveluha ve 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Domuzun sıvı bir şey yediği veya su içtiği kap yedi kez yıkanmalıdır.

(İstifta, 25)

16

Ayetullah Uzma Humeyni: Ayağın altı ve ayakkabının altı yürüme dışında bir şeyle necis olursa, yürüme aracılığıyla temizlenmesi sorunludur. Ayağın altı ve ayakkabının altının temizlenmesi için, her ne kadar on beş adımdan az yol yürünmesi veya ayağın toprağa sürülmesiyle necaset temizlenirse de, on beş veya daha fazla adım yürünmesi daha iyidir.

(Tahrirü'l-Vesile, Faslun fi'l-Mutahherat, Saniha)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yerde yürümekten ayağının altı ve ayakkabısının altı necis olan kimse kuru ve temiz zeminde yaklaşık on adım yürürse ve bizzat necisin kendisi veya necis olan şey yürümek veya ayağı toprağa sürmek vesilesiyle temizlenirse necis olan ayağın altı veya ayakkabının altı temizlenir.

(İstifta, 26; Ecvibetu'l-İstiftaat, 80. soru)

17

Ayetullah Uzma Humeyni: Yapay diş doğal dişe takılırsa ve yıkamak için ağızdan çıkarılamıyorsa farz ihtiyat gereği doğal diş hükmünde değildir ve temizlenmesi gerekir.

(İstiftaat, c. 1, 258. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yapay veya dolgulu diş, doğal diş sayılacak şekilde ise, doğal diş hükmünde olup necasetin bizzat kendisinin giderilmesiyle temiz olur ve ağzın içinin yıkanması gerekmez, aksi durumda yapay dişin de temizlenmesi gerekir.

(İstifta, 31)

18

Ayetullah Uzma Humeyni: Temizleyicilerin onuncusu, Müslümanın kayıp olmasıdır. Necasetin baki kaldığından emin olma dışında, kişinin kendisinin, elbisesinin, halısının, tabağının ve elinde bulunan ve temiz olduğu muamelesi yapılır. Başka bir şartın olmaması uzak bir ihtimal değildir. Dolayısıyla ister o kişi necasetten haberdar olsun ya da olmasın, o şeyin necis olduğuna inansın yahut inanmasın, dinde laubali olsun ya da olmasın taharet hükmü caridir.

(Tahriru'l-Vesile, Faslun fi'l-Mutahherat, Aşiruha)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir Müslümanın bedeninin, elbisesinin veya herhangi bir eşyasının necis olduğundan emin olur ve o Müslümanı uzun süre görmez, sonra necis olan şeye temiz muamelesi yaptığını görürse, o şeyin sahibi önceki necasetten ve temizlik ve necaset hükümlerinden haberdar olması koşuluyla, o şeyin hükmü temizdir.

(İstifta, 32)

19

Ayetullah Uzma Humeyni: İdrar kanalı, sudan başka bir şeyle temizlenmez ve erkeklerin idrarın giderilmesinden sonra bir kez yıkanması yeterlidir, ama kadınlar ve idrarı doğal yoldan gelmeyen kimseler farz ihtiyat gereği iki kez yıkamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Faslun fi'l-İstinca, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İdrarın giderilmesinden sonra idrar yolunun az suyla iki kez yıkanması ihtiyat esasınca gereklidir.

(İstifta, 35; Ecvibetu'l-İstiftaat, 90. Soru)

20

Ayetullah Uzma Humeyni: Makattaki dışkı taş, kesek ve benzeri şeylerle giderilirse her ne kadar temizlenmiş olması düşündürücü olsada, ama namaz kılmanın bir sakıncası yoktur ve o yere bir şey değse necis olmaz, küçük zerreler ve o yerin kayganlığının da sakıncası yoktur.

(Tahriru'l-Vesile, Faslun fi'l-İstinca, 2 ve 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Makattaki dışkı iki şekilde temizlenir: ... İkincisi üç adet taş veya temiz bir bez vb. necaset temizlenir ve üç parça ile necaset gitmezse diğer parçalarla tamamen temizlenmelidir.

(İstifta, 36; Ecvibetu'l-İstiftaat, 99. soru)

Abdest

21

Ayetullah Uzma Humeyni: Ayakların üstü, parmaklardan birisinin ucundan ayak üstü yumrusuna kadar meshedilmelidir ve müstehap ihtiyat gereği ayak bileğine kadar meshedilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Faslun fi'l-Vuzu, 15. mesele)

Ayetullah Hamanei: Ayak bileğine kadar meshedilmelidir.

(İstifta, 43; Ecvibetu'l-İstiftaat, 106 ve 111. soru)

22

Ayetullah Uzma Humeyni: Yüzü farz ihtiyata göre yukarıdan aşağıya yıkamalı, aşağıdan yukarıya yıkarsa abdest batıl olur ve ellerin dirsekten parmakların uçlarına kadar yıkaması gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, Faslun fi'l-Vuzu, 2 ve 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestte yüz ve kollar yukarıdan aşağı yıkamalıdır ve aşağıdan yukarı doğru yıkarsa abdest batıl olur.

(İstifta, 46)

23

Ayetullah Uzma Humeyni: Abdestte yüz ve kolların bir kere yıkanması farz, iki kere caiz ve üç ve daha fazlası haramdır. Bir avuç suyla uzvun tamamı yıkanır ve abdest kastyıla dökülürse, bir kere kast edilsin veya edilmesin, bir kere sayılır.

(Tevzihu'l-Mesail, 248. mesle)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestte yüz ve kolların bir kez yıkanması farz, iki kez yıkanması caiz ve bundan fazlası meşru değildir. Bir defa veya iki defa veya daha fazlasını belirleyen abdest alanın niyetidir, yani bir kez yıkama kastyıla birkaç kez yüze su dökülebilir.

(İstifta, 47; Ecvibetu'l-İstiftaat, 102. soru)

24

Ayetullah Uzma Humeyni: Uzuvar arasında tertip abdestin şartlarındandır, dolayısıyla yüzün yıkanmasının sağ kola önceliği, sağ kolun yıkanmasının sol kola, sol kolun yıkanmasının başı meshetmeye ve başın meshedilmesinin ayağı meshetmeye önceliği vardır ve ihtiyat gereği sağ ayak sol ayaktan önce meshedilmelidir ve bunun farz olması hiçte uzak bir ihtimal değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Şaraitu'l-Vuzu)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestin sıralaması şöyledir: Yüzün alnın üstünden itibaren, yani saç bitiminden çene ucuna kadar yıkanması sonra sağ kolun dirsekten itibaren parmakların ucuna kadar yıkanması sonra sol kolun dirsekten itibaren parmak uçlarına kadar yıkanması sonra ıslak elle başın ön kısmına meshedilmesi ve son olarak ıslak elle her iki ayağın parmak uçlarından ayak bileklerine kadar meshedilmesi.

(İstifta, 43)

25

Ayetullah Uzma Humeyni: Başın sağ elle meshedilmesi veya yukarıdan aşağı meshedilmesi lazım değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Faslun fi'l-Vuzu, 14. mesel)

Ayetullah Uzma Hamanei: İhtiyat gereği baş sağ elle meshedilmelidir, fakat yukarıdan aşağıya mesh etmek lâzım değildir.

(İstifta, 48)

26

Ayetullah Uzma Humeyni: Avucunda mesh için ıslaklık kalmamışsa, dışardan eli su ile ıslatamaz, ancak diğer abdest uzuvlarından el ıslatılarak mesh etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, fi Vacibati'l-Vuzu, 17. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesh için el içinde ıslaklık kalmamışsa el su ile ıslatılamaz, aksine sakal veya kaştaki ıslaklıkla el ıslatılıp mesh edilmelidir.

(İstifta, 52)

27

Ayetullah Uzma Humeyni: Abdest uzuvlarından birisi necis olursa ve abdestten sonra abdest öncesi mi yoksa abdest sonrası mı o yerin yıkandığından şek ederse, abdest esnasında necis yerin pak ve necis olduğuna dikkat etmemişse abdest batıldır. Ama dikkat edilmişse veya dikkat edilip edilmediğinde şek edilirse abdest sahihtir ve her halükarda necis olan yer suyla yıkanmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Şaraitu'l-Vuzu, 13. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestten sonra necis bölgenin abdest öncesi temizlenip abdest alınıp alınmadığında şek edilirse abdest sahihtir, ama o bölgenin suyla yıkanması gerekir.

(Dersi Harici Namazı Cemaat, 36. oturum, Kaideyi Fırağ; İstifta, 59)

28

Ayetullah Uzma Humeyni: Abdest almadan önce, abdestin bazı yerlerine suyun ulaşmasına engel olduğunu bilir, abdestten sonra ise abdest sırasında suyu o bölgeye ulaştırıp ulaştırmadığından şüphe ederse, abdesti sahihtir. Ama abdest esnasında engeli dikkate almadığını bilirse tekrar abdest alması gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, Şaraitu'l-Vuzu, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestten önce bazı abdest uzuvlarında suyu ulaştırmayan engelin olduğunu bilir ve abdestten sonra suyun o bölgeye ulaşp ulaşmadığında şüphe ederse abdest sahihtir.

(Dersi Harici Namazı Cemaat, 36. oturum, Kaideyi Fırağ)

29

Ayetullah Uzma Humeyni: Bazı abdest uzuvlarında bazen suyu geçiren ve bazen suyu geçirmeyen bir engel olursa ve abdestten sonra insan suyun o bölgeye sirayet edip etmediğinde şüphe eder ve abdest esnasında suyun engel altına ulaşmasına dikkat etmediğini bilirse, tekrar abdest almalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Şaraitu'l-Vuzu, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bazı abdest uzuvlarında bazen suyu geçiren ve bazen suyu geçirmeyen bir engel olursa ve insan abdestten sonra suyun o bölgeye sirayet edip etmediğinde şüphe ederse, abdest sahihtir.

(Dersi Harici Namazı Cemaat, 36. oturum, Kaideyi Fırağ)

30

Ayetullah Uzma Humeyni: Abdestten sonra, suyun abdest alınan kısımlara ulaşmasını engelleyen bir şey görürse ve bunun abdest esnasında mı yoksa sonrasında mı olduğunu bilmezse, abdesti sahihtir. Ama abdest vaktinde o engeli dikkate almadığını bilirse farz ihtiyat gereği tekrar abdest alınmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Şaraitu'l-Vuzu, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestten sonra, abdestin yerlerinde suyun kendisine ulaşmasını engelleyen bir şey görürse, bu engelin abdest sırasında var olduğunu veya sonradan oluştuğunu bilmezse, abdesti sahihtir.

(Dersi Harici Namazı Cemaat, 36. oturum, Kaideyi Fırağ)

31

Ayetullah Uzma Humeyni: Abdestsiz kimsenin herhangi bir dilde yazılmış Yüce Allah'ın ismine dokunması haramdır ve keza farz ihtiyat gereği Peygamber, İmam ve Hazreti Zehra'nın (selam olsun onlara) mübarek ismine dokunmakta böyledir.

(Tevzihu'l-Mesail, 319. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdestsiz olarak Allah Teâlâ'nın isimlerine ve peygamberlerin ve masumların (s.a.v.) isimlerine, lakaplarına ve künyelerine dokunmaktan kaçınılması daha iyidir.

(İstifta, 101)

32

Ayetullah Uzma Humeyni: Yüze ve ellerde yara veya çıban veya kırık varsa ve bunların üzeri açıksa (örtülüp sarılmamışsa) ve üzerine su dökmek zararlıysa etrafını yıkamanız yeterlidir. Ama ıslak elle üzerine sürülmesinin zararı yoksa ıslak elle üzerine sürülmesi ve sonra temiz bir bezin yaralı bölge üzerine konularak tekrar ıslak elle bezin üzerine sürülmesi daha iyidir.

(Tevzihu'l-Mesail, 325. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdest uzuvlarında yara veya kırık varsa, üzeri açıksa ve yıkanması zararlıysa etrafı yıkanmalıdır ve ihtiyat esasınca ıslak elin üzerine sürülmesinde zarar yoksa ıslak el yara üzerine sürülmelidir.

(İstifta, 79)

33

Ayetullah Uzma Humeyni: Başın önünde veya ayakların üstünde yara veya çıban veya kırıklık varsa ve üzeri açıksa orası mesh edilemiyorsa üzerine temiz bez parçası konulup elde abdestten kalan ıslaklıkla bezin üzerine sürülmelidir ve müstehap ihtiyat gereği teyemmüm de alınmalıdır. Bunlar üzerine bez parçası konulması mümkün olmazsa abdest yerine teyemmüm alınmalıdır ve mesh olmaksızın ikinci bir abdestin alınması da daha iyidir.

(Tevzihu'l-Mesail, 326. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesh yeri yara ise ve üzerine ıslak elle mesh edilemiyorsa abdest yerine teyemmüm alınmalıdır, ama bez parçasının yara üzerine bırakılıp mesh edilme imkânı olması durumunda ihtiyat esasınca teyemmüm etmenin yanı sıra mesh edilerek abdest de alınmalıdır.

(İstifta, 80; Ecvibetu'l-İstiftaat, 136. soru)

34

Ayetullah Uzma Humeyni: Altın ve gümüş kapları yemek, içmek ve abdest, gusül vb. işlerde kullanmak haramdır, ancak oda dekorasyonunda bulundurmamak ve kullanmak haram değildir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi'l-Evani, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Altın ve gümüşten yapılmış kaptaki yemek ve içmek haramdır, fakat bulundurmamak ve - yemek ve içmek dışında - başka şekillerde kullanmak haram değildir.

(İstifta, 40)

Abdestin Özel Meseleleri[1]

1

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği abdest esnasında muvalata (abdest uzuvlarını ara vermeksizin yıkamak) uyulmuşsa, abdestin terk edilmesi caiz değildir.

(İstifta, 6)

2

Ayetullah Uzma Hamanei: Abdest ve gusül uzuvlarında tırnak implantları veya kirpik implantları gibi ortadan kaldırılması imkânsız veya büyük zarar ve meşakkatli bir engelin kasten ve lüzumsuz olarak icat edilmesi caiz değildir. Eğer bir kimse bunu yapar da engeli kaldıramaz ise günah işlemiş olur ve cebire abdesti veya guslüne ek olarak, teyemmüm etmeli ve tırnakları çıkardıktan sonra farz ihtiyata göre namazları da kaza etmelidir.

(İstiftaat-ı Cedid)

3

Ayetullah Uzma Hamanei: El-yüz yıkama yeri ile tuvalet aynı yerde olursa orada abdest alınması mekruh değildir.

[1] - Ayetullah Uzma Hamanei'nin görüşü esasınca bazı konular olup bu konularda Ayetullah Uzma Humeyni'nin görüşüne rastlanmamıştır.

Cenaze Hükümleri

40

Ayetullah Uzma Humeyni: Erkek veya kadın, yaşlı veya küçük, ölmekte olan bir Müslüman, ayaklarının altı kibleye dönük olarak sırt üstü yatırılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Faslan fi Ahkami'l-Emvat, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ölmek üzere olan bir Müslümanın, ayaklarının altı kibleye dönük olacak şekilde sırtüstü kibleye dönük yatması uygundur. Pek çok fakih, bu fiili, ölmekte olan kimse -eğer gücü yetiyorsa- ve diğerleri için farz bilmiştir ve ihtiyat odur ki bu fiil terk edilmemelidir.

(İstiftaat, 105; Ecvibetu'l-İstiftaat, 253. soru)

41

Ayetullah Uzma Humeyni: On İki İmam'ı kabul eden Müslümanların gusledilmesi, kefenlenmesi, cenaze namazının kılınması ve defnedilmesi her mükellefe farzdır ve farz ihtiyat gereği On İki İmam'a inanmayan Müslümanların hükmü de aynıdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi Gusli'l-Meyyit)

Ayetullah Uzma Hamanei: Müslümanın gusledilmesi, kefenlenmesi, cenaze namazının kılınması ve defnedilmesi her mükellefe farzdır.

(İstifta, 106)

42

Ayetullah Uzma Humeyni: Cenazeyi gusleden kimse farz ihtiyat gereğince baliğ olması gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi Gusli'l-Meyyit, 13. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Cenazeyi gusleden kimsenin On İki İmam Müslümanı olması, baliğ olması, akıllı olması ve gusül meselelerini bilmesi gerekir.

(İstifta, 110)

43

Ayetullah Uzma Humeyni: Müslüman'ın cenazesi kamis (gömlek), izar ve lifafe (peştamal) olmak üzere üç parçayla kefenlenir. İzar, göbekten diz kapağına kadar bedenini etrafını kaplamalıdır ve göğüsten ayağına kadar ulaşması daha iyidir. Farz ihtiyat gereği, kamis (gömlek) omuzdan baldırın yarısına kadar olan kısmı tamamen örtmelidir. Lifafe, bedenini tamamını örtecek ve iki ucundan bağlanacak kadar uzun olmalı ve eni ise bir ucunun diğerinin üzerine gelecek kadar olmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi Tekvini'l-Meyyit)

Ayetullah Uzma Hamanei: Müslümanın cenazesi üç parça bezle kefenlenmelidir; birincisi cenazenin bel ve bacağına dolanan izar, ikincisi omuzların başından baldıra kadar olup ön ve arkayı örten kamis (gömlek) ve üçüncüsü uzunluğu bedenini tamamını örtecek ve iki ucundan bağlanacak kadar olan ve eni ise bir ucunun diğerinin üzerine gelecek kadar olan lifafe.

(İstifta, 117)

44

Ayetullah Uzma Humeyni: Canlı bir bedenden kemikli bir parça ayrılırsa ve ayrılan parçaya gusledilmeden önce dokunulursa cenaze guslü alınmalıdır, ama ayrılan parçada kemik olmazsa dokunulması durumunda cenaze guslü farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi Gusli Messi Meyyit, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Canlı insanın bedeninden ayrılan uzva dokunmak guslü gerektirmez.

(İstifta, 103)

Teyemmüm

45

Ayetullah Uzma Humeyni: Teyemmümde dört şey farzdır:

Birincisi: Niyet.

İkincisi: İki elin içini birlikte üzerine teyemmüm edilmesi doğru olan bir şeyin üzerine vurmaktır.

Üçüncüsü: İki elin içini bütün alına ve iki tarafına, saçın çıktığı yerden kaşlara ve burnun üst kısmına kadar çekmek. Farz ihtiyat gereği eller, kaşların üzerine de çekilmelidir.

Dördüncüsü: Sol elin iç tarafını sağ elin üstünün tamamına ve daha sonra sağ elin iç tarafını sol elin üstünün tamamına çekmek.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi Keyfiyeti't-Teyemmüm, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Teyemmümün tertibi şöyledir:

1. Teyemmümün başından sonuna kadar niyet;
2. İki elin içini birlikte üzerine teyemmüm edilmesi doğru olan bir şeyin üzerine vurmaktır;
3. İki elin içini bütün alına ve iki tarafına, saçın çıktığı yerden kaşlara ve burnun üst kısmına kadar çekmek;
4. Sol elin iç tarafını sağ elin üstünün tamamına ve daha sonra sağ elin iç tarafını sol elin üstünün tamamına çekmek;
5. Farz ihtiyat gereği iki elin içi birlikte üzerine teyemmüm edilmesi doğru olan bir şeyin üzerine tekrar vurulmalı ve sol elin iç tarafı sağ elin üstünün tamamına ve daha sonra sağ elin iç tarafı sol elin üstünün tamamına çekilmelidir.

(İstifta, 136; Ecvibetu'l-İstiftaat, 209. soru)

46

Ayetullah Uzma Humeyni: Teyemmümde alın, avuç içi ve ellerin arkası temiz olmalıdır, eğer avuç içi necis olup yıkayamıyorsa, necis avuç içi ile teyemmüm etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, 1. mesele; Tevzihu'l-Mesail, 706. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İhtiyat gereği mümkün olması durumunda alın ve ellerin üstünün temiz olması gerekir. Alın ve ellerin üstünün temizlenmesi mümkün değilse, her ne kadar taharetin şart olmaması uzak bir ihtimal değilse, temizlenmeden teyemmüm yapılmalıdır.

(İstifta, 140; Ecvibetu'l-İstiftaat, 211. soru)

47

Ayetullah Uzma Humeyni: Alçı taşı, siyah mermer ve diğer taş türleri üzerine teyemmüm sahihtir, fakat akik ve firuze gibi mücevherler üzerine teyemmüm sahih değildir ve farz ihtiyat gereği toprak ve teyemmüm etmenin sahih olduğu diğer şeylerin varlığı durumunda alçı ve söndürülmemiş kireçle de teyemmüm yapılmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Alçı ve kireç taşı gibi toprak hesap edilen her şeyle teyemmüm doğrudur. Ve Keza alçı, pişmiş kireç, tuğla ve benzeri şeylerle teyemmümün edilmesi sahihtir.

Altın, gümüş ve benzeri gibi topraktan olmayan madenlerle teyemmüm sahih değildir, ama mermer vb. gibi örfte maden taşı olarak bilinip rağbet gören taşların üzerine teyemmüm sahihtir. İhtiyat gereği çimento ve mozaikle teyemmümün terk edilmesi gerekirse de, bunlarla teyemmümün sakıncası yoktur.

(İstiftaat, 131 ve 132. mesele; Ecvibetu'l-İstiftaat, 210 ve 489. soru)

48

Ayetullah Uzma Humeyni: Gusül yerine teyemmüm edilirse ve sonra abdesti bozacak bir şey öne çıkarsa ve sonraki namazlar için gusül yapılamazsa abdest alınması gerekir ve abdest alınmıyorsa abdest yerine teyemmüm edilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Gusül yerine teyemmüm alan kimse için küçük hades öne çıkarsa, örneğin idrar ederse sonraki namazlar için gusül alamıyorsa farz ihtiyat gereği tekrar gusül yerine teyemmüm etmeli ve abdest de almalıdır.

(İstifta, 147)

49

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse namaz için abdest alamıyorsa ve teyemmüm de mümkün değilse müstehap ihtiyat gereği namazını temiz olmaksızın (abdestsiz ve teyemmümsüz) vaktinde kılmalı ve farz ihtiyat gereği kıldığı namazın kazasını da yerine getirmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse namaz için abdest alamıyorsa ve teyemmüm de mümkün değilse müstehap ihtiyat gereği namazını abdestsiz ve teyemmümsüz vaktinde kılmalı ve sonra abdestli olarak veya teyemmüm alınmış olarak namazını kaza etmelidir.

(İstifta, 133; Ecvibetu'l-İstiftaat, 212. soru)

50

Ayetullah Uzma Humeyni: Kesin olarak veya bir zarar geleceğinden korkarak teyemmüm alır ve namazdan önce suyun kendisine zarar vermediğini anlarsa, teyemmümü batıldır ve namazdan sonra anlarsa namazı sahihtir.

(Tevzihu'l-Mesail, 672. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse, suyun kendisine zararlı olduğunu düşünerek teyemmüm ederse ve bu teyemmüm ile namaz kılmadan önce, bunun zararlı olmadığını anlarsa, teyemmümü batıldır. Bu teyemmüm ile namaz kıldıktan sonra, suyun kendisine zarar vermediğini anlarsa, farz ihtiyat gereği abdest almalı veya gusül almalı ve namazı yeniden kılmalıdır.

(İstifta, 129)

Namazın Vakti

51

Ayetullah Uzma Humeyni: Yatsı namazının son vakti gece yarısıdır ve farz ihtiyat gereği akşam ve yatsı namazları için güneşin batımından sabah ezanına kadar gece hesap edilmelidir.

(Urvetu'l-Vuska, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: (Akşam ve yatsı namazları için) gece yarısı güneşin batımı ile şafak arasındaki – fecri sadık - mesafenin yarısı kadardır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 12. Mesele)

52

Ayetullah Uzma Humeyni: Mehtaplı gecelerde sabahın beyazlığının ufukta belirip ayın parlaklığına galip gelinceye kadar sabah namazı vakti için sabredilmelidir.

(Tevzihu'l-Mesail kitabının sonunda yer alan 5. Soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Fecrin doğuşunun (sabah namazının başlangıç vaktinin) gerçekleşmesinde, her ne kadar namaz kılacak kişi sabah beyazlığının ayın parlaklığına galebe çalıncaya kadar bekleyip sonra namazını kılması daha iyi olsa da, gecenin mehtaplı olup olmamasında bir fark yoktur.

Fecrin doğuşunu tam olarak tespit etmek zor olduğu için ihtiyatı gözetmek doğrultusunda medyanın ilan ettiği sabah ezanı vakti ile aynı saatte oruca başlanmalı ve medyanın ilan ettiği vakitten yaklaşık on dakika sonra sabah namazı kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi 5. mesele ve dipnot 4. mesele)

53

Ayetullah Uzma Humeyni: Eda miktarınca ikindi namazının özel vakti akşama kadardır.

(Tahriru'l-Vesile, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hmanei: İkinci namazının özel vakti, gün batımına ikindi namazı kılacak kadar vaktin kalmasıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 8. mesele)

54

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsan vaktin girdiğinden emin olduğu veya iki adil kişinin vaktin girdiğini haber verdiği zaman namaz kılabilir. Ama müezzin her ne kadar adil, güvenilir ve vakti tanıyan olsa dahi farz ihtiyat gereği yeterli değildir.

(Tahriru'l-Vesile, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz kılmak için mükellef vaktin girdiğine yakın veya itminan etmelidir veya iki adil erkek mükellefe vaktin girdiğini söylemelidir veya güvenilir ve vakti tanıyan müezzin ezan okumalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 18. mesele)

55

Ayetullah Uzma Humeyni: Öğle namazı kılınmadan önce yanılıyla ikindi namazı kılınsa ve namaz arasında yanlışlık yapıldığı anlaşılırsa öğle namazının özel vakti ise namazda öğlen namazına niyet edilip öğlen namazı kılınmalı ve namazdan sonra ikindi namazı kılınmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Öğlen namazının kılındığı düşünülerek ikindi namazı niyet edilir ve namaz için öğlen namazının kılınmadığı anlaşılırsa öğle namazının özel vaktinde olması durumunda farz ihtiyat gereği öğlen namazına niyet edilmeli ve namaz bittikten sonra her iki namaz (öğlen ve ikindi) sırasınca kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi 29. Mesele)

56

Ayetullah Uzma Humeyni: Akşam namazını kılmadan önce yanılıyla yatsı namazına başlansa ve namaz arasında yanlışlık yapıldığı anlaşılırsa dördüncü rükûa gidilmişse namaz tamamlanmalı ve sonra akşam namazı kılınmalıdır. Her ne kadar akşam namazından sonra yatsı namazının tekrar kılınması ihtiyata daha yakındır. Ve eğer dördüncü rekâtın rükûuna gidilmemişse akşam namazına niyet edilmeli ve namazı tamamladıktan sonra yatsı namazı kılınmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, 8. mesel)

Ayetullah Uzma Hamanei: Akşam namazının kılındığı düşüncesiyle yatsı namazına başlanırsa ve namaz arasında yanlışlık yapıldığı anlaşılırsa dördüncü rükûa gidilmişse ihtiyat gereği namaz tamamlanmalı ve sonra sırasınca akşam ve yatsı namazı kılınmalıdır. Keza akşam namazının özel vaktinde olursa ve dördüncü rükûa gidilmemişse farz ihtiyat gereği akşam namazına niyet edilmeli ve namaz bittikten sonra sırasınca akşam ve yatsı namazı kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 30. mesele)

Kible

57

Ayetullah Uzma Humeyni: Kible bulmak için bir vesilesi olmayan veya uğraştığı halde kiblenin hangi yönde olduğunu tahmin edemeyen kimse namaz vakti geniş olması durumunda dört yöne dört kez namaz kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, El-Mukaddemetu's-Saniye fi'l-Kible, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kibleyi bulma doğrultusunda hiçbir yolu olmayan ve kiblenin hangi yön olduğunda hiçbir fikri olmayan kimse farz ihtiyat gereği dört yöne doğru namaz kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 45. mesele)

Giyisi

58

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazda insan avretini kasten örtmezse namazı batıldır ve hatta konuyu bilmeden avretini örtmeksizin namaz kılsa bile farz ihtiyat gereği namazını yeniden kılmalıdır.

(Tevzihu'l-Mesalil, 791. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Şer'i hükmünü bilmediği için namazda gerekli örtüyü gözetmeyen kimsenin, gafleti ve cahilliği olmadıkça, yani giysi olmaksızın namazın batıl olduğuna ihtimal vermemenin dışında, namazı batıldır.

(Dersi Harici-i Namazı Cemaat, 32. oturum)

59

Ayetullah Uzma Humeyni: Elbisesinin gasp olduğunu bilmez veya unuttur da onunla namaz kılsa namazı sahihtir, ama elbiseyi kendisi gasp etmişse ve unutarak onunla namaz kılsa farz ihtiyat gereği namazını iade etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Es-Salat, Es-Setr, Ve's-Satir, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Elbisesinin gasp olduğunu bilmeyen veya unutan kimse onunla namaz kılsa namazı sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 80. mesele)

60

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse humus veya zekâtını vermediği paramın bizzat kendisiyle elbise alırsa bu elbiseyle namaz kılsa namazı batıldır. Keza, zimmetle satın alır ve alışveriş anında humusunu veya zekâtını vermediği paradan ödemek niyetiyle alırsa, buda batıldır.

(Tahriru'l-Vesile, Es-Salat, Es-Setr, Ve's-Satir, 9. Mesele; Tevzihu'l-Mesail, 820. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Humusunu vermediği bir malla elbise alan kimsenin o elbiseyle kıldığı namazı sahihtir, ama o malın humusunun ertelenmesi şer'i açıdan caiz değildir.

(İstifta, 182)

61

Ayetullah Uzma Humeyni: Namaz kılan kimsenin bedeninde veya elbisesinde iğne ucu kadar hayız veya lohusa kanı olursa namazı batıldır ve farz ihtiyat gereği hayız kanı beden veya elbisede olmamalıdır. Ama müstehap ihtiyat gereği köpek kanı, domuz kanı, kâfir kanı, murdar kanı ve eti haram olan hayvanın kanından sakınılması gerekirse de, bir dirhemden az olması durumunda insan bedeninin kanı veya eti helal olan hayvanın kanı ve köpek kanı, domuz kanı, kâfirin kanı, murdarın kanı ve eti haram olan hayvanın kanı gibi diğer kanların sakıncası yoktur.

(Tahriru'l-Vesile, En-Necasaat, Ma Yu'fa Anhu fi's-Salat)

Ayetullah Uzma Hamanei: İşaret parmağının boğumundan az kanla kılınan namazın sahih olmasının birkaç şartı vardır:

1. Namaz kılanın vücudunda veya elbisesinde çok az hayız kanı varsa namazı batıldır ve farz ihtiyata göre, lohusa ve istihaze kanlarında da hüküm aynıdır.

2. Bizzat necis hayvanın (köpek ve domuz gibi), eti haram olan hayvanın, murdarın ve kafirin kanı olmamalıdır.

3. ...

(Namaz ve Oruç Risalesi, 71. mesele)

62

Ayetullah Uzma Humeyni: Erkeklerin altın zincir, altın yüzük ve altın kol saati kullanması haramdır ve bunlarla kılınan namaz batıldır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, es-Setr ve's-Satir, er-Rabi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Erkeklerin altın zincir ve yüzükler ile altın kol saatlerini kısa süreli de olsa (evlilik anı gibi) kullanması haramdır; hatta süs amaçlı olmasa ve başkalarından gizlese bile, farz ihtiyat gereği namaz da onunla batıl olur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 90. mesele)

63

Ayetullah Uzma Humeyni: Dişlerin altınla güçlendirilmesi (örneğin altınla doldurulması) ve hatta altınla kaplanması veya altından yapay diş takılması namaz ve namaz dışında bile sakıncasızdır. Ancak görünen kesici diş gibi dişlerde amaç süslemek ve güzelleştirmek ise bunun sakıncalı olduğu uzak bir ihtimal değildir ve farz ihtiyat gereği bu tür şeylerden kaçınılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, fi's-Setr ve's-Satir, 14. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Erkeklerin giyim olarak kullanılmayan altınla süslenmeleri haram değildir; örneğin giyim olarak kullanılmayan altın düğme veya altın dişin sakıncası yoktur. Ancak altın dokuma eldivenler veya kıyafet olarak kullanılan altın yüzük ve bilezikler sakıncalıdır.

(Mekasibu'l-Muharreme, 143. ders)

64

Ayetullah Uzma Humeyni: Namaz kılan erkeğin giysisi saf ipek olmamalıdır ve namaz dışında da erkeğe saf ipek elbise giyinmesi haramdır ve keza pantolon askısı ve takke gibi namazın onunla tam olmadığı şeyler de farz ihtiyat gereği saf ipekten olmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, es-Setr ve's-Satir, el-Hamis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz kılan erkeğin giysisi (hatta takke, çorap vb. avreti örtmeyen şeyler olsa dahi) saf ipekten olursa namazı batıldır ve namaz dışında da bunların giyilmesi haramdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 94. mesele)

Namaz Kılınan Yer

65

Ayetullah Uzma Humeyni: Gasp olduğunu bilmediği bir yerde namaz kılan ve namazdan sonra fark eden kimsenin namazı sahihtir. Keza gasp edildiğini unutan ve namazdan sonra gasp olduğunu hatırlayan kimsenin namazı sahihtir, ne var ki namaz kılan kimse kendisi gasp etmişse bu durumda farz ihtiyat gereği namazı batıldır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Mekân, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz mekânının gasp olduğunu bilmeyen veya unutan kimsenin namazı sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 102. mesele)

66

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse humus ve zekâtını vermediği paranın bizzat kendisiyle mülk satın alırsa o mülkü kullanması haramdır ve o mülkte namazı da batıldır. Keza zimme ile satın alır ve alırken niyeti, humus veya zekâtını vermediği parayla ödemeyi kast ederse yine hüküm aynıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Mekân, 4. Mesele: Tevzihu'l-Mesail, 873. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse humusunu vermediği parayla mülk alırsa o mülkte namazı sahihtir, ama humusu verilmeyen paranın humusunun ertelenmesi şer'i olarak caiz değildir.

(İstifta, 203)

67

Ayetullah Uzma Humeyni: Kâbe'nin içinde ve üstünde farz namazın kılıması mekruhtur, ama çaresizlik durumunda sakıncası yoktur.

(Urvetü'l-Vuska, Mekanu'l-Musalli, 30. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kâbe'nin içinde farz namazın kılınması mekruhtur, ama farz ihtiyat gereği Kâbe'nin üstünde namaz kılınmamalıdır.

(İstifta, 210)

68

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazda kadın ve erkek aynı hizada olsa veya kadın önde olsa güçlü görüş esasınca her ikisinin namazı da sahihtir, ama birlikte namaza başlamışlarsa aynı hizada olmalarının kerahati vardır. Birisi namaza erken başlamışsa onun hizasında duran kimse mekruh işlemiştir ve müstehap ihtiyat gereği kadın ve erkek aynı hizada olmamalı veya kadın önde olmamalıdır ve bunların arasında mahrem ve namahrem olması ve baliğ ve gayri baliğ olması fark etmez ve daha ötesi evli kadın ve erkeğin aynı hizada namaz kılmaları bile mekruhtur.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Mekan, 8 mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği namaz halinde kadın ile erkek arasında (Mescidü'l-Haram dışında) en azından bir karış uzaklık olmalıdır ve bir karış uzaklığın olmasıyla birlikte kadın ve erkek aynı hizada durursa veya kadın önde durursa her ikisinin namazı sahihtir ve bunlar arasında mahrem veya gayri mahrem olmasının farkı yoktur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 112. mesele)

69

Ayetullah Uzma Humeyni: Caminin zeminini, tavanını, üstünü ve duvarının iç kısmını necis etmek haramdır ve buraların necis olduğunu anlayan kimsenin o necaseti çabucak gidermesi gerekir ve farz ihtiyat gereği duvarının dış kısmı da necis edilmemelidir ve necis olursa necaseti temizlenmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu'n-Necasaat, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Caminin zemini, tavanı, duvarı ve üstünün necis edilmesi haramdır ve necis olursa çabucak temizlenmesi farzdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 115. mesele)

70

Ayetullah Uzma Humeyni: İmamların (a.s) haremelerini necis etmek haramdır ve necis olması durumunda necis kalması hürmetsizlik sayılıyorsa temizlenmesi farzdır ve farz ihtiyat gereği saygı ve hürmetsizlik olmazsa dahi oranın temizlenmesi gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu'n-Necasaat, 1. Mesele; el-Urvetu'l-Vuska, en-Necasaat, Ahkamu'l-Mesacit, 20. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İmamların (a.s) haremelerini necis etmek haramdır ve necis olması durumunda necisin o mekânda kalması saygısızlık ve hürmetsizlik sayılıyorsa temizlenmesi farzdır ve hürmetsizlik sayılmazsa bile oranın temizlenmesi güzel bir ameldir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 117. mesele)

71

Ayetullah Uzma Humeyni: Camiyi gasp ederlerse ve oraya artık cami denilmeyecek şekilde ev vb. gibi bina inşa ederlerse farz ihtiyat gereği oranın necis edilmesi haramdır ve temizlenmesi farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu'n-Necasaat, 3. mesele)

Ayetullah Uzama Hamanei: Gasp veya harap edilip yerine başka bir bina yapılan veya harabe olması dolayısıyla cami olmasının eseri kaybolan ve yeniden cami yapılmasına ümit edilmeyen bir caminin, müstehap ihtiyat gereği necis edilmemesi gerekirse de, necis edilmesinin haram olduğu belirsizdir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 122. mesele)

72

Ayetullah Uzma Humeyni: Farz ihtiyat gereği caminin altınla süslenmemesi gerekir.

(el-Urvetu'l-Vuska, fi Ba'zı Ahkami'l-Mesacit, el-Evvel)

Ayetullah Uzma Hamanei: Caminin altınla süslenmesi israf sayılırsa haramdır ve bunun dışında mekruhtur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 118. mesele)

Ezan ve Kamet

73

Ayetullah Uzma Humeyni: Ezan ile namaz arasında bir adım atmak veya biraz oturmak veya secde etmek veya zikir yapmak veya namaz kılmak veya bir süre susmak veya bir şey söylemek veya iki rekât namaz kılmak müstehabdır. Ama sabah namazının ezanı ile kameti arasında konuşmak müstehap değildir ve akşam namazının ezanı ile kameti arasında sevap ümidiyle namaz kılınmalıdır.

(Urvetu'l-Vuska, Ezan ve İkame, Faslun Yestehibbu Fihima Umur: el-Aşir)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ezan ile kamet arasında bir süre oturmak veya secde etmek veya tesbih söylemek veya bir süre susmak veya bir şey söylemek veya iki rekât namaz kılmak müstehabdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 137. mMesele)

Niyet

74

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazın bir kısmı Allah'tan başkası için kılınırsa namaz batıldır ve bu kısmın Fatiha ve sure gibi namazın farzından olması ve kunut gibi namazın müstehabından olması arasında fark yoktur.

(Tevzihu'l-Mesail, 947. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namazın bazı cüzlerinde riya olursa farz ihtiyat gereği namaz tekrar kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 145. mesele)

Niyet Konusuna Özel Bir Mesele

4

Soru: Akşam namazının nafilesinde Ğufeyle namazı kılınması sahih midir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Evet sahihtir. (İstifta, 109. mesele)

Kıyam

75

Ayetullah Uzma Humeyni: Oturarak namaz kılamayan kimsenin, vücudu kibleye dönük olacak şekilde sağ yanı üzerinde yatarak namaz kılması gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Kıyam, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oturarak namaz kılamayan kimse yatarak namaz kılmalıdır ve farz ihtiyat gereği sağ tarafı üzerine yatmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 160. mesele)

76

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir mazeretten dolayı ayakta duramayan kimse, vaktin sonuna kadar mazeretinin bertaraf olacağını düşünse veya buna ihtimal verse, her ne kadar özellikle mazeretinin bertaraf olacağı ihtimalini verse dahi namazını vaktinde kılması caiz olsa da ihtiyat gereği namazını geciktirmelidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Salat, el-Kıyam, 22. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir mazeretten dolayı ayakta duramayan, ama namazın son vakitlerinde ayakta durarak namaz kılacağı ihtimalini veren kimse farz ihtiyat gereği o zamana kadar sabretmelidir, ama mazeretinden dolayı vaktin başında namazını oturarak kılsa ve vaktin sonuna kadar mazereti bertaraf olmazsa kıldığı namaz sahihtir ve iadesi gerekmez.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 162. mesele)

Kıyam Konusunda Özel Bir Mesele

5

Ayetullah uzma Hamanei: Oturarak namaz kılan fertler zikir söylenmesi esnasında (Fatiha, sure ve Tesbihat-u Erbaa da dâhil) bir yere dayanmaları sorunludur, elbette rükû halinde ellerine dayanabilirler.

(İstifta, 108)

6

Ayetullah Uzma Hamanei: Mazereti olup da oturarak namaz kılan kimse gelecekte iyi olacağından ümitsizse ve bu halde kazaya kalmış namazlarını kılsa ve sonra iyileşse bu halde kıldığı namazları tekrar kaza etmelidir.

(İstifta, 110)

Kiraat

77

Ayetullah Uzma Humeyni: Farz namazların birinci ve ikinci rekâtlarında Fatiha suresini ve ardından bir sureyi tam olarak okumak farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Kiraat, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz olan günlük namazların birinci ve ikinci rekâtlarında önce Fatiha suresi ve sonra farz ihtiyat gereği bir surenin tamamı okunmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 172. mesele)

78

Ayetullah Uzma Humeyni: “Bismillahirrahmanirrahim” den önce surenin belirlenmesi farzdır. Sure belirlenerek “Bismillah...” derse ve sonra belirlenen sure bırakılırsa okunacak bir diğer sure için tekrar “Bismillah...” denmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Kiraat, 7. mesele)

Soru: Adeti gereği ilk önce Fatiha ve İhlas surelerini okumaya niyet edip “Bismillahirrahmanirrahim” diyen, ama yanlışlıkla sureyi belirtmeyen bir kimse, önce belirli bir sureyi okumaya niyet edip sonra “Bismillahirrahmanirrahim” mi demelidir?

Cevap:

Ayetullah Uzma Hamanei: “Bismillahirrahmanirrahim” in iadesi gerekmez, bilakis okuyacağı her sure için bununla yetinebilir.

(Ecvibetu'l-İstiftaat, 466. soru)

79

Ayetullah Uzma Humeyni: Fatiha'dan sonra İhlas suresini veya Kafirun suresini okumaya başlarsa, onu bırakıp başka bir sure okuyamaz. Ancak Cuma ve Cuma günü öğle namazında Cuma ve Münafikin sûreleri yerine bu iki sûreden birini unutarak okursa, surenin yarısına gelmeden okuduğu sureyi terk edip Cuma ve Münafikin suresini okuyabilir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Kiraat, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Fatiha'dan sonra İhlas veya Kafirun suresini okumaya başlayan kimse bunu terk edip başka bir sure okuyamaz, ama Cuma namazında unutarak Cuma ve Münafikin surelerinden yerine unutarak İhlas veya Kafirun suresini okumaya başlarsa, bunu terk edebilir ve Cuma ve Münafikin suresini okuyabilir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 180. mesele)

80

Ayetullah Uzma Humeyni: Kadın sabah, akşam ve yatsı namazında Fatiha ve sureyi açıktan veya gizliden okuyabilir, ama namahrem sesini işitiyorsa farz ihtiyat gereği alçak sesle okumalıdır.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Salat, fi Ahkami'l-Kiraat, 25. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kadın sabah, akşam ve yatsı namazında Fatiha ve sureyi açıktan veya gizliden okuyabilir, ama namahrem sesini işitiyorsa alçak sesle okuması daha iyidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 191. mesele)

81

Ayetullah Uzma Humeyni: Farz namazında farz secde ayeti olan surelerin hiçbirisinin okunması caiz değildir ve yanlışlıkla okunmaya başlanmışsa, secde ayetine ulaşmadan önce anlaşılırsa hemen terk edilip başka bir sure okunmalıdır. Secde ayetinin okunmasından sonra anlaşılırsa namaz esnasında göz işaretiyle secde yapılmalı ve okunulan sure ile yetinilmelidir (başka bir sure okunmamalıdır).

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, el-Kıraat, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz namazında farz secde ayeti olan surelerin hiçbirisinin okunması caiz değildir ve kasten veya yanlışlıkla bu surelerden birisi okunur ve secde ayetine ulaşırsa farz ihtiyat gereği tilavet secdesi yapıp ayağa kalkılmalı ve sure bitmemişse sonuna kadar tamamlanmalı ve sonra namaz iade edilmelidir. Ve secde ayetine ulaşılmadan önce fark edilirse farz ihtiyat gereği sure terk edilmeli, başka bir sure okunmalı ve namaz bittikten sonra tekrar iade edilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi 178. mesele)

82

Ayetullah Uzma Humeyni: Üçüncü veya dördüncü rekâta veya rükûa gitme esnasında Fatiha veya tesbihatı okuyup okumadığında şüphe eden kimse şekkine itina etmemelidir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1015. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Üçüncü veya dördüncü rekâta Fatiha veya tesbihatı okuyup okumadığında şüphe eden kimse şekkine itina etmemelidir. Ama rükûa gitme esnasında henüz rükû sınırına ulaşmamışken şek ederse farz ihtiyat gereği doğrulmalı Fatiha veya tesbihatı okumalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 189. mesele)

83

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazın zikirlerinin söylenmesinde birkaç kez vesveseye kapılan ve yine de zikirleri söyleyen kimse farz ihtiyat gereği namazını yeniden kılmalıdır.

(Tevzihu'l-Mesail, 1016. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Takıntısı olan ve çok vesveseye düşen kimse namazı batıl etmek gibi günahı gerektiren bir iş yaparsa böyle yapması yönüyle haramdır, örneğin bir kimse yüz defa “İyyake nağbudu nağbudu” derse namazın muvalatı bozulur ve namazın batıl olmasına sebep olur.

(Dersi Harici Namazı Cemaat, 8. oturum)

Rükû

84

Ayetullah Uzma Humeyni: Rükû kadar eğilip de ellerin dizlerin üzerine konulmamasında bir sakınca yoktur, her ne kadar ellerin dizlerin üzerine konulmasına ihtiyat etmesi çok daha uygundur.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Salat, er-Rükû, 1. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği rükû halinde eller dizlerin üzerinde olmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 213. mesele)

85

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse farz olan rükû zikrini söylerken istemsiz olarak bedenini dinginlik halinden çıkartacak kadar hareket ederse, bedeni sakinleştikten sonra farz ihtiyat gereği tekrar zikir söylemelidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Salat, er-Rükû, 21. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse farz olan rükû zikrini söylerken istemsiz olarak bedenini farz dinginliğini bozacak kadar hareket ederse, bedeni sakinleştikten sonra tekrar farz zikri söylemelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 226. mesele)

86

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsanın rükûda her hangi bir zikri söylemesi yeterlidir, ama farz ihtiyat gereği üç kez “sübhaneallah” veya bir kez “sübhane rabbiyel azimi vebi hamdih” ten az olmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, er-Ruku, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Rukuda zikir söylenmelidir. Rukunun farz zikri bir kez “sübhane rabbiyel azimi vebi hamdih” veya üç kez “sübhaneallah” tır ve bunun yerine “elhamdülillah”, “allahuekber” vb. gibi (secdenin özel zikri dışında) aynı miktarda söylenmesi yeterlidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 221. mesele)

87

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazda gözlerin kapanması mekruhtur.

(el-Urvetu'l-Vuska, Faslun fi'l-Mekruhahi fi's-Salat)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namazda gözlerin kapanmasının sakıncası yoktur ve her ne kadar rükû dışında mekruh olsa da namazı batıl etmez.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 339. mesele)

88

Ayetullah Uzma Humeyni: Birinci secdeye girdikten veya birinci secdeden başını kaldırdıktan sonra rükû etmeyi unutmaz ve sonra hatırlarsa farz ihtiyat gereği kalkmalı, rükûa gitmeli, namazı bitirmeli ve tekrar kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, er-Ruku, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Birinci secde halinde veya ondan sonra ve ikinci secdeye girmeden önce rükû yapmadığını hatırlarsa ayağa kalkmalı ve ayakta durduktan sonra rükûa gitmeli ve akabinde iki secde yaparak namazı tamamlamalı ve

namazdan sonra müstehap ihtiyat gereği fazladan yapılan secde için iki sehiv secdesi yapmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 233. mesele)

Secde

89

Ayetullah Uzma Humeyni: Namaz kılan kimse, farz ve müstehap namazların her rekâtında rükûdan sonra iki secde yapmalıdır ve secde, alını ve iki elin avuç içlerini, iki dizinin başını ve farz ihtiyat gereği iki ayak başparmağının ucunu yere koymaktır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, es-Sucud, 1. Meseleden altı)

Ayetullah Uzma Hamanei: Secdede alından başka, avuç içleri, dizlerin uçları ve ayak başparmaklarının uçları da yere konmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 237. mesele)

90

Ayetullah Uzma Humeyni: Namaz kılanın alnını koyduğu yer diz hizasından aşağı ve kapalı dört parmandan yukarıda olmaması gerekir ve bilakis farz ihtiyat gereği alnın koyulduğu yer parmak hizasından aşağıda ve kapalı dört parmandan yukarıda olmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, es-Sucud, 2 ve 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Secde halinde alnın konulacağı yer diz ve ayak başparmaklarının yerinden kapalı dört parmandan daha yukarı veya daha aşağı olmamalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 258. mesele)

91

Ayetullah Uzma Humeyni: Secdede her hangi bir zikrin söylenmesi yeterlidir, ama farz ihtiyat gereği zikrin miktarı üç kez “süphanellah” tan veya bir kez “süphane rabbiyel a'la vebi hamdih” ten az olmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, es-Sucud, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Secdenin farz zikri bir kez “sübhane rabbiyel a'la vebi hamdih” veya üç kez “süphanellah” tır ve bunun yerine “elhamdülillah”, “allahuekber” vb. gibi (rukunun özel zikri dışında) aynı miktarda söylenmesi yeterlidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 243. mesele)

92

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsanın rükûda her hangi bir zikri söylemesi yeterlidir, ama farz ihtiyat gereği üç kez “süphanellah” veya bir kez “sübhane rabbiyel azimi vebi hamdih” ten az olmamalıdır. Secdede her hangi bir zikrin söylenmesi yeterlidir, ama farz ihtiyat gereği zikrin miktarı üç kez “süphanellah” tan veya bir kez “süphane rabbiyel a'la vebi hamdih” ten az olmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, 7. mesele; es-Sucud, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Rükû ve secde zikirlerinin birbirlerinin yerine söylenmesi yanlışlıkla olması durumunda sakıncasızdır, ama kasten olursa ve Allah Teâlâ'nın mutlak zikri kastedilirse sahihtir, ne var ki (rükû ve secdenin) özel zikirleri de söylenmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 244. mesele)

93

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsan çamurlu zeminde namaz kılma zorunda kalırsa ayakta gözüyle işaret ederek secde etmelidir ve teşehhüdü ayakta okumalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Makanu'l-Musalli, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İnsan çamurlu zeminde namaz kılacağı zaman beden ve elbisesinin kirlenmesi onun için zorluk vesilesi ise ayakta göz işaretiyle secde edebilir ve teşehhüdü ayakta okuyabilir.

(İstifta, 309)

94

Ayetullah Uzma Humeyni: Alın istemsiz olarak yerden kalkarsa mümkünse tekrar secde yapmamalıdır ve bu, ister secde zikri söylensin ya da söylenmesin, bir secde sayılır. Başını kontrol edemez ve istemsiz olarak tekrar secdeye giderse ikisi üstüne bir secde sayılır ve zikir söylenmemişse söylemesi gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Sucud, 7. mesel)

Ayetullah Uzma Hamanei: Secde esnasında alın secde yerine değer ve istemsiz olarak kalkarsa tekrar alın secdeye konularak zikir söylenmelidir ve bu bir secde sayılır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 253. mesele)

95

Ayetullah Uzma Humeyni: Altın, gümüş, akik, firuze gibi madenlere secde batıldır, fakat mermer ve siyah taşlar gibi maden taşlarına secde edilmesinde sakınca yoktur.

(el-Urvetu'l-Vuska, Mescidu'l-Cephe min Mekani'l-Musalli)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mermer ve diğer inşaat veya dekorasyon amaçlı kullanılan taşlar üzerine secde etmek ve keza akik, firuze, dūr vb. şeyler üzerine secde etmek sahihtir, her ne kadar müstehap ihtiyat odur ki ikinci grupta yer alan (akik, firuze, dūr vb.) şeyler üzerine secde edilmemelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 266. mesele)

96

Ayetullah Uzma Humeyni: Çay yaprağına ve kahveye secde caiz değildir.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Salat, Mescidu'l-Cebheti min Mekani'l-Musalli, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yeşil çay yaprağına farz ihtiyat gereği secde etmek sahih değildir, ama yiyecek olarak kullanılmayan kahve ağacının yaprağına secde etmek caizdir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 269. mesele)

97

Ayetullah Uzma Humeyni: Menekşe ve engerek otu gibi yerden biten şifalı bitkiler üzerine secde doğru değildir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1079. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Hatmi çiçeği ve menekşe çiçeği gibi topraktan yetişen ve sadece hastalıkları tedavi etmek için kullanılan şifalı bitkiler üzerine secde sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 27. mesele)

98

Ayetullah Uzma Humeyni: Kâğıt saman gibi üzerine secde edilmesi sahih olan bir şeyden yapılmışsa secde edilebilir ve pamuk vb. gibi şeylerden yapılan kâğıdın üzerine secde etmenin bir sakıncası yoktur.

(Tevzihu'l-Mesail, 1082. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ağaç ve bitkiden (keten ve pamuk dışında) yapılan kâğıda secde etmek sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 272. mesele)

99

Ayetullah Uzma Humeyni: Üzerine secde edilmesi sahih olan bir şey yoksa veya var da sıcak veya soğuk (veya takiye) ve vb. sebeple üzerine secde edilemiyorsa elbisenin keten veya pamuktan olması durumunda elbiseye secde edilmelidir. Elbise başka bir cinsten ise ona secde edilmelidir ve o da yoksa elin üstüne ve o da mümkün değilse akik yüzük gibi madenden olan bir şey üzerine secde edilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Mekanu'l-Musalli, 13. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Üzerine secde edilmesi sahih olan bir şey yoksa veya var da sıcak veya soğuk ve vb. sebeple üzerine secde edilemiyorsa elbisenin keten veya pamuktan veya keten ve pamuk dışında bir şey olması durumunda elbiseye secde edilmelidir. Farz ihtiyat gereği pamuklu ve ketenden yapılmış elbiseye secde edilmesi mümkünse, başka bir şeye (yani bu kumaştan yapılmış elbiseden başkasına) secde edilmemelidir ve böyle bir şeyin olmaması durumunda farz ihtiyat gereği elin üzerine secde edilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 273. mesele)

100

Ayetullah Uzma Humeyni: Birinci secdede mühür alma yapırsa ve mührü almaksızın ikinci kez secdeye gidilirse sakıncalıdır, daha ötesi namaz batıldır ve yeniden kılınması gerekir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1086. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Birinci secdede mühür alma yapırsa ikinci secde için mührün alından alınması gerekir ve mühür alından alınmazsa ve o halde ikinci secdeye gidilmesi sakıncalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 276. mesele)

101

Ayetullah Uzma Humeyni: Gramofon gibi bir şeyden secde ayetinin işitilmesi secdeyi gerektirmez. Ama insanın sesini ulaştırılan bir araçtan işitirse secde yapması farzdır.

(Tevzihu'l-Mesail, 1096. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Radyo veya televizyon veya ses kaydedici ve benzeri şeylerden secde ayeti işitilirse secde farz olur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 284. mesele)

102

Ayetullah Uzma Humeyni: Kur'an'ın farz secdesinde yiyecek ve giyecek gibi şeyler üzerine secde edilmez.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, Secdetu't-Tilave, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kur'an'ın farz secdesinde namazda secde edilebilecek şeyler üzerine secde edilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 286. mesele)

Secde Konusunda Özel Bir Mesele

7

Ayetullah Uzma Hamanei: Sandalyeye oturup önlerindeki masaya secde eden özürliüelerin bu ameli onlar için secde sayılır ve avuç içlerini masaya, ayak parmaklarının uçlarını yere koymaları gerekir.

(İstifta, 16)

Namazı Bozan Ameller

103

Ayetullah Uzma Humeyni: Bilerek bütün vücudu kiblenin tersine veya kiblenin sağına veya soluna ve hatta kibleden çıkacak şekilde kiblenin sağ ve sol arasına çevirmek namazı batıl eder ve daha ötesi unutarak, zorla ve vb. gibi durumlarda bile bütün beden doğu ve batı arasından çıkacak şekilde çevrilirse namaz batıl olur.

(Tahriru'l-Vesile, Mubtilatu's-Salat, es-Salis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bilerek yüz veya beden sağ ve solu rahatlıkla görülecek şekilde kibleden çevrilirse namaz batıl olur ve bu iş yanılıyla olsa bile farz ihtiyat gereği namazı batıl eder.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 325. mesele)

104

Ayetullah Uzma Humeyni: Selam veren kimse “aleyküm” demeksizin “selam” derse namaz halinde selamın cevabında: “selam” demeli ve “aleyküm” ü takdirde tutmalıdır veya “selamünaleyküm” demelidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Mubtilatu's-Salat, 22. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz kılan kimseye selam verileceği zaman “selamünaleyküm” lafzı yerine “selam” lafzı kullanılırsa, örfte (halk dilinde) buna “selam” deniliyorsa cevap verilmesi farzdır ve ihtiyat gereği nasıl selam verilmişse öyle cevap verilmelidir.(mesala: Selamün aleyküm ya da es-selamü aleyküm) demelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 333. mesele)

105

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazda yeme ve içme, hatta farz ihtiyat gereği çok az bile olsa namazın bozulmasına sebep olur. Ama ağızda veya diş aralarında kalan artıkları yutmanın sakıncası yoktur. Elbette ihtiyat gereği yutulmaması gerekir ve farz ihtiyat gereği, namazın şeklini ve muvalatını bozmasa bile, yavaş yavaş eriyip boğaza inen (az da olsa) tatlıları ağızda tutmaktan sakınılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Mubtilatu's-Salat, Saminuha)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz halindeyken az veya çok yeme ve içme namazı bozar. Ama dişlerin etrafında kalan yiyecek kırıntılarının yutulması veya ağızda çok az miktarda kalan tatlı veya şekerin emilmesi namazın bozulmasına sebep olmaz. Keza yanılıyla veya unutarak bir şey yenirse veya içilirse, namazın şeklini bozmaması durumunda namaz batıl olmaz.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 341)

106

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazda kasten elleri bağlamak güçlü görüş esasınca namazı batıl eder, ama unutarak olursa, her ne kadar namazın iadesi ihtiyata uygun olsada namazı batıl etmez ve takiyeye halinde sakıncası yoktur.

(Tahriru'l-Vesile, Mubtilatu's-Salat, Saniha)

Ayetullah Uzma Hamanei: namazın bir cüzü kastıyla elin bağlanması namazı bozar ve farz ihtiyat gereği böyle bir kasıt olmasa bile yapmamalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 343)

Şekler ve Sehv Secdesi

107

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsan için namazı bozan şeklerden birisi öne çıksa namazı bozamaz, ama birazcık düşündükten sonra hala şekki devam ediyorsa namazı bozmasında bir sakınca yoktur.

(Tevzihu'l-Mesail, 1166. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz kılan kimse için namazı batıl eden şeklerden birisi öne çıkarsa, farz ihtiyat gereği hemen namazını bozamaz, aksine şek kesinleşinceye kadar düşünmeli (bir tarafa yakîn ve ihtimal gerçekleşmeli) ve o zaman namaz terk edilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 363. mesele)

108

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazın selamından sonra üç şey için iki sehv secdesi (nasıl yapılacağı daha sonra söylenecektir) yapılmalıdır:

Bir: Namaz arasında yanlışlıkla konuşulursa;

İki: Secdenin birisi unutulursa;

Üç: Dört rekâtlı namazlarda ikinci secdeden sonra dört rekât mı yoksa beş rekât mı kılındığında şüphe edilirse.

İki yerde de farz ihtiyat gereği sehv secdesi yapılmalıdır:

Bir: Namazın birinci rekâtında selam vermek gibi selam verilmemesi gereken yerde selam vermek;

İki: Teşehhüdü unutmak.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salat, Sucudu's-Sehv, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namaz kılan kimse namazın selamından sonra üç yerde (açıklanacak hüküm gereğince) sehv secdesi yapılmalıdır:

1. Namaz arasında yanlışlıkla konuşulursa;

2. Dört rekâtlı namazda ikinci secdede dört rekât mı yoksa beş rekât mı kılındığında şüphe edilirse;

3. Teşehhüt unutulursa;

İki yerde de farz ihtiyat gereği iki sehv secdesi yapılmalıdır:

4. Bir secde unutulursa;

5. Namazın selamının verilmemesi gereken yerde yanlışlıkla selam vermek.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 388. mesele)

109

Ayetullah Uzma Humeyni: Sehiv secdesinin yapılışı şöyledir: Namazın selamından sonra hemen sehiv secdesine niyet edilerek üzerine secde edilmesi sahih olan bir şey üzerine alın konur. İhtiyat gereği iki secdenin her birinde şu zikir söylenir: “Bismillahi ve billahi ve salallahu ala Muhammed’in ve ali Muhammed” ya da “Bismillahi ve billah Allahumme salli ala Muhammed’in ve ali Muhammed” veya “Bismillahi ve billah. Es-selâmu ‘eleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve rehmehullahi ve berekâtuh.” Demeli ve İhtiyat gereği “Es-selâmu ‘eleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve rehmehullahi ve berekâtuh.” zikri seçilmelidir. Ama sehiv secdesi için özel bir zikrin söylenmesi fazr değildir. Sehiv secdesinin ikincisinden sonra teşehhüt okunup selam verilmesi farzdır. Farz teşehhüd namazda okunan teşehhüdün aynısıdır ve farz olan selam “es-Selâmüaleyküm” lafzıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Salatu, Sucudu's-Sehv, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sehiv secdesi için namazın selamından sonra hemen sehiv secdesi niyetiyle alın üzerine secde edilmesi sahih olan bir şeyin üzerine konulmalı ve ihtiyat gereği “Bismillahi ve billahi. Es-selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve rehmehullahi ve berekâtuh.” zikri söylenmeli ve sonra baş secdeden kaldırılmalı ve tekrar secdeye gidilip zikir tekrarlanmalı ve sonra teşehhüt okunup selam verilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 389. mesele)

Namazın Seferi Kılınmasının Birinci Şartı: Şer'i Mesafe

110

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazın seferi kılınmasına sebep olan şer'i mesafe yaklaşık 22/5 km'dir ve bu da dört şer'i fersaha eşittir. Yani sekiz fersah yaklaşık 45 km'dir.

(İstiftaat, c. 2, 1856. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namazın seferi kılınmasına sebep olan şer'i mesafe (sekiz fersah) 41 km'ye eşittir (güven ve itminana sebep olan araştırmalar gereğince).

(Namaz ve Oruç Risalesi, 410. mesele)

111

Ayetullah Uzma Humeyni: Büyük beldelerde mesafenin evden başlaması uzak bir ihtimal değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Şer'i mesafenin hesap edilme ölçüsü, ister şehir büyük şehir sayılsın ister sayılmasın, çıkılan şehrin sonu ile varılan şehrin başı arasındaki mesafedir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 411. mesele)

112

Ayetullah Uzma Humeyni: Adil bir kimse, bir kimsenin yolculuğunun sekiz fersah olduğunu haber verirse, farz ihtiyat gereği, namazı hem tam hem seferi kılmalı ve orucunu tutmalı ve orucun kazasını da yerine getirmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Adil bir kimse, bir kimsenin yolculuğunun (veya her hangi bir konu da olabilir) sekiz fersah olduğunu haber verirse ve onun bu haberi ilim veya itminana sebep olmazsa verilen haber esasınca amel edilemez ve namazı tam kılınması gerekir.

(Namazı Müsafiri Cami, 23. mesele)

113

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse varılacak yere kadar şer'i mesafenin olmadığına inanır ve namazını tam kılar ve sonra mesafenin şer'i olduğu anlaşılırsa güçlü farz görüşü esasınca namaz vaktinde iade edilmeli ve vaktin dışında ihtiyat gereğince kaza edilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kat ettiği mesafenin sekiz fersah olmadığını ve namazını tam olarak kılar ve sonra mesafenin şer'i mesafe miktarınca olduğunu anlarsa namazını vaktinde seferi olarak iade etmeli ve ihtiyat gereği vaktin dışında kaza etmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 428. mesele)

114

Ayetullah Uzma Humeyni: Dairesel mesafede hareket, başlangıçtan onun mukabiline kadar olan nokta (dairenin yarısı) gidiş olarak hesap edilir, dolayısıyla dairesel harekette başlangıçtan onun mukabiline kadar mesafe dört fersah olursa, her ne kadar kişinin işi o noktaya varmadan önce (yarım daireden önce) olsa bile, namaz seferidir ve müstehap ihtiyat gereğince kişinin işi karşı

noktaya yetişmeden önce olursa namazını hem seferi ve hem tam kılar.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sekiz fersahlık mesafe şehir dışında ve izin haddinden sonra dairesel ise, bu yol üzerinde belirli bir maksat yoksa ve sadece yol üzerinde hareket kastediliyorsa; örneğin, yolun durumunu kontrol etmek veya yeni alınan arabanın parçalarının birbiriyle uyumlu hale getirmek için şehrin dışındaki çevre yolunda turlamak isteniliyorsa bu durumda mesafe tek mesir sayılır ve namaz seferidir. Bir önceki meselenin varsayımında, dairesel mesafenin yarısında belirli bir varış noktası varsa, örneğin gideceği bir köy varsa ve geldiği mesirden dönmeyecek ve dairesel mesiri sürdüreceyse mesafe birleşiktir ve varacağı yere kadar (köy) dört fersah ve gidiş dönüş en azından sekiz fersah ise veya dönüş tek başına şer'i mesafe kadar ise başlangıç itibariyle namaz seferidir.

(Namazı Müsafiri Cam'i, 19 ve 20. mesele)

Seferi Namazın İkinci ve Üçüncü Şartı: Mesafe Kastı ve Kastın Devamlılığı

115

Ayetullah Uzma Humeyni: Kendi istemeksizin başkasıyla yolculuğa çıkan kimse, dört fersah gelmeden ondan ayrılacağını bilir veya zannederse namazını tam kılmalıdır. Ama ondan ayrılacağından şük ederse namazı seferidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, fi Şeraiti'l-Kasr, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Tabi olan kimsenin tabi olduğu kimseden ayrılma kastı yoksa ama dört fersaha ulaşmadan önce onunla yolculuğuna devam edemeyecek bir engelin çıkacağını bilir veya buna itminanı olursa bu durumda mesafe kastı oluşmamıştır ve namazını tam kılmalıdır. Ama tabi olduğu kimseden ayrılmayı zannediyor veya ayrılacağından şük ediyorsa mesafe kastı gerçekleşmiştir ve namazını seferi kılmalıdır.

(Namazı Müsafiri Cam'i, 60. mesele)

116

Ayetullah Uzma Humeyni: Üçüncüsü: Seferi namazının şartlarından üçüncüsü mesafe kastıdır, dolayısıyla dört fersaha ulaşmadan önce yolculuk kastından dönülür veya tereddüt edilirse namaz tam kılınmalıdır ve seferi kılınan namazın ne vaktinde ve ne de vakti dışında iadesi yoktur.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, es-Salis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Şer'i mesafe kastıyla hareket eden ve izin verilen sınırın geçilmesinden sonra namazını seferi kılan kimse kastettiği dört fersahı kat etmeden önce dönerse veya on gün kalmaya niyet ederse farz ihtiyat gereği seferi kıldığı namazını iade vaktinde tekrar tam olarak kılmalı ve vaktin dışında kaza etmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 448. mesele)

117

Ayetullah Uzma Humeyni: Dört fersaha ulaşmadan önce geride kalan mesafeyi kat edip etmeyeceğinde tereddüt eden ve tereddüt halinde bir miktar yoluna devam eden ve sonra yoluna devam etme kararı alan kimse, yolun kalan kısmı sekiz fersah (hatta gidiş geliş) ise namazını seferi kılmalıdır. Fakat tereddüt etmeden önceki yol ile ondan sonra gittiği yol birlikte sekiz fersah ise namaz seferi kılınır, özellikle tereddüt halinde kat ettiği mesafe çok az olsa bile müstehap ihtiyat gereğince namaz hem seferi hem de tam kılınır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 13. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sekiz fersah veya daha fazla mesafeyi kat etmeyi kast eden kimse dört fersahtan önce vaz geçer veya şükke düşerse namazı tamdır ve yola devam etmede tereddüt veya vaz geçme halinde bir miktar yol gider ve geride kalan mesafe tek başına sekiz fersahtan daha az olursa namaz tamdır. Ancak eğer tereddüt ve vaz gecmeden önceki mesafe ile yeniden sefere devam etme kastından sonra geriye kalan mesafein toplamı sekiz fersah olursa farz ihtiyat gereği namazı hem tam hem seferi kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 447. mesele)

Namazın Seferi Kılınmasının Beşinci Şartı: Yolculuğun Günah Kastıyla Yapılmaması

118

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimsenin yolculuk haram değilse, ama bindiği hayvan veya bindiği şey gasp edilmişse namazı seferidir. Ancak gasp edilmiş bir zeminde yolculuk ederse farz ihtiyat gereğince namazı hem tam ve hem de seferi kılmalıdır.

(Tevzihu'l-Mesail, 1298. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Gasbi bir vesileyle yolculuk yapılırsa veya gasbi bir yerden geçilirse her ne kadar müstehap ihtiyat gereği namaz hem tam ve hem seferi kılınsa da, yolculuk günah hükmünü taşımaz ve namaz seferidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 454. mesele)

119

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir günah için yolculuk etmeyen kimse, yolun geride kalan kısmını günah için kat ederse namazını tam kılmalıdır, ama seferi kıldığı namazları sahihtir.

(Tahrir, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mubah bir yolculuğa başlansa ve yolculuk esnasında sekiz fersaha ulaşmadan önce vazife gereği namaz seferi kılınsa ve sonra kasıt harama dönüşse seferi kılınan namaz, vaktinde iade edilmeli ve vaktin dışında kaza edilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 458. mesele)

120

Ayetullah Uzma Humeyni: Sefere caiz bir niyetle başlayıp, şer'i mesafeyi kat ettikten sonra bir yerde dursa ve niyeti harama dönerse, hareket etmeden önce namaz kılmak isterse, namazını seferi kılar ve ihtiyata göre harekete başlamadığı sürece namazı hem seferi ve hem tam kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse mubah kastıyla yolculuğa başlansa ve şer'i mesafeyi kat ettikten sonra durduğu yerde kastı harama dönüşse ve hareket etmeden önce namaz kılmak isterse, her ne kadar müstehap ihtiyat gereği namazın hem tam ve hem seferi kılınması gerekirse bile, namazını tam kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 460. mesele)

121

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir günah için yolculuk eden kimse, yolculuktan döndüğünde tövbe ederse veya başka bir nedenle geri dönmesi yolculuğun günah kısmından sayılmazsa (yurda dönmekten başka bağımsız bir amacın olması gibi) namazını seferi kılar. Eğer tövbe etmemişse ve dönüşünü günahın dışına çıkaracak bir şey olmamışsa namazını tam kılmalıdır ve müstehap ihtiyat gereği namazını hem seferi ve hem tam kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 20. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Günah amaçlı yolculuğa çıkan ve yolculuktan dönen kimsenin dönüş mesafesi sekiz fersaha ve yolculuğun bizzat kendisi (yolculuğun sonu değil) günahsa ve yolculuktan dönüşü günah amaçlı yolculuğun devamı ise tövbe etmesi durumunda namazı seferidir. Ama tövbe etmezse, farz ihtiyat gereği namazı hem seferi ve hem tam kılmalıdır. Ama yolculukta günah hedeflenmişse, ister tövbe etsin isterse etmesin, farz ihtiyat gereği namazı hem seferi ve hem tam kılmalıdır. Ne var ki dönüş yeni bir yolculuk sayılırsa (önceki yolun devamı değil), örneğin bir yıl geçmesi gibi uzun bir süre sonra ilk şehrine dönmek isterse her halükarda (ister tövbe etsin ister etmesin) namazı seferi kılmalı ve orucunu da yemelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 468. mesele)

122

Ayetullah Uzma Humeyni: Yolculuğun haram olduğu inancıyla namazını tam kılan ve sonra yolculuğun mübah olduğunu anlayan kimse namazını iade veya kaza etmelidir. Ama pratik asıldan dolayı haram olduğuna karar vermişse, amelin bizzat kendisi haram esasınca olursa, her ne kadar müstehap ihtiyat gereğince namaz hem seferi ve hem tam kılınması gerekirse de, namazın sahih olduğu uzak bir ihtimal değildir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 36. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculuğun haram olması ihtiyat gibi kati olmayan ilkelerden biri esasınca olursa ve bu halde yolculuğa çıkılır ve sonra yolculuğun mübah olduğu anlaşılırsa farz ihtiyat gereği namaz seferi surette iade veya kaza edilmelidir ve namaz kılınmamışsa seferi ve tam olarak iki şekilde kaza edilmelidir.

(Namazı Müsafiri Cam'i, 90. mesele)

Namazın Seferi Olmasının Altıncı Şartı: Sabit ve Yerleşik Bir Yerin Olması

123

Ayetullah Uzma Humeyni: Çöl ehlinden biri mesken ve hayvanlarına otlak bulmak için sefere çıkarsa, yolculuğu sekiz fersah ise, farz ihtiyat gereği namazını hem seferi ve hem tam kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, es-Sadis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Evi ve yaşam ihtiyaçlarını beraberinde taşıyan kabile fertlerinden birisi bitki veya gölet bulmak için kabilesinden ayrılırsa sekiz fersah veya daha fazla gitse de namazı tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 477. mesele)

124

Ayetullah Uzma Humeyni: Çölde yaşayan birisi ziyaret veya hac veya ticaret ve vb. için yolculuğa çıkarsa namazını seferi kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, es-Sadis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yaşam ihtiyaçlarını sürekli beraberinde taşıyan kimseler (derbeder), örneğin, hacca gitmek veya bir şehirdeki birini ziyaret etmek isterse, diğer seyahatler gibi bu seyahate de ailesi ve beraberindekilerle giderde o zaman da bu kimse için göçebe ve derbeder söylemlerinin kullanılması doğru olursa, mezkûr bu şahsın namazı tamdır. Ama eğer bu şahıs beraberindekileri bir şehre bırakıp tek başına gider de göçebe ve derbeder söylemi kapsamına girmezse namazı seferi kılması uzak bir ihtimal değildir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 475. mesele)

Namazın Seferi Olmasının Yedinci Şart: Mesleğin Yolculuk Olmaması

125

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimsenin evinden iş yerine kadar gittiği şehir şer'i mesafe ölçüsünde olursa ve her gün o şehre gidiyorsa o şehir vatani değildir ve yolculukta ve o şehirde namazını seferi kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Musafir, fi Şeraiti'l-Kas, es-Sabi, 24. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculuk meslek olursa; şoför ve pilot gibi ister yolculuk, mesleğin aslı ve esasını oluştursun ve ister mesleği için yolculuk yapan doktor ve öğretmen gibi yolculuk, mesleğin mukaddime ve ön koşulu olsun, namaz adı geçen yolculuklarda tam kılınır ve tutulan oruç da sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 478. mesele)

126

Ayetullah Uzma Humeyni: Mesleğin yolculuk olmasının doğrulanması için iki veya birkaç kez mesleki yolculuğa gitmek lazım değildir. Elbette ilk yolculukta mesleği yolculuk olmasına rağmen namazın seferi kılınmasının farz olması hiçte uzak bir ihtimal değildir, her ne kadar müstehap ihtiyat gereği birinci ve ikinci yolculukta namazı hem seferi ve hem tam kılmalıdır ve üçüncü yolculukta namazın tam kılınması açıklığa kavuşur.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Musafir, fi Şeraiti'l-Kas, es-Sabi)

Ayetullah Uzma Hamanei: İlk mesleki yolculuğun koşullarının gerçekleşmesinden sonra seferi hükmü geçerlidir ve namaz tam kılınır ve tutulan oruç sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 483. mesele)

127

Ayetullah Uzma Humeyni: “Yedinci şart”, yolculuk meslek olmamalıdır ve bu şartın ölçüsü örfi olarak, her ne kadar uzun bir yolculukta olsa da, onun mesleği yolculuk denmesidir. Elbette birinci yolculukta mesleki seferin gerçekleşmesiyle, uzun bir yolculuk olsa dahi, namaz seferi kılınır.

(el-Urvetu'l-Vuska, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, Haşiyetu's-Sabi')

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse uzun bir deniz yolculuğuna çıkmak örneğinde olduğu gibi mesleği için bir kez uzun bir yolculuğa çıksa, örfün bu yolculuğu meslek olarak kabul etmesi uzak ihtimal değildir, dolayısıyla böyle bir kimse sürekliliği kast etmese bile, namaz tam kılınır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 487. mesele)

128

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimsenin mesleği kışın değil yazın veya tam tersi dört ayaklı hayvanlara bakmaksa, her ne kadar müstehap ihtiyat gereği namazını hem tam ve hem de seferi kılması gerekirse de, mesleğiyle meşgul olması halinde namazını tam kılacaktır. Ama kervan yöneticileri gibi hac aylarında mesleki seyahat eden kimselerin zahiren namazı seferi kılmaları farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, fi Şeraiti'l-Kasr, 22. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yılda bir defa, hac kabile reisliği gibi bir ay süreli bir işte çalıştırılan kimse, bunu her sene yapmayı kastederse ilk seferinde bile namazı tamdır, ama devam etmeye niyet etmezse namazı seferidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 488. mesele)

Namazın Seferi Kılınmasının Sekizinci Şartı: Ruhsat Sınır (Yolculuğa Başlama Sınırı)

129

Ayetullah Uzma Humeyni: Ruhsat sınırından maksat şehrin ezanının işitilmemesi veya şehrin duvarı ve şeklinin görülmemesidir ve her iki koşulun (ezanın işitilmemesi ve duvarın görünmemesi) gerçekleşmesinde ihtiyat terk edilmemelidir.

(Tahriru'l-Vesail, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, es-Samin)

Ayetullah Uzma Hamanei: İzin sınırının belirlenmesinde ölçü [\[1\]](#), şehrin duvarları görünsün veya görünmesin şehrin son evinden ezan sesinin hoparlörsüz duyulmayacağı kadar uzaklaşılmasıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 507. mesele)

130

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse şehrin etrafını (en az sekiz fersah olan) dolaşmak isterse, mesafenin tamamı izin haddi içinde veya izin haddinden sonra ise ama bu arada izin sınırı içindeki mesafe ile izin sınırı dışında kalan mesafe sekiz fersah olmazsa, gerek izin sınırı içinde sınıra varmadan önce, gerekse ondan sonra namaz tam kılınır.

(el-Urvetu'l-Vuska, Salatu'l-Müsafir, fi Şeraiti'l-Kasr, 70. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse en azından sekiz fersah şehir dışından hareket etmeye niyet ederse ve bu hareket izin sınırı içinde olursa namazı tam kılar, ama izin sınırı dışında olursa namazı seferi kılar. Yolun eğri veya kıvrım kıvrım olması sebebiyle izin sınırı içinde olunması ve izin sınırı dışındaki mesirin sekiz fersahtan az olması bu durumu değiştirmez. Elbette izin sınırı içinde namaz kılmak isterse namazı tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 524. mesele)

131

Ayetullah Uzma Humeyni: Gemi ve vb. araçlarda yolculuğa başlama anında ve izin sınırına ulaşmadan önce tam kılma niyetiyle namaza başlarsa ve namaz esnasında izin sınırına ulaşırsa üçüncü rekâta girmişse namazın doğru olması sakıncalıdır ve farz ihtiyat gereği kıldığı namazı seferi niyetiyle bitirmeli sonra tam olarak iade etmeli veya kıldığı namazı tam kılmalı ve akabinde seferi olarak iade etmelidir. Keza rükûa yetişmeden önce izin sınırına ulaşırsa namazın doğruluk sıhhati sakıncalıdır ve farz ihtiyat gereği kıldığı namazı dört rekât olarak tamamlamalı ve sonra seferi olarak iade etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile fi Şeraiti'l-Kasr, 32. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Tiren veya gemi gibi bir araçla vatanından hareket eden ve izin sınırına yetişmeden önce namazın tam olduğu niyetiyle namaza başlayan bir yolcu namazın üçüncü rekâtının kıyamında ve rükûdan önce izin sınırından geçerse oturmalı, selam vermeli ve namazını tamamlamalıdır ve yersiz yapılan kıyam için iki sehiv secdesi müstehaptır, ama üçüncü rekâtın rükûuna gitmişse namazı batıldır.

(Namazı Müsafiri Cami', 173. mesele)

[\[1\]](#) - Yapılan araştırmalara göre şehrin son noktasından 1350 metre sonrası ruhsat sınırındır.

Seferiliği Ortadan Kaldıran Şeyler

132

Ayetullah Uzma Humeyni: Asli vatandan kasıt mükellefin doğduğu ve babasının yeri olduğu vatandır.

(İstiftaat, c. 3, 2609. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Asli vatan insanın ilk yaşamının büyük bir bölümünde (çocukluk ve ergenlik dönemi) büyüdüğü ve geliştiği yerdir. Asli vatanın gerçekleşmesi için, kişinin orada doğması veya ana-babasının vatani olması gerekli değildir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 531 ve 532. mesele)

133

Ayetullah Uzma Humeyni: Edinilmiş vatan ferdin sürekli kalma ve yaşama yeri olarak kararlaştırdığı mekândır ve orada bir şeye sahip olması veya altı ay orada ikamet etmesi şart değildir. Ama örfi olarak orası o kimsenin vatani ve kaldığı yer denilecek ölçüde kalınması gerekir. Bazen sürekli ikamet kastedeceği bir yeri yoktur ve orayı terk etmeyi de niyet etmemiştir, ama ikametinin uzaması örfi olarak o yerin vatan ve kalma yeri olmasını doğrular.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, ve hiye umur: Ehaduha)

Ayetullah Uzma Hamanei: Vatan edinilmesinin gerçekleşmesinde ferdin sürekli yaşamaya niyet etmesi veya süre belirtmeksizin yaşamaya niyet etmesi veya uzun süre yaşamaya niyet etmesi fark etmez. Bir kimse yaklaşık on yıl bir yerde kalmayı kastederse örfi açıdan oranın vatan edinilmesi için yeterlidir. Bir kimse bir yerde vatan kastıyla önce ev kiralarsa veya ev alırsa veya iş bulursa o andan itibaren vatan gerçekleşmiş olur ve namaz da tam kılınır ve birkaç ayın geçirilmesi vatani gerçekleşmesi için gerekli değildir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 535, 536 ve 538. mesele)

134

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse aynı anda iki vatana birden sahip olabilir, öyle ki iki yeri daimi ikametgah endinir ve örneğin her yıl birinde altı ay ve diğerinde altı ay kalır. Ama aynı anda iki vatandan fazlası sorunludur ve bu konuda ihtiyatın gözetilmesi gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yıl boyunca her birinde birkaç ay kalacak ve her birinde evi ve yaşamı olacak şekilde üç vatani olmasının sakıncası yoktur, ama üçten fazla vatani olması sorunludur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 542. mesele)

135

Ayetullah Uzma Humeyni: On gün kalmaya niyet esnasında, şehrin çevresindeki bazı çiftlik ve bahçelere gitmeye karar verirse, ikameti bozulmaz. Daha ötesi izin sınırını geçmeye niyet etse ve hatta dört fersah tan az gitmiş olsa, örfi olarak kaldığı yerde on gün ikameti doğrulayacak şekilde örneğin birkaç saat dışarı çıksa mukim konumundadır. Ama daha uzun kalmak istiyorsa, özellikle de niyeti geceyi şehir dışında geçirmekse bu sakıncalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İkametin kastedilme zamanı on gün arasında ikamet yerinden dört fersahtan az bir yere gitme kararı alınması durumunda, örfi açıdan bir yerde on gün kalmanın bir sakıncası yoksa örneğin, bu sürede her defasında iki üç kez en fazla yarım gün dışarı çıkılsa böyle bir kimsenin ikamet kastına bir zarar gelmez ve namazı tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 561. mesele)

136

Ayetullah Uzma Humeyni: Günün başlangıcı güçlü görüş esasınca ikinci fecrin doğuşundan (fecri sadık) itibarendir, dolayısıyla güneşin doğma vakti girerse onuncu günün sonu, günün batımı değil, güneşin doğma vakti on birinci gündür.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: On gün ikamet etmede "gün" den örfi anlam kastedilir, yani güneşin doğuşundan batışına kadar geçen süredir. Dolayısıyla bir kimse güneşin doğuşunda bir şehre girerse ve onuncu günün akşamına kadar orada kalmaya niyet ederse namazı tamdır ve ilk gece ve son gece orada kalması gerekmez.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 562. mesele)

137

Ayetullah Uzma Humeyni: Ayın sonuna ne kadar kaldığı bilmeyen ve ayın sonuna kadar kalmaya niyet eden kimse, her ne kadar ayın sonuna kadar on gün veya daha fazla kalmış olsada, namazını seferi kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse belirli bir güne kadar (örneğin ayın sonuna kadar) bir yerde kalmaya niyet ederse ve gerçekte o zamana kadar on gün kalırsa on gün olduğunu bilmesee bile, her ne kadar müstehap ihtiyat gereği namaz hem tam ve hem seferi kılınsa da, ikamet kastı gerçekleşmiştir ve namazı tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 572. mesele)

138

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse ikamet kastıyla namazı tam kılmaya niyet edip namaza başlar ve namaz esnasında üçüncü rekâtın rükûndan önce on gün kalmaktan vaz geçerse namazı seferi olarak tamamlamalıdır ve üçüncü rekâtın sonra ve namazın bitmesinden önce olursa güçlü görüş esasınca namazı batıldır ve seferi kılmalıdır. Elbette müstehap ihtiyat gereği namazı dört rekât olarak tamamlamalı sonra seferi olarak iade etmeli ve yolculuk etmediği sürece namazını hem tam ve hem seferi kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İlk dört rekâtlı namaz kılınması esnasında on gün kalma niyetinden dönülür de on günden az kalmaya niyet edilirse namaz seferiye dönüşür. Dolayısıyla alınan karar üçüncü rekâta ulaşmadan önce olursa namaz seferi olarak tamamlanmalıdır ve rükû öncesi üçüncü rekât olursa farz ihtiyat gereği oturulup namaz seferi olarak tamamlanmalı ve tekrar seferi olarak eda edilmelidir, ama üçüncü rekâtın rükûna gidilmişse namaz batıldır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 579. mesele)

139

Ayetullah Uzma Humeyni: Yolculukta kılmadığı namazını tam olarak kaza etse ve sonra ikamet kastından dönerse, sorunlu olmakla birlikte, namazının tam olma hükmü yerindedir ve ihtiyat gereği hem tam ve hem seferi kılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 10. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İkamet kastından sonra dört rekâtlı namazını kılmayan (tam olarak kaza ederse) ve başka bir dört rekâtlı namazını eda etmeksizin kalmaktan vaz geçen kimse sonraki namazlarını seferi kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 582. mesele)

140

Ayetullah Uzma Humeyni: Dört rekâtlı namazda, secde veya teşehhüdün kazası farz olsa, bunları yerine getirilmeden

önce ikamet kastından dönse kılınan namazın tam olması ve ikametın gerçekleşmesi için yeterlidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Kavatii's-Sefer, 34. meseleden alıntı)

Ayetullah Uzma Hamanei: Dört rekâtlı namazda farz secdenin veya teşehhüdün kazası olursa ve bunları yerine getirmeden önce ikamet kastından dönülse ihtiyat gereğince hem seferi ve hem tam kılınmalıdır.

(Namazı Müsafiri Cami', 279. mesele)

141

Ayetullah Uzma Humeyni: İkamet kastedilir ve vaktin çıkmasından sonra ikamet kastından dönülürse ve sonra ikamet kastiyle namaz (dört rekâtlı) kılıp kılmadığında şüphe edilirse namazın kılındığı esas alınmalıdır, ne var ki namazın tam olduğuyula yetinilmesi sorunludur ve ihtiyat gereği hem seferi ve hem de tam kılınmalıdır.

(el-Urvetu'l-Vuska, Kavatii's-Sefer, 33. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Dört rekâtlı namazın vaktinin geçmesinden sonra ikamet kastından dönen ve namazını vaktinde kılıp kılmadığından şüphe eden kimse namazını tam kıldığını esas almalı ve sonraki namazlarını tam olarak kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 584. mesele)

142

Ayetullah Uzma Humeyni: Yolcu kameri ayının ilki olduğunda tereddüt ederse zahiren kameri ayı (29 gün olursa) otuz güne bağlanır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Müsafir, Kavatu's-Sefer, 17. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kameri ay 29 gün olursa yirmi dokuzuna kadar namaz seferi kılınmalıdır ve otuzuncu gün farz ihtiyat gereği hem seferi ve hem tam kılınmalı ve otuz birinci günden itibaren namaz tam kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 592. mesele)

Yolculuk Hükümleri

143

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazını seferi kılacağını bilmeyen yolcu tam kılsa namazı sahihtir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salat ve'l-Müsafir, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculukta namazın seferi olduğunu bilmeyen ve vazifesinin aksine namazını tam kılan kimse cahil-i kasırsa (suçsuz cahil) hükmü anladıktan sonra namazını iade veya kaza etmesi gerekmez. Ama cahil-i mukassırsa (suçlu cahil) öğrenme konusunda vurdumduymazlık yaptığı için günah işlemiştir ve hükmü anladıktan sonra vakit içinde namazını iade etmeli ve vakit dışında namazını kaza etmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 604 ve 605. mesele)

144

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazını seferi kılacağını bilen yolcu örneğin sekiz fersahta namazın seferi kılınacağı gibi seferiliğin bazı özelliklerini bilmez de namazını tam kılsa vaktin olması durumunda namazını seferi kılmalı ve vakit geçmişse seferi olarak kaza etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salat ve'l-Müsafir, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculukta namazın hükmünü bilen, ama hükmün özelliklerinin bilinmesi konusunda cahil olması sebebiyle namazı tam kılan kimse farz ihtiyat gereği namazın vaktinde anlarsa namazını iade etmeli ve vaktin dışında anlarsa kaza etmelidir. Örneğin yolculukta namazın seferi kılınacağını bilen, ama on gün ikamet kastından sonra dört rekâtlı namazın kılınmasından önce kastından dönerse ve namazı seferi olduğu halde namazı tam kılması gibi.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 606. mesele)

145

Ayetullah Uzma Humeyni: Yolcu yolculukta olduğunu unutarak namazını tam kılsa, vakit içinde hatırlarsa namazını iade etmelidir ve iade etmezse kazası farzdır, ama vaktinden sonra anlarsa kazası yoktur. Ne var ki yolcunun namazını seferi kılması gerektiğini unutursa (hükmü unutmuştur) vaktinde iade etmeli ve vaktin dışında da farz ihtiyat gereği kaza etmelidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Ahkamu's-Salati's-Sefer, 3. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculukta namazın seferi kılınacağını veya yolculukta olduğunu unutan kimse namazını tam kılar da vaktinde hatırlarsa namazını iade etmelidir ve iade etmezse o namazın kazası farzdır. Anacak vakit sonrası hatırlarsa namazın kazası yoktur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 608. mesele)

146

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazı tam kılmakla yükümlü kimse seferi kılsa mutlak surette namazı batıldır, hatta ikameti kasteden ve hükmü bilmediği için namazını tamam kılan kimsenin seferi kılması da aynı şekildedir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salatu'l-Müsafir, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir yerde on gün kalmak isteyen bir yolcu, hükmü bilmeyerek namazı seferi kılsa namazı sahihtir, ama mevzuyu bilmezse veya seferi kılınacağını unutursa namazı batıldır ve namazını yeniden kılması gerekir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 614. mesele)

147

Ayetullah Uzma Humeyni: İkamet kastetmeyen yolcu dört yerde namazı seferi ve tam kılmakta serbesttir ki bunlar şunlardan ibarettir: Mescidü'l-Haram, Mescidü'n-Nebi (s.a.a), Kufe Mescidi ve İmam Hüseyin'in (a.s) türbesi. Ama namazın tam kılınması daha faziletlidir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salatu'l-Müsafir, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namazın tam veya seferi olarak kılınmasında özgür olunan yerlerde (Mekke şehri, Medine şehri, Kufe Mescidi ve İmam Hüseyin'in (a.s) türbesi) dört rekâtlı namazlar seferi veya tam kılınabilir ve tam kılınması daha faziletlidir, ama müstehap ihtiyat gereği seferi kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 620. mesele)

148

Ayetullah Uzma Humeyni: Mekke ve Medine şehirlerinin iki mescidin hükmünde olması, üzerinde düşünülmesi gerekir, dolayısıyla farz ihtiyat gereği mezkûr şehirlerde namaz seferi kılınmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salatu'l-Müsafir, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Fiili Mekke ve Medine şehrinin tamamında namazın seferi veya tam kılınması hükmü geçerli olup Mescidü'l-Haram ve Mescidü'n-Nebi'ye (s.a.a) has değildir, ama müstehap ihtiyat gereği bu iki mescitle yetinilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 621. mesele)

149

Ayetullah Uzma Humeyni: Ravzayı Şerife'nin tamamı Hairi Hüseyini (a.s) sayılır. Dolayısıyla başın tepesinden revakla bağlantılı ağlara, ayaktan revakla bağlantılı kapıya kadar ve başın arkasından mescide kadar uzanan kısım harem cüzündendir. Mescit ve revak da harem cüzünden sayılır (yolcunun buralarda da özgür olması), ama bu iki yerde ihtiyatın terk edilmesi yani namazın seferi kılınması, doğru değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salatu'l-Müsafir, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İmam Hüseyin'in (a.s) türbesinde seçim hükmü kümbetin altı ve İmam Hüseyin'in (a.s) kabri yanı için geçerlidir ve ihtiyat gereği revaklar ve sahnları kapsamaz.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 623. mesele)

150

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazın seferi ve tam kılınmasında özgür olunan mekânlarda namaz kaçırılırsa bu mekânlarda kaza edilmesinde seferi ve tam kılınması arasında özgürlük vardır ve seçim özgürlüğü olan diğer mekânlarda kaza farz ihtiyat gereği seferi olarak kaza edilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Ahkamu's-Salatu'l-Müsafir, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Adı geçen bu mekânlarda yolcunun namazı kazaya kalsa (bilerek veya yanılıyla) ve bu mekânların dışında namaz kaza edilmek istense, seferi kılınmalıdır ve bu mekânlarda namazın kazası kılınmak istenirse farz ihtiyat gereği seferi kılınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 625. mesele)

Yolcu Namazı Konusunda Özel Meseleler

8

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculuk ve yolculuğun hedefi günah olmazsa, ama yolculukla birlikte haram (gaybet veya alkol içmek gibi) bir iş işlenirse, haram yolculuk hükmü yoktur ve namaz seferi kılınır. Elbette günahla yolculuğu doğrulayacak şekilde haram iş yol boyunca (az bir zamanda olsa bile) devam ederse bu durumda ihtiyat gereğince namaz hem seferi ve hem tam kılınmalıdır.

(Namazı Müsafiri Cami, 78. mesele)

9

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolcu, yolculukta ve yolculuğun hedefinde haram olmadığına yakın ederse, ama beyyine (iki adil şahit) veya istishab esasınca yolculuğun veya yolculuğun hedefinin haram olduğu düşünülürse ve bu halde yolculuğa çıkılırsa ve sonra yanlışlık yapıldığı anlaşılırsa namaz vaktinde seferi olarak iade edilmeli ve vaktin dışında kaza edilmelidir ve asıl itibariyle namaz kılınmamışsa seferi suretinde kaza edilmelidir.

(Namazı Müsafiri Cami, 89. mesele)

10

Ayetullah Uzma Hamanei: Eğlence amaçlı eti yenen hayvanın avlanması için yolculuğa çıkmanın hükmü, boş ve anlamsız yere yolculuğa çıkmanın hükmünde değildir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 472. mesele)

11

Ayetullah Uzma Hamanei: Yolculukta namazı seferi kılmanın şartlarından biri de şahsın yolculuk dışında ikamet ettiği sabit bir mekânın olmasıdır. Dolayısıyla kesinlikle ikamet ettiği sabit bir mekânı yoksa ve yaşamı böyle bir mekânın olmamasını gerektiriyorsa ve göçebeysse, her ne kadar ömrünün sonunda bu kararından dönmesi mümkün olsa da, namazı tamdır.

(Namazı Müsafiri Cami, 118. mesele)

12

Ayetullah Uzma Hamanei: Örneğin bir veya iki yıl ailesi ve eşyası ile dünyayı dolaşma niyetiyle hareket eden bir kimse, göçebe hükmünde değildir ve namazı seferidir.

(Namazı Müsafiri Cami, 123. mesele)

13

Ayetullah Uzma Hamanei: Yılın bir bölümünde ikametgâhı olup da diğer bir bölümünde sabit bir yeri yoksa ve derbeder ve göçebe ise, bulunduğu yerde ikamet halinde namazı tamdır ve dışarı çıktığı ve ikamet yeri olmadığı zaman (bazı kabileler gibi) farz ihtiyat gereği bu kimsenin namazı hem seferi ve hem tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 476. mesele)

14

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesleği yolculuk olan kimse (ister meslek asli işi olsun ister meslek için ön koşulu olsun) mesleki olmayan bir yolculuğa çıkarsa, her ne kadar çıkacağı yolculuk iş yeri olsa dahi, namazı seferidir. Bir önceki meselenin varsayımıyla bir kimse iş harici kendi iş yerine gitmek için yolculuğa çıkar, ama mesleğinden ötürü orada kalmaya karar verirse orada durduğu müddetten işine gidinceye kadar ve işinden dönünceye kadar namazı tamdır. Her ne kadar farz ihtiyat gereği orada

durduğu süreçten işine gidinceye kadar namazı hem tam hem seferidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 492 ve 493. mesele)

15

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesleği seyahat olan kimse, yurt içinde veya yurt dışında on gün kalıp sonra iş dışı bir geziye çıkarsa, örneğin ziyaret yolculuğuna çıkmak gibi farz ihtiyat gereği ziyaret yolculuğundan sonra iş yolculuğunda namazı hem seferi ve hem tam kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 495. mesele)

16

Ayetullah Uzma Hamanei: Ancak mesleki yolculukla birlikte ziyaret gibi şahsi bir iş yaparsa - asıl maksat ister şahsi iş olsun ister işine bağlı olarak yolcu alsın veya tam tersi olsun veya her iki maksat da eşit olsun - namazı tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 502. meselenin ikinci kısmı)

17

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesleği yolculuk olan kimse mesleği dışı yola çıkarda oradan iş için iş yerine giderse orada on gün kalmaması durumunda (kasıtlı veya kasıtsız) iş yerine yolculukta namazı tamdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 503. mesele)

18

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesleki tereddüdü olan bir kimse sılayı rahim gibi bir iki günlük bir iş için işyerine daha çabuk giderse, mesleki sefer hükmü vardır.

(İstifta, 12)

19

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesleği yolculuk olan biri, iş yolculuğundan dönerken namazı tamdır, fakat ziyaret veya tatil gibi iş dışı maksatlarla birkaç gün (on günden az) kalıp sonra dönerse, farz ihtiyat gereği yolculuk dönüşünde namazı hem tam hem seferi kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 504. mesele)

20

Soru: Bir kimse vatan dışında geçici olarak yerleşir, ama bu kimsenin iş yeri vatanındadır ve bu iki yer arasında şer'i mesafe vardır ve her gün işi için vatanına gitmektedir. Bu yolun dikkate alınması ve geçici yaşam yerinin vatan hükmünü taşımadığı göz önünde bulundurulmasıyla bu kimsenin vazifesi nedir? Vatanına varmakla mesleki yolculuğu kesintiye uğramış ve yeni yol dönüşü meslek dışı sayılıp namazını seferi mi kılacaktır? Yoksa işi nedeniyle ve bir yerde kalamadığı için, dönüşte ve ikamet yerinde namazını tam mı kılacaktır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Vatanda on gün kalmazsa namazı tamdır.

(İstifta, 12)

21

Soru: İmam Rıza'nın (a.s) haremde iftiharî hadimlik yapmak için haftada bir kez Meşhed-i Mukaddes'e yolculuk yapan kimsenin yolculuğu mesleki yolculuk sayılır mı? Namaz ve orucu nasıldır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Sorunun varsayımı esasınca yolculuğu mesleki sayılmaz, dolayısıyla namazı seferidir ve orucu sahih değildir.

(İstifta, 20)

22

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesleği yolculuk olan bir kişi, son iş yolculuğuna çıkarsa veya yolculuğun ortasında çalışmaya devam etmekten vaz geçerse, şoförlük gibi mesleğin aslını yolculuk oluşturuyorsa bu durumda son yolculuktan dönerken yolcu getirmezse dönüşü, ister kendi aracıyla ister başka bir araçla olsun, iş yolculuğu sayılmaz ve namazı seferidir. Ama yolculuk mesleğin ön koşuluysa son yolculuk dönüşünde farz ihtiyat gereği namazı hem tam ve hem seferi kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 505. mesele)

23

Ayetullah Uzma Hamanei: Mesele 531: Asli vatan insanın ilk yaşamının büyük bir bölümünde (çocukluk ve ergenlik dönemi) büyüdüğü ve geliştiği yerdir. Asli vatanın gerçekleşmesi için, kişinin orada doğması veya ana-babasının vatanı olması veya orada ebediyen veya uzun süre yaşamaya niyet etmiş olması şart değildir, ancak gelecekte oradan göç etmeye karar verirse oradan ayrılana kadar asli vatan sayılır. Asli vatanın gerçekleşmesi için zaman süresi örfün görüşüne bırakılmıştır, örneğin bir yerde on yıl yaşamını geçirmişse örfi bakışa göre orası aslı vatandır ve birkaç yıl kalmışsa orası için vatan söylemi doğrulanmaz.

Kaza Namazı ve Ücret Karşılığı Kılınan Namaz

151

Ayetullah Uzma Humeyni: Kaza namazı olan kimse kaza namazını kılmadan önce eda namazını kılabilir ve her ne kadar müstehap ihtiyat esasınca özellikle aynı günün kaza namazı olmak üzere kaza namazı farz namazın önüne geçirilse de, kaza namazının öne alınması gerekmez.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Kaza, 13. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kaza namazı olan kimse eda namazı kılabilir, ama farz ihtiyat gereği bir tek kaza namazı varsa ve özellikle kazaya kalan namaz o güne has ise, önce kaza namazını kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 640. mesele)

152

Ayetullah Uzma Humeyni: Ölünün büyük oğluna babasının kaza namazını kılması farzdır, ama her ne kadar annesinin kaza namazını kılması müstehap ihtiyat gereği olsa da, annesinin kaza namazını kılması farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Kazau's-Salat, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Büyük erkek evladı ölen babasının ve farz ihtiyat gereği ölen annesinin namazlarını kaza etmesi farzdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 651. mesele)

153

Ayetullah Uzma Humeyni: (Babanın kaza namazının büyük oğula farz olması meselesinde babanın namazını terk etmesi kasti veya gayri kasti olması fark etmez. Elbette isyan unvanıyla mevlası için namaz kılmayan kimsenin kaza namazının kılınması farz değildir, ama ihtiyat gereğince kazası yerine getirilmeli ve daha ötesi bu ihtiyat terk edilmemelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Kazau's-Salat, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Baba veya anne hiç namaz kılmadıysa, farz ihtiyat gereği kaza namazları büyük erkek evlada farzdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 652. mesele)

154

Ayetullah Uzma Humeyni: Ücretle kılınan namaz için müstehap amel belirlenmediyse ve namaz eşliğindeki örneğin falan müstehap olduğu kendiliğinden anlaşılıyorsa ki bundan da dönülmemelidir ve kunut, tekbir ve rükûnun yerine getirilmesi gibi namazın alışla gelen müstehabının yerine getirilmesi farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-İsticari, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kiralık namaz için özel bir şart (cemaatle kılınması veya camide kılınması gibi) yoksa kiralanan kimse sadece ölünün farz namazlarını kılması gerekir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 647. mesele)

Âyat Namazı

155

Ayetullah Uzma Humeyni: Âyat namazı dört durumda farz olur...

1. Kara ve kızıl rüzgârlar, yıldırım ve gök gürlemesi gibi ister semavi olsun veya farz ihtiyat gereği yerin göçmesi gibi zemini olsun insanların korkmasına sebep olan her hadise.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Âyat, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ayet namazı şu dört sebepten birinin varlığıyla farz olur:

...

Kara ve kızıl rüzgârlar ve şimşek gibi gökyüzünde insanların çoğunda korku uyandıran herhangi bir anormal olay.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 660. mesele)

156

Ayetullah Uzma Humeyni: Âyat namazının farz olduğu hadiselerin vukuu ve keza zamanı ve miktarı aşağıdaki yollardan ispat edilir:

1. İnsanın bizzat kendi yakini;
2. İki adil kimsenin tanıklığı;
3. Farz ihtiyat gereği bir adil kimsenin şehadeti;
4. İhtiyat esasınca (çok güçlü görüş olmasa da) doğru sözlü olduğuna itminan edilen bir astroloğun bildirmesi.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Âyat, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Âyât namazına sebep olan hadiseler şu yollardan biriyle ispat edilir:

1. İnsanın kendisi anlamalı.
2. Bilgi veya itminana sebep olan herhangi yol.
3. İki adil erkeğin bildirmesi.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 665. mesele)

157

Ayetullah Uzma Humeyni: Deprem, gök gürültüsü ve yıldırım ve benzeri bir hadise gerçekleştiği zaman hemen âyat namazı kılınmalıdır ve kılınmamişsa günah işlenmiş olur ve insanın ömrünün sonuna kadar istediği bir vakitte kılması farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Âyat, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: (Gerçekleşme zamanı az bir süre) Deprem, yıldırım ve benzeri bir şey gerçekleştiği zaman, ihtiyat gereği mükellef âyât namazını hemen kılmalıdır ve geciktirirse eda ve kaza niyeti olmaksızın (teklifin üzerinden kaldırılması kastıyla) ömrünün sonuna kadar kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 668. mesele)

158

Ayetullah Uzma Humeyni: Güneş ve ay tutulması dışında bilerek veya yanılıyla namazı erteleyen kimseye bu namaz ömrünün sonuna kadar farzdır. Eğer bu âyatın gerçekleşme zamanı hakkında bilgiye ulaşamazsa ve gerçekleşme vaktine bitişik zaman geçerse, her ne kadar ihtiyat gereği âyat namazı kılınması gerekirse de, âyat namazı farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Âyat, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Eğer o sırada başka olaylardan (güneş tutulması ve ay tutulması hariç) haberdar olursa ve unutkanlık eseriyle dahi âyât namazı kılmamışsa, âyât namazını kılmalıdır ve hadisenin zamanından haberdar olmazsa ve hadiseden sonra anlarsa farz ihtiyat gereği âyât namazını kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 672. mesele)

159

Ayetullah Uzma Humeyni: Âyat namazında mükellef İhlas suresi niyetiyle “Bismillahirrahmanirrahim” diyerek rükûa gidebilir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1508. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği “Bismillahirrahmanirrahim” surenin bir kısmı sayılarak rükûa gidilemez.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 674. mesele)

Cemaat Namazı

160

Ayetullah Uzma Humeyni: Namazda vesveseye düşen ve sadece cemaatle namaz kıldığı zaman vesveseden kurtulan kimsenin namazını cemaatle kılması gerekir.

(Tevzihu'l-Mesail, 11405. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namazda vesveseye duçar olan kimsenin namazı cemaatle kılması farz değildir, ama vesvesesi namazın kesilmesine sebep olacak kadarsa veya zikrin çok tekrarlanması müvâlâtın kaybolmasına ve namazın bozulmasına sebep olursa cemaatle kılmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 697. mesele)

161

Ayetullah Uzma Humeyni: Cemaat imamı ihtiyaten namazını kaza ediyorsa veya bir başka kimsenin ihtiyat namazını kılıyorsa, karşılığında para almasa bile, ona uymak sakıncalıdır.

(el-Urvetu'l-Vuska, el-Cemaat, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İmam günlük kaza namazlarından birisini kılıyorsa günlük namazı veya günlük namazının kazası imamla kılınabilir, ama ihtiyat namazının kazası, yani kaza olup olmadığı kesin olmayan namazı kılmak istiyorsa, ister kendisinin namazı olsun ister başkasının namazı olsun, imama tabii olunamaz.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 701. mesele)

162

Ayetullah Uzma Humeyni: İmam veya me'mum (imama uyan kimse) cemaatle kıldığı namazı tekrar cemaatle kılmak isterse, ikinci cemaat ve şahıslarının birinci cemaattan farklı olması durumunda sakıncası yoktur.

(el-Urvetu'l-Vuska, Müstehabbati'l-Cemaat, 19. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namazını tek başına kılan kimsenin, bu kimse ister imam olsun ister me'mum (imama tabii olan kimse) namazını cemaatle iade etmesi müstehaptır. Cemaatle namaz kılan kimse me'mum ise (imama uyan kimse) ister imam olsun (cemaat imamı) ister me'mum olsun şer'i yönü yoktur (şer'i delili yoktur). Bu kimse imam ise başka bir cemaatle me'mum olarak kılamaz, ama ilk cemaat dışında başka bir cemaate imam olabilir.

(İstifta, 110)

163

Ayetullah Uzma Humeyni: Tavaf namazında ve ihtiyat namazında cemaatin meşruiyeti sakıncalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Cemaat, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kâbe tavafı namazının cemaatle kılınması sahih değildir. Günlük namazın ihtiyat namazına (rekâtlarda şek edildiği zaman kılınır) tâbi olması caiz değildir ve keza ihtiyat namazı da günlük namazına uyamaz.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 706 ve 710. mesele)

164

Ayetullah Uzma Humeyni: Cemaat imamının şartları şunlardır: İman, helalzade, akıl ve me'mumun baliğ olması durumunda imamın da baliğ olması, gayri baliğ için de baliğ olmayan kimsenin imamlığı caiz değildir ve me'mumun erkek

olması durumunda imamın da erkek olması ve hatta ihtiyat gereği me'mum kadın olsa dahi imamın erkek olması ve adalet.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu İmami'l-Cemaat, Mukaddeme)

Ayetullah Uzma Hamanei: Cemaat imamı akıllı, adaletli, On İki İmam Şia'sı, helal zade ve ihtiyat gereği baliğ olmalı ve namazı sahih kılmalıdır ve me'mum (imama uyan) erkekse imam da erkek olmalıdır. Cemaatin hepsi kadın ise onların imamının kadın olması caizdir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 711 ve 712. mesele)

165

Ayetullah Uzma Humeyni: Mazeretli kimselere uyulmasının caiz oluşu sakıncalıdır ve ihtiyat gereği bu terk edilmelidir ve her ne kadar cemaat de imam gibi mazeret sahibi olsa da bu ihtiyatın terk edilmemesi şer'i delilden uzak değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu İmami'l-Cemaat, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Soru: Hacamat yaptıran ve henüz hacamat yerini temizlemeyen kimse cemaat imamı olabilir mi?

Cevap: Muhtemel şartın ve engelin nefyi için cemaat namazında müstehapların açıklanma delili yeterlidir. Sonuç itibariyle, birincil kaide hasebiyle ki bu kaideyi iptal edecek bir delil olmadıkça imamın namazı sahihtir, dolayısıyla bize göre cemaat namazı sahihtir. Elbette bunda ihtiyat edilmesi iyidir.

(İstifta, 9)

166

Ayetullah Uzma Humeyni: Cemaat namazının sıhhatinde şu işler şarttır: ...

İkincisi: İmamın durduğu yer, cemaatin durduğu yerden, çok az olması dışında, yüksekte olmamalıdır ve ihtiyat esasınca örfi olarak imamın yeri yukarıdadır denilmeyecek miktarda olması yeterlidir.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu'l-Cemaat, es-Sani)

Ayetullah Uzma Hamanei: İmamın yeri me'mumun yerinden yüksekte olmamalıdır, elbette az bir farkın olmasının (bir karıştan az) sakıncası yoktur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 717. mesele)

167

Ayetullah Uzma Humeyni: İhtiyat esasınca me'mumun secde yeri ile imamın durduğu yer veya arkada duran kimsenin secde yeri ile ön safta duran kimsenin secde yeri normal bir adımdan uzak olmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu'l-Cemaat, es-Salis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği cemaatin secde yeri ile imamın durduğu yerin arasındaki mesafe ve keza ön safın secde yeri ile sonraki safın secde yeri arasındaki mesafe uzun bir adımdan (yaklaşık bir metre) fazla olmamalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 720. mesele)

168

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir safta duran kimseler arasında iyi ve kötüyü ayıran bir çocuk (mümeyyiz) olurda safta duran kimselerin arasını açarsa, onun namazının batıl olduğu bilinmediği sürece onun arkasına durabilirler.

(Urvetu'l-Vuska, Şeraitu'l-Cemaat, 22. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Cemaattaki bağlantı halkası reşit olmayan bir çocuksa, namazının doğru olduğunu bilirlerse ona uyabilirler ve cemaat namazı kılabilirler.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 723. mesele)

169

Ayetullah Uzma Humeyni: Ön safta duran kimselerin namazı bitse, çabucak cemaat namazına dönseler bile, bir sonraki safta duranların namazının devamı sakıncalıdır ve ferdi namaza dönülmesi terk edilmemelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu'l-Cemaat, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ön safta bulunanların hepsinin namazı biterse veya hepsi ferdi olarak namaza niyet ederse, ön saflardan aralarındaki mesafe büyük bir adımda daha fazla olursa namazları ferdi olur. Ama namazını bitirenler hemen tekrar uyarılarsa, cemaat namazı sahih olur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 724. mesele)

170

Ayetullah Uzma Humeyni: Me'mum (imama tabi olan kimse) öğle ve ikindi namazının birinci ve ikinci rekatında Fatiha ve sure okumamalıdır ve bunun yerine zikir söylemeleri müstehaptır.

(el-Urvetu'l-Vuska, Ahkamu'l-Cemaat, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Öğle ve ikindi namazının birinci ve ikinci rekâtında cemaat, farz ihtiyat gereği Fatiha ve sure okumamalıdır ve bunların yerine zikir söylemesi müstehaptır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 728. mesele)

171

Ayetullah Uzma Humeyni: Me'mum (imama tabi olan) namazda okunan şeyler dışında ruku ve secde gibi diğer işleri imamla birlikte veya biraz ondan sonra yapmalıdır ve kasten imamdan önce veya imamdan bir süre sonra yaparsa günah işlemiştir, ama namazı sahihtir. İmamın arkasında art ardına iki rüknü imamdan önce veya sonra yaparsa, her ne kadar namazı sahih ve ferdi olsa da, farz ihtiyat gereği namazı bitirmeli ve tekrar kılmalıdır.

(Tevzihu'l-Mesail, 1470. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Me'mum (imama uyan) namazın fiillerini imamla birlikte veya ondan az bir süre sonra yapmalıdır ve bilerek imamdan önce yaparsa veya ondan sonra yaparsa namazı ferdi olur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 733. mesele)

172

Ayetullah Uzma Humeyni: Me'mum (imama uyan kimse) dönmesi halinde imamın kıratına yetişmeyecek şekilde imamdan önce rükûa giderse, her ne kadar güçlü müstehap ihtiyat gereği namaz iade edilse de, doğrulup imamla namazını tamamlaması farzdır ve namazı sahihtir. Ama imam kendisine yetişene kadar doğrulmazsa namazı sahihtir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Ahkamu'l-Cemaat, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Me'mum (imama uyan) yanlıyla imamdan önce rükûa giderse doğrulup imamla birlikte rükûa gitmesi, namazını imamla tamamlaması durumunda cemaat namazı sahihtir, rükûdan dönmezse namazı ferdi olarak sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 734. mesele)

173

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse ikinci rekâtta imama tabi olsa kunut ve teşehhüdü imamla okur ve ihtiyat gereği teşehhüt okuyacağı zaman ellerinin parmaklarını ve ayağının tarak kısmını yere koyarak dizlerini kaldırmalıdır ve teşehhütten sonra imamla kalkmalı ve Fatiha ve sure okumalıdır ve sure okumaya vakti olmazsa Fatiha'yı tamamlamalı ve rükû veya secdede

imama yetişmelidir.

(Tevzihur'l-Mesail, 1439. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Me'mum (imama uyan kimse) ikinci rekâta imama tabi olsa kunut ve teşehhüdü imamla okuması müstehaptır ve farz ihtiyat gereği teşehhüt okuyacağı zaman yarım oturmalı ve teşehhütten sonra imamla kalkıp Fatiha ve sure okumalıdır. Sure okumak için vakti yoksa sadece Fatiha okunmalı ve rükûda imama yetişmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 746. mesele)

174

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse sure okuduğu zaman imama yetişmeyeceğini bilirse sureyi okumamalıdır, ama okuduysa namazı sahihtir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1443. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Me'mum sure okuduğu zaman imama rükûda yetişmeyeceğini bilirse sure okumamalıdır ve okur da imama rükûda yetişemezse namazı ferdi olur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 748. mesele)

175

(Tahriru'l-Vesile, Salatu'l-Cemaat, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Humeyni: İmamın kıraatinden sonra ve rükûdan önce namazı ferdi kılmaya niyet eden kimse için kıraat farz değildir, hatta imamın kıraati esnasında ferdi kılmaya niyet etmesi yeterlidir ki bu durumda kıraati kendisi okur. Ama müstehap ihtiyat gereği özellikle ikinci durumda kıraati baştan sona kadar Allah'a yakınlaşma ve ümit kastiyle okumalıdır.

Ayetullah Uzma Hamanei: Me'mum (imama uyan) cemaat imamının kıraati bittikten sonra ferdi namaz kılmaya niyet ederse kıraat okuması gerekmez. Ama kıraat esnasında namazını ferdi kılmaya niyet eder ve Fatiha'nın bitmesinden sonra dönerse Fatiha'yı okumasına gerek yoktur, ancak Fatiha veya surenin okunması esnasında dönerse farz ihtiyat gereği bunu başından itibaren mutlak yakınlaşma kastiyle (giriş kastiyle değil) okumalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 752. mesele)

176

Ayetullah Uzma Humeyni: İmamın safın ortasında durması ve ilim, kemal ve takva ehlinin ön safta durması müstehaptır.

(Tevzihu'l-Mesail, 1482. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İmamın safın önünde olması ve ilim, kemal ve takva ehlinin birinci safta durması en iyi olanıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 754. mesele)

Cemaat Namazı Konusunda Özel Meseleler

24

Ayetullah Uzma Hamanei: İmam Rıza'nın (a.s) mutahhar haremi veya Cuma namazında olduğu gibi cemaat namazında erkeklerin kadınlar aracılığıyla safa bağlanmasında bir sakınca yoktur.

(İstifta, 6)

25

Soru: Cemaat imamı kaza namazı kılıyorsa ve me'mum imamın kıldığı namazın onun asli namazı mı yoksa ihtiyat namazı mı olduğunu bilmiyorsa imama tabi olabilir mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Fıkhi meseleleri bilen cemaat imamının kendisini iktida etme konumunda gösürmesi durumunda, ona uymak caizdir

(İstiftaatı Cedid)

26

Soru: Ben ve arkadaşım birlikte cemaat imamının üçüncü rekâtına yetişir ve her ikimiz de ona uyarsak imamın dördüncü rekâtını bitirmesinden sonra ki geriye kalan iki rekâtı bireysel olarak kılmamız gerekecektir, geriye kalan bu iki rekâtta ben tıpkı benim durumumda olan arkadaşıma tabi olmam doğru mudur?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Namaz sahihtir.

Cuma Namazı

177

Ayetullah Uzma Humeyni: Öğle namazından önce öğleden önce hutbelerin biteceği şekilde Cuma namazının hutbelerinin okunması caizdir ve ihtiyat gereği hutbeler zevalden önce okunmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu's-Salat, el-Cum'a, 10. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Cuma imamı Cuma namazının hutbelerini öğleden önce okuyabilir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 772. mesele)

178

Ayetullah Uzma Humeyni: Cuma namazında kıraatin yüksek sesle okunması müstehaptır.

(Tahriru'l-Vesile, Furuu Salati'l-Cum'a, el-Hamis)

Ayetullah Uzma Hamanei: İhtiyat gereği Cuma namazının kıraati yüksek sesle okunmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 774. mesele)

179

Ayetullah Uzma Humeyni: Cemaatin hutbeleri dinlemesi farzdır ve hutbe esnasında konuşulması mekruhtur ve daha ötesi müstehap ihtiyat gereğince susulmalı ve hutbe esnasında konuşulmamalıdır. Ama hutbe esnasında konuşmak hutbenin dinlenmemesine ve hutbenin faydasının yok olmasına sebep olursa, konuşmanın terk edilmesi gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, fi Şeraiti Salati'l-Cum'a, 14. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İhtiyat gereği namaz kılanlar imamın hutbesini dinlemeli, sessiz olmalı ve konuşmaktan sakınmalıdırlar.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 779. Mesele)

180

Ayetullah Uzma Humeyni: Hutbelerin her birinde Allah Teâla'ya hamd etmek farzdır ve (farz) ihtiyat gereği birinci hutbede Allah'a hamd edildikten sonra Peygamber Ekrem'e (s.a.a) salavat göndermek (farz) ihtiyat gereğidir ve ikinci hutbede güçlü görüş esasınca farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, fi Şeraiti Salati'l-Cum'a, 7. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Birinci hutbede; Allah'a hamd ve sena edip Peygamber Ekrem'e (s.a.a) salat ve selam gönderdikten sonra insanları takvalı olmaya ve Allahtan kaçınmaya tavsiye etmesi ve Kuran'ı Kerim'den bir küçük süre okuması farzdır. İkinci hutbede Allah'a hamd ve sena edip Peygamber Ekrem'e (s.a.a) salat ve selam göndermelidir. Farz ihtiyat gereği ikinci hutbede de insanlara takvayı tavsiye etmeli ve Kur'an'ı Kerim'den bir küçük süre okumalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 778. Mesele)

Cuma Namazı Konusunda Özel Bir Mesele

27. Ayetullah Uzma Hamanei: Yolcu Cuma namazı imamı olamaz.

(İstiftaat, 111)

Orucun Farz ve Sıhhat Şartları

181

Ayetullah Uzma Humeyni: Orucun kendisi için zararlı olduğundan emin olan veya şüphelenen kimse, doktor zararsız dese bile oruç tutmamalıdır ve oruç tutarsa, Allah'a yakınlaşma kastıyla olması ve sonra zararı olmadığını anlaşıldığı dışında, oruç tutması doğru değildir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1743. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Orucun kendisi için zararlı olduğunu bilen veya zararlı olacağına dair makul bir ihtimal veren (yani zararlı olma korkusu) kimseye oruç farz değil, aksine ister bu yakîn ve korku bireysel tecrübe yoluyla elde edilsin veya güvenilir bir doktorun söylemi olsun veya başka akli dayanağı olsun bazı durumlarda oruç tutulması haramdır. Ne var ki Allah'a yakınlaşma kastıyla oruç tutulur da sonra zararı olmadığı anlaşılırsa bu hükmün dışındadır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 792. Mesele)

182

Ayetullah Uzma Humeyni: Müstehab orucun sahih olabilmesi için önceki şartlara ek olarak farz oruçtan sorumlu olmaması şarttır ve mükellef hiçbir farz orucun üzerinde olmaması – keffare ve vb. – ihtiyatını gözetmeyi terk etmemelidir ve hatta bu şart farz oruçların tamamına genelleştirilir (yani hiçbir farz orucun yükümlülüğünde olmaması şati.)

(Tahrir, Şeraitu Sıhhati Sovm, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Müstehab orucun sahih olması için Ramazan ayı orucunun kazası ve keza farz ihtiyat gereği başka farz orucun kazası olmaması gerekir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 796. Mesele)

183

Ayetullah Uzma Humeyni: Hasta ramazanın öğlesinden önce iyileşirse ve sabah ezanından o saate kadar orucu bozan bir şey yapmamışsa, o gün oruç tutmaya niyet etmeli ve o günün orucunu tutmalıdır. Öğleden sonra iyileşirse o günün orucu farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Sovm, en-Niyet, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Hasta Ramazan ayı gününde iyileşirse oruca niyet edip o günün orucunu tutması farz değildir, ama öğleden önce olursa ve orucu bozacak her hangi bir iş yapmamışsa müstehab ihtiyat gereği niyet edip oruç tutmalı ve Ramazan ayından sonra bunun kazasını yerine getirmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 795. Mesele)

184

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsan zaaftan dolayı orucu yiyemez, ama zayıflığı tahammül edilemeyecek kadar fazla ise orucu yemesinde sakınca yoktur.

(Tahriru'l-Vesile, 1. mesele)

Soru: Yeni buluş çağına giren kızlar ve keza gündüzleri çok uzun bölgelerde yaşayan kimseler ve vb. kimselerin hükmü nedir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Mükellefin durumu bedeni zayıflık veya günün çok uzun olmasından dolayı ve hatta faaliyetin terk edilip beslenmenin gözetilmesiyle oruç tutulması çok zor olması durumunda bile müstehab ihtiyat gereği oruç tutulmalıdır ve son derece zorluğa düşülmesi durumunda iftar edilmeli ve kazası yerine getirilmelidir. Ama çalışma veya tahsil ve mütalaa gibi faaliyet sebebiyle oruca devam edilmesi çok zor olması durumunda fetva esasınca oruç tutulmalı ve son derece zorluğa

düşülmesi durumunda iftar edilmeli ve kazası yerine getirilmelidir.

(İstifta, 8)

Niyet

185

Ayetullah Uzma Humeyni: Ramazan ayında, farz veya müstehab olsun, yolculuk ve benzeri gibi kişi Ramazan ayında oruç tutmakla yükümlü olsun ya da olmasın Ramazan ayı orucundan başka bir oruç tutamaz.

(Tahriru'l-Vesile, es-Sovm, en-Niyye, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ramazan ayında Ramazan orucu dışında başka bir oruca niyet edilemez, ama Ramazan ayı orucunu tutamayan ve yolculukta müstehap oruç tutmaya nezir eden yolcunun Ramazan ayındaki orucu sahihtir.

(Elbette Ramazan ayında nezir orucu Ramazan orucu sayılmaz ve sonra kazası yerine getirilmelidir.)

(Namaz ve Oruç Risalesi, 808. Mesele)

186

İmam Humeyni: Bir gün kendisine orucun farz olduğunu bilen, ama kendi orucu mu yoksa başkasının yerine tuttuğu oruç mu olduğunu bilmeyen kimse sorumluluğun yerine getirilmesi niyetiyle oruç tutması sakıncalıdır.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Savm, en-Niyye, 5. Mesele, İmam'ın haşiyesiyle)

Soru: Oruca şu şekilde niyetlenebilir miyiz: Eğer benim sorumluluğumdaysa kendim için, değilse babam için olsun ve babamın kazası yoksa annem için olsun?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Sakıncası yoktur.

(İstifta, 112)

187

Ayetullah Uzma Humeyni: Ramazan ayı olduğunu bilmeyen veya unutan ve öğleden önce Ramazan ayı olduğunu anlayan kimse orucu bozacak bir şey yapmadıysa oruca niyet etmelidir ve orucu sahihtir. Ama orucu bozan bir iş yaptıysa veya öğleden sonra Ramazan ayı olduğunu fark ettiyse orucu batıldır, ne var ki akşama kadar orucu bozacak bir iş yapmamalıdır ve Ramazan ayından sonra o günün orucunu kaza etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Savm, en-Niyye, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Unutularak veya bilgisizlik sebebiyle oruca niyet edilmezse ve ister öğle öncesi olsun ister öğle sonrası olsun gün içinde anlaşılırsa orucu bozan şeylerin yapılması durumunda oruca niyet edilemez. Ama orucu bozan şeyler yapılmamışsa öğleden sonra anlaşılması durumunda oruca niyet etmek sahihtir ve her iki durumda da akşama kadar orucu bozan şeylerden kaçınılmalıdır. Öğleden önce anlaşılırsa farz ihtiyat gereği oruca niyet edilmeli ve sonra da o günün orucu kaza edilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 810. Mesele)

188

Ayetullah Uzma Humeyni: Ramazan orucu gibi belirlenmiş bir farz oruçta oruca devamını etmeli veya bozmalı mıyım şeklinde tereddüt edilirse oruç batıl olur. Keza yapılan bir işin orucu bozup bozmadığı bilinmediği için tereddüt edilir ve orucu bozan bir iş yapmaya kesin niyet edilirse güçlü görüş esasınca oruç batıl olmaz. Elbette kesin olarak niyet edilir ve niyetin orucu bozmak için gerekli olduğundan emin olarak buna da bağımsız olarak niyet edilirse güçlü görüş esasınca oruç batıl olur.

(Tahriru'l-Vesile, es-Savm, en-Niyye, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Belirli bir farz oruç sırasında oruca devam edip etmeme konusunda gün içerisinde tereddüt

edilirse veya orucu bozan işlerden birini yapmaya karar verip de yapılmazsa, farz ihtiyat gereği oruç tamamlanmalı ve sonra kazası tutulmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 815. mesele)

Orucu Bozan Şeyler

189

Ayetullah Uzma Humeyni: Farz ihtiyat esasınca oruçlu kimse yemek yerine kullanılan iğneden kaçınmalıdır.

(Tevzihu'l-Mesail, 1576. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği oruçlu güçlendirici iğneleri ve damara enjekte edilen iğneleri ve keza her türlü serumları kullanmaktan kaçınmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 823. mesele)

190

Ayetullah Uzma Humeyni: Mazmaza (ağız çalkalamak) veya başka bir vesileyle serinlemek için ağzına su alan kimse elinde olmaksızın su boğazına kaçarsa ve keza suyu öylesine ağzına alırken elinde olmaksızın suyu yutarsa orucun kazası farzdır. Ama her abdest ve daha ötesi mutlak temizlik için mazmaza orucu batıl etmez.

(Tahriru'l-Vesile, es-Savm, Ma Yeterettebu ala'l-İftar, et-Sasi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruçlu abdest alırken (bir miktar suyla ağzın çalkalanması müstehaptır) suyun boğazına kaçmayacağına güvenerek ağzını çalkalar ve istemeden su boğazına kaçarsa bu abdestin farz namazı için olması durumunda orucu sahihtir. Ama abdest farz namazı için olmazsa veya örneğin serinlemek ve benzeri gibi için olursa ve su istemeksizin boğazına kaçarsa farz ihtiyat gereği o günün kazasını tutmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 910. mesele)

191

Ayetullah Uzma Humeyni: Ramazan ayı orucunun kazasını tutmak isteyen kimse sabah ezanına kadar cünüp kalsa, hatta kasten olmasa da, orucu batıldır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Hamis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kaza orucu tutmak isteyen kimse bilerek cenabet guslü almazsa orucu batıldır ve yanılıyla gusül almazsa farz ihtiyat gereği orucu batıldır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 842. mesele)

192

Ayetullah Uzma Humeyni: Cünüp kimse Ramazan ayında gusletmeyi unuttur ve bir gün sonra hatırlarsa o günün orucunu kaza etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Hamis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ramazan ayında cenabet guslünü unutan ve cünüp halde sabahlayan kimsenin o günkü orucu sahihtir, ama bu unutkanlık birkaç gün devam ederse unutkanlık günlerindeki orucunu kaza etmelidir. Elbette her halükarda namazları batıldır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 845. mesele)

193

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse hükmü bilmemesi sebebiyle cünüp kalsa cahili mukassır (suçlu cahil) ise güçlü görüş esasınca ve cahili kasır (suçsuz cahil) ise farz ihtiyat esasınca orucu batıl olur.

(Tahriru'l-Vesile, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Cünüp olarak kalmanın orucu bozup bozmayacağından şüphe eden ve cünüp halde oruç tutan kimsenin orucu farz ihtiyat gereği batıldır ve kazasını tutmalıdır. Ama cünüp halde orucun bozulmayacağına yakini olur ve bu yakîn üzere oruç tutarsa, orucun kazasında ihtiyatın gözetilmesi daha iyi olsa da, orucu sahihtir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 846. mesele)

194

Ayetullah Uzma Humeyni: Allah'a, peygamberlere (a.s) ve Masum İmamlara (a.s) yalan isnatta bulunmak orucu batıl eder ve farz ihtiyat gereği Hz. Zehra (s.a), diğer peygamberler ve onların halefi salihlerine yalan isnatta bulunmanın hükmü de aynıdır.

(Tahriru'l-Vesile, es-Sadis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Allah'a, peygamberlere (a.s) ve Masum İmamlara (a.s) yalan isnatta bulunmak, her ne kadar sonradan yalan istinatta bulunduğu için tövbe etse ve yalan isnatta bulunduğunu söylese de, farz ihtiyat gereği orucu bozar.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 857. mesele)

195

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse doğru mu yanlış mı olduğunu bilmediği bir haberi nakletmek isterse farz ihtiyat gereği o haberi işittiği veya yazılı olduğu kitaptan nakletmelidir, ama kendisi de haber verirse orucu batıl olmaz.

(el-Urvetu'l-Vuska, 24. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İnsanın kitaplarda gelen yalan rivayetleri yalan olduğunu bilmeksizin nakletmesinin sakıncası yoktur, ama müstehap ihtiyat gereği bu rivayetler kitaba nispet verilerek nakledilmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 858. mesele)

196

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse yalan olduğunu bilerek Allah'a ve Peygambere yalan istinat etse ve sonra, onlara yalan isnatta bulunmanın orucu batıl ettiğini bilse de, söylediği şeyin doğru olduğunu anlarsa orucu sahihtir.

(Tahriru'l-Vesile, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruçlu kimse Alla Teâlâ'ya ve Peygamber Ekrem'e (s.a.a) yalan isnadında bulunmanın orucu bozduğunu bilir ve yalan olduğunu bildiği şeyi onlara nispet verirse ve sonra doğru olduğunu anlarsa ihtiyat gereği orucunu tamamlamalı sonra kazasını da yerine getirmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 860. mesele)

197

Ayetullah Uzma Humeyni: Boğaza yoğun tozun kaçırılması orucu bozar.

(Tahriru'l-Vesile, es-Samin)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği oruçlu yerin süpürülmesinden oluşan yoğun ve ağır tozu yutmamalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 862. mesele)

Orucun Kazası

198

Ayetullah Uzma Humeyni: Ramazan orucunun kazasını tutan kimse öğleden sonra bilerek orucu bozacak bir iş yaparsa her birine on müd – 750 gram – olacak şekilde on fakire yemek vermelidir ve buna gücü yetmezse üç gün oruç tutmalıdır ki farz ihtiyat gereği oruçlar art ardına tutulmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Keffare)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ramazan ayı orucunu kaza eden kimse öğleden sonra bilerek orucunu bozarsa on fakire yemek vermelidir ve buna gücü yoksa üç gün oruç tutmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 821. mesele)

199

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir özürden dolayı birkaç gün oruç tutmayan ve sonra özürünün ne zaman ortadan kalktığına şak eden kimse oruç tutmadığı ihtimalinin en az olduğu miktarda orucu kaza edebilir. Örneğin Ramazan ayından önce yolculuk yapan kimse Ramazan'ın beşinde mi yoksa altısında mı döndüğünü bilmezse beş gün oruç tutabilir, ama ihtiyat gereği daha çoğu kaza edilmelidir.

(el-Urvetu'l-Vuska, fi Ahkami'l-Kaza, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir özür nedeniyle Ramazan ayının birkaç gününü oruç tutmayan ve kaç gün tutmadığını bilmeyen, örneğin Ramazan ayının beşinci günü yolculuğa çıktığını bilen, ancak onuncu gecemi döndü de beş gün oruç tutamadı veya on birinci gece mi döndü de altı gün oruç tutamadığını bilmeyen kimse bu durumda farz ihtiyat gereği fazla miktarda kaza etmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 918. mesele)

200

Ayetullah Uzma Humeyni: Hüküm bilen âlim ve hüküm bilmeyen cahil arasında fark olmaksızın kastın her türü orucu batıl eder; cahili mukassır'da (suçlu cahil) güçlü görüş esasınca ve cahili kasır'da (suçsuz cahil) farz ihtiyat gereğidir. Meseleyi öğrenme imkânı olan kimse için farz ihtiyat gereği kefarete ispatlanmış olur.

(Tahriru'l-Vesile, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Şer'i hükümden haberdar olmama sebebiyle oruçlu, orucu bozan bir iş yaparsa orucu bozulur ve kazasını yerine getirmelidir, ama kefarete farz değildir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 880. mesele)

201

Ayetullah Uzma Humeyni: Ramazan ayında irade üzere, oruçtan kaçmak için de olsa, yolculuk caizdir, ama Ramazan'ın yirmi üç günü geçmeden kerahati vardır, ancak hac yolculuğu veya umre yolculuğu veya telef olmasından korkulan mal için veya helak olacağından korkulması bunun dışındadır.

(Tahriru'l-Vesile, Şeraitu Sıhhati's-Savm, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ramazan ayında oruç tutmaktan kaçınmak için de olsa yolculuk yapmak caizdir, elbette yolculuk iyi veya gerekli bir iş için olması dışında yolculuğa çıkılmaması daha iyidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 936. mesele)

202

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimseye Ramazan orucu dışında belirli bir oruç farz olsa farz ihtiyat gereği o günde yolculuk yapmamalıdır ve yolculukta olursa bir yerde on gün kalmaya niyet edip o günde oruç tutmalıdır. Ama belirli bir günde oruç tutmaya nezir ettiyse o gün yolculuğa çıkabilir.

(Tahrir, Şeraitu Sıhhati's-Savm ve Vucubihi, 6. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Belirli bir günde oruç tutmakla sorumlu bir şahsın veya birkaç gün kaza orucu olup vakti dar olan kimsenin yolculuğa çıkmasında bir sakınca yoktur ve yolculuktaysa dönüp o gün veya birkaç gün oruç tutmalıdır. Çünkü yolculukta olan kimse için oruç kaldırılmıştır ve bunda Ramazan ayı ve diğer günlerin arasında fark yoktur.

(İstifta, 178)

203

Ayetullah Uzma Humeyni: Oruçlu kimse öğleden önce yolculuğa çıkarsa izin sınırına ulaştığı zaman orucunu yemelidir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1721. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruçlu öğleden önce yolculuğa çıkarsa önceki geceden yolculuğa çıkmaya niyet etmesi durumunda orucu batıldır. Ama gündüz yolculuğa çıkmaya niyet ederse farz ihtiyat gereği oruç tutmalı ve Ramazan ayından sonra tutmadığı orucu kaza etmelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 939. mesele)

204

Ayetullah Uzma Humeyni: Yaşlılık sebebiyle oruç tutamayan veya oruç tutması meşakkatli olan kimse için oruç farz değildir, ama ikinci durumda (meşakkat) her gün için bir müd (750 gram) buğday veya arpa ve vb. fakire vermelidir.

Yaşlılık sebebiyle oruç tutmayan kimse Ramazan ayından sonra oruç tutabilirse farz ihtiyat gereği tutamadığı günlerin orucunu kaza etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Savm, 8 ve 10. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruç tutmanın meşakkatli olduğu yaşlı erkek ve yaşlı kadın için oruç farz değildir ve her gün fakire bir müd (buğday, arpa, pirinç vb.) yiyecek vermelidirler, ama kesinlikle oruç tutacak güçleri yoksa ihtiyat gereği fidye vermelidirler. Her iki durumda da Ramazan ayından sonra oruç tutabilirlerse müstehap ihtiyat gereği oruçlarının kazasını tutmalıdırlar.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 958. mesele)

205

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse, kendisini çok susatan ve susuzluğa tahammül edilemeyeceği bir hastalığı varsa veya bu ona ağır geliyorsa, oruç tutması farz değildir. Ama ikinci durumda (zor ve meşakkat) her gün için bir fakire bir müd buğday veya arpa vb. vermelidir ve sonra oruç tutabilirse farz ihtiyat gereği tutamadığı oruçları kaza etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, es-Savm, 8. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Hastalığından dolayı çok susayan ve susuzluğa tahammül edemeyen veya susuzluğun meşakkatine dayanamayan kimse için oruç farz değildir. Elbette ikinci durumda (meşakkat) her gün için fakire bir müd yiyecek vermelidir ve birinci durumda farz ihtiyat gereği fidye de vermeli ve Ramazan ayından sonra oruç tutabilirse müstehap ihtiyat gereği oruçlarının kazasını tutmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 959. mesele)

206

Ayetullah Uzma Humeyni: Araştırdıktan sonra, sabah olmadığından şüphelenir veya emin olur da bir şey yerse ve sonra sabah olduğu anlaşılırsa, kaza farz değildir ve hatta araştırdıktan sonra sabah olup olmadığına şüpheye düşer ve orucu bozan bir şey yaparsa, sabah olduğu anlaşılırsa, kaza farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ramazan ayı seherinde araştırma ve ilime dayanarak sabah olmadığı düşüncesiyle orucu bozacak bir iş yapsa ve sonra sabah olduğu anlaşılırsa o günün kazası farz değildir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 905. mesele)

207

Ayetullah Uzma Humeyni: Hangi sebeple olursa olsun (isyan ve azgınlık dışında) babanın tutmadığı oruçlarını büyük oğlun kaza etmesi farzdır. Elbette bilerek veya isyan üzere terk etmişse büyük oğlun kaza etmesi farz değildir, ama bu durumda da farz olması ihtiyat gereğidir ve daha ötesi bu ihtiyat terk edilmemelidir. Ancak annenin kaza oruçları, her ne kadar ihtiyat gereği yerine getirirse de, büyük oğula farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Kazau Savmi Şehri Ramazan, 13. mesele; Fi Salati'l-Kaza, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Baba ve farz ihtiyat gereği anne oruçlarını yolculuk dışında bir özür sebebiyle tutmamışlarsa ve kaza edebilecekleri halde kaza etmemişlerse vefat ettikten sonra büyük erkek çocuğunun onların orucunun kazasını tutması veya bu oruçların kazasının yerine getirilmesi için birini naip tutması farzdır. Ancak yolculuk nedeniyle tutulmayan oruçları, kaza etme fırsatı ve imkânı olmasa da büyük oğlunun kaza etmesi farzdır. Baba veya annenin bilerek tutmadıkları oruçları farz ihtiyat gereği büyük oğula (tutması) farzdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 934 ve 935. mesele)

Kaza ve Kefaretin Farz Olduğu Yerler

208

Ayetullah Uzma Humeyni: Başı suya sokmak ve farz ihtiyat gereği tenkiye kefareti farz kılar ve orucu bozan diğer şeyler fetva gereğince. Keza Allah'a, peygambere ve masumlara yalan isnat edilmesi durumunda kefareti farzdır. Kusmak kefareti sebebi olmaz ve farz ihtiyat gereğince alim ve cahili mukassır (suçlu cahil) arasında fark yoktur. Ama soru sormaya yönelmeyen cahili kasır'ın (suçsuz cahil) zahiren kefareti vermesi farz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Fima Yeterettebu ale'l-İftar, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ramazan ayında orucu bozan işler bilerek, isteyerek ve şer'i özür olmaksızın yapılırsa orucun bozulmasına ve kazasının yerine getirilmesine ek olarak, ister kefareti olduğunu bilsin ister bilmesin, kasti kefareti de insana farz olur.

(Allah'a, peygamberlere ve masumlara (a.s) yalan isnatta bulunmak, yoğun tozu boğaza ulaştırmak ve başı suya sokmak farz ihtiyat gereği kefareti farz kılar).

(Namaz ve Oruç Risalesi, 879. mesele)

209

Ayetullah Uzma Humeyni: Üç kasti kefareten hiçbirisini yerine getiremiyorsa, her ne kadar bir fakire müd verebilir ve yemek veremiyorsa istiğfar etmelidir ve örneğin bir kez "estağfirullah" demelidir. Son varsayımda farz ihtiyat gereği gücü yettiği zaman kefareti vermelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Fima Yeterettebu ale'l-İftar, 11. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Üç şeyden birisini yerine getirmede özgür olan kimse bunların hiçbirisine gücü yetmiyorsa gücü yettiği oranda fakire yiyecek vermelidir ve ihtiyat gereği bağışlanma dilemelidir. Fakire hiçbir şekilde yemek verme gücü yoksa bağışlanma dilemesi yeterlidir, yani kalben ve diliyle: "Estağfirullah (Allah'tan bağışlanma diliyorum)" demelidir. Oruç tutmaya ve fakire yiyecek vermeye gücü olmaması sebebiyle vazifesi bağışlanma dilemek olan kimse sonraları oruç tutabilirse veya fakire yiyecek verebilirse müstehap ihtiyat gereği böyle yapmalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 893 ve 894. mesele)

210

Ayetullah Uzma Humeyni: Oruçlu kimse Ramazan ayının bir gününde orucu bozacak birkaç iş yaparsa bunların tamamı için bir kefareti yeterlidir.

(Tahriru'l-Vesile, Fima Yeterettebu ale'l-İftar, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruçlu kimse bir günde birden fazla orucu bozacak iş yapmışsa sadece üzerine bir kefareti farzdır, elbette cinsel ilişki veya istimna ile orucunu bozarsa farz ihtiyat gereği cinsel birleşme sayısınca veya istimna sayısınca kefareti vermelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 896. mesele)

211

Ayetullah Uzma Humeyni: Haram bir şeyle orucunu bozan kimse için ihtiyat gereği her üç kefareti farz olur ve her üçü mümkün olmazsa mümkün olan birisini yerine getirmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Fima Yeterettebu ale'l-İftar, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruçlu kimse Ramazan ayı orucunu haram cinsel ilişkiyle veya haram yiyeceklerle ve haram

içeceklerle bozarsa, her ne kadar müstehap ihtiyat gereği her üç kefarete (köle azat etme, altmış gün oruç tutma ve altmış fakiri doyurma) amel edilse de, üç kefarettten birisi yeterlidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 897. mesele)

212

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir özür sebebiyle oruç tutamayan, ama bir sonraki Ramazan'a kadar özrü devam etmeyen ve başka bir özre duçar olmayan kimse başka bir Ramazan'ın gelmesine kadar gevşeklik yapan kimse her gün için bir müd vermelidir. Özrü bertaraf olduktan sonra kaza yapma kararı alan ve vaktin darlığında başka bir özre duçar olan kimse farz ihtiyat gereği hem kefaret vermeli (bir müd yiyecek) ve hem kaza etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Kazau Savmi Şehri Ramazan, 9. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Özür nedeniyle Ramazan ayında oruç tutmaz ve Ramazan'dan sonra özrü kalkar da gelecek Ramazan ayı gelinceye kadar orucunun kazasını yerine getirmezse, kaza orucuna ek olarak her gün için fakire 750 gr yiyecek vermelidir.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 928. mesele)

213

Ayetullah Uzma Humeyni: Kasten orucunu bozan kimse öğleden sonra yolculuğa çıkarsa veya öğleden önce kefarettten kurtulmak için yolculuğa çıkarsa kefaret boynundan düşmez ve daha ötesi öğleden önce yolculuğa gitmesi gerekirse ihtiyat gereği kefaret farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, Fima Yeterettebu ale'l-İftar, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bilerek orucunu bozan kimse o gün yolculuğa çıkarsa üzerinden kefaret düşmez.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 885. mesele)

214

Ayetullah Uzma Humeyni: Oruçlu, susuzluktan ölmekten korkacak kadar susduğunda, ihtiyacı kadar su içerek ölümden kurtulabilir, ama o günün orucu batıl olur ve Ramazan ayı orucu olursa günün geride kalan kısmında bir şey yiyip içmemesi farzdır, ama Ramazan ayı dışında olursa – ister belirli ister belirsiz – her ne kadar belirlenmiş farz orucunda yiyip içilmekten kaçınılması ihtiyata uygun olsa da, yiyip içmekten sakınması farz değildir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Ahkamu'l-Müfetteraat, 5. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Oruçlu, susuzluktan ölmekten korkacak kadar susduğunda, ihtiyacı kadar su içerek ölümden kurtulabilir ve o günde yiyip içmekten sakınmalıdır ve orucunun sahih olması uzak bir ihtimal değildir. Ramazan ayı dışındaki oruç da farz ihtiyat gereği Ramazan ayı orucunun hükmüne dâhildir.

(İstifta, 7)

Hilalin Görülmesi

215

Ayetullah Uzma Humeyni: Ayın ilk günü beş şeyle sabit olur:

1. Mükellefin ayı görmesiyle;
2. İlme sebep olan söylentiler;
3. Şer'i beyyine (iki adil şahsın şahadeti);
4. Önceki aydan otuz gün geçmesi;
5. Şer'i hakimin hükmü.

(Tahriru'l-Vesile, es-Savm, Tariku Subiti Hilal)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ayın başı beş yolla ispatlanır:

1. Mükellef şahsın kendisinin ayı görmesi;
2. İki adil kişinin şahitliği, eğer çok sayıda kimse hilalin görüldüğünü inkâr etmez ve o iki adil kimsede yanlışlık ihtimalini güçlendirmezse;
3. İlim veya itminana sebep olan şöhret;
4. Önceki aydan otuz günün geçmesi;
5. Şer'i hâkimin hükmü.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 961. mesele)

216

Ayetullah Uzma Humeyni: İcat edilen vesilelerle ayın görülmesinin itibarı yoktur, dolayısıyla teleskop gibi bazı büyütücü veya yakınlaştırıcı vesilelerle bakılırsa, ama vesile olmaksızın ayın görülmesi mümkün olmazsa ayın ilk günü olduğuna hüküm edilmez.

(Tahriru'l-Vesile, c. 2; el-Mesailu'l-Müstahdese, Mesailu's-Salat ve's-Savm, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Ayın görülmesi için çıplak gözle veya bir araçla görülmesi arasında fark yoktur. Dolayısıyla ay çıplak gözle görülürse ayın ilk gününe hükmedilir. Gözlük veya dürbün veya teleskopla da görülürse ayın ilk günü ispatlanır. Ama görüntünün aslının bilinmediği bilgisayarda yansıma yoluyla hilalin görüntüsünü görerek ayın ilk gününün ispatlanması sorunludur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 963. mesele)

Orucun Kısımları

217

Ayetullah Uzma Humeyni: Kadının orucu eşinin hakkıyla çelişiyorsa veya kosaı eşini oruç tutmaktan nehiy ettiyse farz ihtiyat gereği kadın müstehap oruç tutmamalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Aksamu's-Savm, el-Mahzur Minhu)

Ayetullah Uzma Hamanei: Haram oruçların bazıısı şunlardan ibarettir:

4. Kocasının hakkının eda edilmemesi durumunda kadının tuttuğu müstehap oruç;

(Namaz ve Oruç Risalesi, 976. mesele)

218

Ayetullah Uzma Humeyni: Tekit edilmiş bazı müstehap oruçlar:

7. Her Perşembe ve Cuma

(Tahriru'l-Vesile, Aksamu's-Savm, el-Mendup Minhu)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yılın tüm günlerinde oruç (haram ve mekruh oruçlar dışında) tutulması müstehaptır, ama bazı günlerin orucunun müstehap olduğu tekit edilmiştir ki bunlar şunlardan ibarettir:

8. Her Perşembe ve Cuma.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 977. mesele)

219

Ayetullah Uzma Humeyni: Mekruh oruçlar şunlardan ibarettir:

1. Ev sahibinin izni olmaksızın misafirin tuttuğu oruç ve keza onun nehiy etmesiyle ihtiyat odur ki oruç terk edilmelidir;
2. Arefe dualarını okumak ve onunla meşgul olmak için orucun zayıflık ve halsizlik getirmesi durumunda Arefe günü oruç tutulmaması daha iyidir;
3. Aşura orucu;
4. Ebeveynin izni olmaksızın ve onların eziyet olmasına sebep olması durumunda çocukların müstehap orucu.

(Tahriru'l-Vesile, Aksamu's-Savm, el-Mekruh Minhu)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mekruh oruçlar şunlardan ibarettir:

Ev sahibinin izni olmaksızın veya onun nehy etmesiyle, misafirin tuttuğu müstehap oruç;

Arefe amellerine engel olacak zayıflığa sebebiyet vermesi durumunda Arefe günü tutulan oruç;

Aşura günü orucu;

Ebeveynin izni olmaksızın ve onların eziyet olmasına sebep olması durumunda çocukların müstehap orucu.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 978. mesele)

Oruç Konusunda Özel Meseleler

28

Ayetullah Uzma Hamanei: Tahammül ötesi oruç batıldır.

(İstifta, 103)

29

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse oruç tutmanın dikkate değer ölçüde baş ağrısı veya göz ağrısına sebep olacağını bilirse oruç tutma sorumluluğu yoktur.

(İstifta, 1)

30

Ayetullah Uzma Hamanei: Doğumu yaklaşan hamile kadın orucun cenin veya kendisi için zararlı olacağından korkarsa oruç ona farz değildir ve birinci durumda (cenin için zararlı olması) her gün fakire fidyeye unvanında 750 gr yiyecek, yani buğday, arpa ve benzeri gibi yiyecek vermeli ve Ramazan ayından sonra orucun kazasını tutmalıdır. Kendisi için zararlı olduğu ikinci durumda tutmadığı oruçlarını kaza etmelidir ve ihtiyat gereği fidyeye de vermelidir. Doğumu yaklaşmayan kadının fidyeye vermesi farz ihtiyat temeline dayanır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 954)

31

Ayetullah Uzma Hamanei: Ayın ilk gününün ispatında hakimin hükmünü kabul edersek bunun araştırılmasında özel lafızlara ihtiyaç yoktur ve daha ötesi görüşün söylenmesi konumunda yarının bayram olduğuna yeterlidir.

(İstifta, 106)

32

Ayetullah Uzma Hamanei: Hakimin hükmünü kabul edip de donanımlı araçlarla ayın görülmesini kabul etmeyenler için, hilali görmede donanımlı vesilenin kabulüne dayanan hakimin hükmü geçerlidir.

(İstifta, 106)

33

Ayetullah Uzma Hamanei: Şer'i mesafe miktarınca sabah vatanından uzaklaşan yolcu öğleden önce dönerse, ama öğle ezanının okunup okunmadığında şek ederse orucu sahih değildir.

(İstifta, 106)

İtikâf

220

Ayetullah Uzma Humeyni: İtikâfın doğruluğunda şart olan şeyler şunlardan ibarettir: ...

Beşinci: İtikâfın dört mescitten (Mescidu'l-Haram, Mescidu'n-Nebi, Mescidi Kufe ve Mescidi Basra) birinde olmalıdır ve bu mescitler dışında itikâf sakıncalıdır. Dolayısıyla diğer büyük merkezi mescitlerde farz ihtiyat gereği ümit ve arzu edilme niyetiyle yapılmalıdır. Kabile veya çarşı mescitleri gibi büyük merkezi mescitler dışında itikâf caiz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Şurutu'l-İtikâf, el-Hamis)

Ayetullah Uzma Hamanei: Dört camilerin birinde (Mescidi'l-Haram, Mescidi'n-Nebi, Kufe Mescidi ve Basra Mescidi) itikâfa girmenin fazileti çoktur, ama büyük ve merkezi camilerin tamamında itikâfa girilebilir. Cemaat namazı kılınan ve cemaat imamı adil olan büyük camilerin dışındaki camilerde de bağışlanma ümidiyle itikâfa girilmesi doğrudur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 994)

221

Ayetullah Uzma Humeyni: İtikâfa giren kimse cami dışına çıkmak zorundaysa ihtiyat gereği en kısa yolu seçmeli ve zorunluluk ve ihtiyaç miktarınca yetinmelidir ve mümkünse gölgede oturmamalıdır ve ihtiyat gereği, zorunlu olmadıkça, kesinlikle oturmamalıdır ve gölgede yürümemesi de yine ihtiyat gereğidir.

(Tahriru'l-Vesile, Şurutu'l-İtikâf, 9. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Zorunluluktan dolayı camiden çıkılma mecburiyeti doğarsa oturmak veya gölge altında dinlenmek ve benzeri gibi gereksiz ertelemelerden kaçınılmalıdır ve zaruret miktarı dışında caminin dışına çıkılmamalıdır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 999)

222

Ayetullah uzma Humeyni: İtikâfa giren kimseye birkaç şey haramdır: ...

Cinsel birleşme ve şehvet içerikli dokunma ve öpmeye kadınlarla yakın ilişki haramdır ve daha ötesi bu işler itikâfı batıl eder.

(Tahriru'l-Vesile, Fi Ahkami'l-İtikâf)

Ayetullah Uzma Hamanei: İtikâfa giren kimse için birkaç şey haramdır: Cinsel ilişki ve ihtiyat gereği şehvetle eşe dokunmak ve öpmek ki bu haram olması yanında itikâfın batıl olmasına da sebep olur.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 1003)

İtikâf Konusunda Özel Bir Mesele

34

Ayetullah Uzma Hamanei: İtikâfa giren kimse meseleyi bilmemesi sebebiyle kaza orucu olmasına karşın müstehap oruç tutarsa ve itikâfın ilk gününün öğlen öncesi meseleyi anlayarak kaza orucuna niyet etse itikâfı sahihtir.

(İstifta, 557)

Humus

223

Ayetullah Uzma Humeyni: Madenin değeri ihtiyat gereği 105 miskal normal gümüş veya 15 miskal normal altındır, yani çıkarılan madenin değerinden çıkarılma gideri düşüldükten sonra 105 miskal gümüş veya 15 miskal altına ulaşmalıdır ve farz ihtiyat gereği humusu verilmelidir.

(Tahrir, el-Kavli fi ma Yecibu fihi'l-Humus, es-Sani: el-Maden)

Ayetullah Uzma Hamanei: Madenden bir şey çıkarılır, çıkarılan madenin fiyatı, çıkarma ve arıtma masrafları düşüldükten sonra 15 miskal altın değerinde olursa humusunun verilmesi farzdır ve bundan az olursa humusu yoktur.

(Cüzveyi Humus, 4. mesele)

224

Ayetullah Uzma Humeyni: Dalgıçlıkla, yani denize dalarak inci ve mercan veya denize dalınarak çıkartılan diğer mücevherler çıkartılırsa – deniz altında yerden biten bir şey olsun veya maden olsun – dışarı çıkarılma masrafı düşüldükten sonra bunun değeri 18 nohut altına ulaşırsa humusu verilmelidir ve çıkartılan şey ister bir defada çıkarılsın ister birkaç defada çıkarılsın ve ister çıkartılanlar bir türden olsun veya birkaç türden olsun fark etmez. Dicle ve Fırat gibi büyük ırmaklara dalmıp mücevher çıkartılırsa bunun humusunun verilmesi gerekir.

(Tahrir, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Humus, er-Rabi: el-Ğavvas ve 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Dalgıçlıkla elde edilen cevherin humusunun farz oluşu meselesinde denizden çıkarılan şeyin bir tür olması veya birkaç tür olması ve keza bir defada çıkartılması veya birkaç defada çıkartılması veya birbirlerine yakın zamanlarda çıkartılması arasında fark yoktur ve farz ihtiyat gereği Nil, Fırat ve Karun gibi büyük ırmaklar deniz hükmündedir.

(Cüzveyi Humus, 9. mesele)

225

Ayetullah Uzma Humeyni: Yedincisi – Haramla karışık bir helal olursa... malın sahibi sınırlı bir sayı ile biliniyorsa ihtiyat gereği o haramdan kurtulmak gerekir (bir şekilde mal sahibinin rızası alınmalıdır) ama mümkün olmazsa (malikin belirlenmesi için) kura çekimine başvurulmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi el-Hums, es-Sabi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mal sahibi sınırlı bir sayıyla bilinirse ihtiyat gereği bir şekilde razı edilmelidir ve bu mümkün olmazsa her iki mal sahibinin mal oranlarının eşit olma ve birinin bir diğerine tercih edilmesi ihtimali yoksa fertler arasında eşit miktarda taksim edilmelidir.

(Dersi Harici Mekasibi Muhrrreme, 614 ve 615. Oturum)

226

Ayetullah Uzma Humeyni: Yedincisi – Haramla karışmış bir helal olursa, ... sahibini tanımazsa veya bir sayı ile sınırlı değilse ihtiyat gereği hakimnin izniyle, belli bir kimseden (sahibi olduğundan) şüphelenmediği müddetçe, sadakayı dilediği kişiye verir, aksi takdirde sadakaya müstahak olması şartıyla belirlenmiş birisine verilme ihtiyatı terk edilmemelidir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Hums, es-Sabi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sahibi meçhul malda sahibinin bulunması için araştırma yapılması farzdır ve sahibinin bulunması durumunda mal sahibine döndürülmelidir. Mal sahibinin bulunmasından ümitsizliğe düşülürse onun adına bir fakire sadaka verilmelidir ve müstehap ihtiyat gereği şer'i hakimden izin alınmalıdır.

(Dersi Harici Mekasibi Muharreme, 588. Oturum)

227

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse haram miktarın humustan fazla olduğunu bilip de miktarını bilmiyorsa malın helal olması ve temizlenmesinde humusun verilmesi yeterlidir. Ancak, müstehap ihtiyata göre humus vermenin yanı sıra, haram konusunda şer'i hakim ile uzlaşarak, zimmet kesinliğini ortadan kaldıracak ve zimmet hükmünü uygulayacak bir şeyde uzlaşmalıdır. Daha çok ihtiyat şudur ki yakîn konusu olan miktar şer'i hakime verilmeli şek edilen miktar için onunla uzlaşma yapılmalıdır ve şer'i hakim bu miktarın kullanılacak iki yerin uygulanmasında (humus veya sahibi bilinmeyen mal) ihtiyat etmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Humus, 28. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Başkasına ait miktar tam olarak bilinmez, ama beşte birinden fazla olduğu bilinirse ihtiyat gereği hem humusun hem de sadakanın geçerli olduğu durumlarda kullanabilmesi için, humusla birlikte, başkasına ait humustan fazla olduğuna yakîn edilen fazla miktar şer'i hakime verilmelidir.

(Cüzveyi Humus, 13. mesele)

228

Ayetullah Uzma Humeyni: Sahibi belli olmayan mal sadaka verildikten sonra malın sahibi bulunsa sadaka veren kimse farz ihtiyat gereği kefildir.

(el-Urvetu'l-Vuska, Kitabu'l-Humus, 33. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sahibi belli olmayan mal sadaka verildikten sonra malın sahibi bulunsa ve sadaka veren kimsenin sadaka vermesinden razı olmazsa sadaka veren kefil değildir ve o malın aynısını veya malın değerini sahibine vermesi gerekmez.

(Dersi Harici Mekasibi Muharreme, 596. oturum)

229

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse humus düşmeyen veya humusunu verdiği bir şeylere sahip olsa ve bunların piyasa değeri yukarı çıksa o şeyler ticaret malının ve ticaret sermayesinin bizzat kendisi olmazsa, fazlalığın humusunu vermesi farz değildir. Örneğin bu malların satın alınmasındaki maksat onların elde tutulması, korunması ve bu mallardan faydalanılması olmalıdır. Ama maksat bu mallarla ticaret yapmak olursa bunların yükselen değerinin humusu vardır ve bir yıldan sonra bunların satılabilmesi ve değerinin elde edilmesi şartıyla humusu farzdır. Ancak bir sonraki yıl mümkün olursa değerinin fazlası o yılın faydalarından sayılır, geçmiş yılın faydalarından değil.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Humus, 8. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İrs ve hibenin, her ne kadar değeri artsa da, humusu yoktur, ama yatırım yapılırsa (yani satılığa çıkarılırsa) bu durumda farz ihtiyat gereği satıldıktan sonra satımdan elde edilen fazlalık yıllık gelirden sayılır ve bu humus yılının sonuna kadar bu fazlalık elde kalırsa humusunun verilmesi gerekir.

Erzak olmayan bir şeyi, satmaya niyet etmeden almışsa, yıl arasındaki gelirinden yılsonunda kıymetinin humusunu vermesi gerekir. Pazar değer artışı satılmadığı sürece humusu yoktur ve satıldıktan sonra artış değeri enflasyon miktarından düşüldükten sonra yıllık gelir satışı cüzündendir.

(Cüzveyi Humus, 40, 44 ve 53. Mesele)

230

Ayetullah Uzma Humeyni: Yılın başında geçimlik için borç alınsa veya ihtiyaç şeylerinin bazılarının alınması için borçlanılırsa veya kar oluşmasından önce sermayenin bir kısmı geçimlik için harcansa o ölçüde kardan düşülmesi caizdir.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Humus, 20. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yaşam giderleri için kar elde edilmesinden önce borç alınsa veya humusu olmayan paradan (miras gibi) alınrsa farz ihtiyat gereği o giderler kardan düşülmez ve humusunun verilmesi gerekir, ama kardan sonra yaşam gideri için humusu olmayan maldan harcanırsa yılsonunda o miktarda gelirden düşülür.

(İstifta, 10)

Soru: Yıllık gelir elde edilmesinden sonra borç alınrsa veya borçlanarak yaşam giderleri için harcansa ve giderler için harcadığı zaman önceki gelirden elde bir şey kalmaz ve sonra aynı yılda başka bir gelir elde ederse yılsonunda harcadığı şeyleri düşebilir mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Sorulan soru varsayımı esasınca o miktar gelirden düşülür.

(İstifta, 104)

231

Ayetullah Uzma Humeyni: Halı veya tabak veya at ve vb. gibi istifade edilecek şeyler satın alınrsa zahiren bunların humusu farz değildir, ama ihtiyaç dışında olması durumunda ihtiyat esasınca bunların humusu farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Humus, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Humusu verildikten sonra kazancın karından ev için eşya alınsa ve yıl içinde buna ihtiyaç duyulmazsa humus yılı esnasında bunun humusunun verilmesi farzdır, ama humus yılı geçtikten sonra alınan eşya ihtiyaç dışı olursa bunun humusu yoktur.

Soru: Bir kimse ihtiyacı gereği ev satın alsın ve bir takım sebeplerden dolayı içinde oturamazsa veya bir süreliğine kiraya verse ve sonra aldığı evde oturmaktan vaz geçip satarsa bu süre içinde humus yılının geçtiği dikkate alınarak bunun humus hükmü nasıldır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Oturma şart değildir ve ihtiyaç konusu olup o kimsenin konumu gereği ihtiyaç sayılır ve sattıktan sonra bile humusu yoktur.

(Cüzveyi Humus, 83. mesele; İstiftaat, 12)

232

Ayetullah Uzma Humeyni: Malın bizzat kendisinin humusu vardır ve mal sahibi bizzat malın kendisinin veya başka bir maldan humusunu vermekte özgürdür.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu fihi'l-Humus, 23. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Humusun humus yılından bir sonraki yıla ertelenmesi caiz değildir ve gelirinin humusunu humus yılı başında ödemezse bu humus onun boynundadır ve ödemesi gerekir ve paranın değer kaybetmesi durumunda değer kaybının da hesaplanıp ödenmelidir ve değer kaybı belirsizse şer'i hakimle uzlaşılmalıdır.

Humusun pirinç ve buğday gibi mislinin verildiği yerlerde ve mükellef humus yılı gününde ödememişse, ödeme zamanında mislinin fiyatını gözetmesi ihtiyat gereğidir ve hangisinin fiyatı daha azsa mükelleften alınmalıdır.

(Cüzveyi Humus, 108. mesele; İstiftaat, 1)

233

Ayetullah Uzma Humeyni: Humus baliğ olmayan birisinin malıyla alakalıysa (örneğin maden veya haramla karışık helal gibi) baliğ olmayan kimsenin velisine humusu vermesi farzdır. Ama onun malından ticaretle elde edilen karın humusu veya elde edilen karların humusu gayri baliğin velisine farz değil, bilakis ihtiyat gereği elde edilen karın baki kalması durumunda bunun humusunun edası teklif yaşına ulaştıktan sonra gayri baliğ şahsa farzdır.

(el-Urvetu'l-Vuska, Kitabu'l-Humus, Faslu fi ma Yecibu fihi'l-Humus)

Ayetullah Uzma Hamanei: Yıl içinde giderleri için harcanmaması durumunda çocuğun elde ettiği karların humusu vardır çocuğun şer'i velisi bu karların humusunu verebilir ve vermezse buluşa erdikten sonra bunların humusu çocuğa farzdır.

(İstifta, 108)

234

Ayetullah Uzma Humeyni: Deli bir şahsın geliri varsa ihtiyat gereği humusunu vermelidir.

(İstiftaati Mevcut der Sahifeyi İmam)

Ayetullah Uzma Hamanei: Delinin elde ettiği karlar, yıl içinde onun giderleri için harcanmaması durumunda humusu vardır ve delinin velisi onun humusunu verebilir ve vermezse delinin akli sağlığına kavuştuktan sonra humusunu vermesi farzdır ve akli sağlığına kavuşmaması durumunda o öldükten sonra ondan geriye kalan şeylerden humusu verilmelidir.

(İstifta, 108)

235

Ayetullah Uzma Humeyni: Söğüt, çınar vb. gibi ağaç dikilse ve bunların satım yılı gelse bunlar satılmasa da humusu verilmelidir, ama örneğin genellikle her yıl budanan dallarından bir fayda elde edilse ve bunlardan kar elde edilse ve bunlardan veya başka elde edilen kazanç yıllık giderden fazla olursa yılsonunda humusu verilmelidir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1772. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Tarım ürünleri, çiftçinin niyet ettiği aşamaya gelmeden önce (örneğin çiftçinin üzüm ağacı dikme amacı koruk değil üzüm toplamaksa) ve mali değeri olursa yılsonunda humusu verilmelidir. Keza tamamlama ve yapım esnasında satma niyetiyle yarım kalan bina da bu kabilden olup aynı hükme sahiptir.

(İstifta, 108)

236

Ayetullah Uzma Humeyni: İnsan humusunu vermediğine yakın ettiği bir malı kullanamaz. Humusunu vermediği bizzat paranın kendisiyle bir şey satın alsa, yani satıcıya bu şeyi bu para ile satın alıyorum derse veya satın alma zamanı humusunu vermediği para ile değiştirmeyi kastediyorsa şer'i hakimle beşte birinin iznini vermesi için uzlaşma yaparsa o miktarın muamelesi sahihtir.

(Tevzihu'l-Mesail, 1760 ve 1795. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Humus ehli olmayan birisinin yemeğini yemenin sakıncası yoktur.

Mallarına humus düşen, ama humusunu vermeyen kimsenin yaptığı muamele sahihtir.

(Cüzveyi Humus, 139 ve 141. mesele)

237

Ayetullah Uzma Humeyni: Humustan sorumlu olan kişinin, nafakası ile yükümlü olan kişiye, özellikle eşine, onların nafakası olması durumunda bu kimselere humusunu vermemesi ihtiyat gereğidir. Ama bu kimsenin onlara humusunu vermesi nafaka dışında ihtiyaç duyulan bir şey olur da humus veren kimseye bunun temin edilmesi farz olmazsa sakıncası yoktur.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi Kısmetihi ve Müstehakkıhi, 4. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse nafakası boynuna farz olan aile fertlerinden birisine seyit ve fakir olması durumunda ona humusunu veremez.

(Cüzveyi Humus, 136.mesele)

238

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse ev almak için birkaç yıl parasını saklarsa bu para giderden hesap edilmez ve bunun humusunu vermesi farzdır.

(Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu fi ma Yecibu'l-Humes, 17. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Elde edilen kazancından biriktirilen mal, geçim giderlerini karşılamak için ise, humus yılı başında humusa tabidir. Ancak birikim yaşamın zorunlu gereksinimin hazırlanması ve gerekli giderlerin karşılanması için olursa bu durumda humus yılından sonraki yakın gelecekte (birkaç güne kadar) hatırlatılan yollarla harcanırsa humusu yoktur.

(Ecvibetu'l-İstiftaat, 909. soru)

Humus Konusunda Özel Meseleler

35

Ayetullah Uzma Hamanei: Kiracı evin kirası için ev sahibine borç (rehin) vermek zorunda olursa, kiranın tamamını ödeyemez veya kiraya veren kabul etmezse, evin kirası için kira sözleşmesine uygun olarak evin kirası için bir miktar ev sahibine borç verirse verilen borca humus düşmez ve yaşam gideri hükmüne sahiptir.

(İstiftat, 101)

36

Ayetullah Uzma Hamanei: Muhtemel olaylar için bir miktar biriktirilen para humus vermekle geride kalan miktar yeterli olmaz ve şahsın kaygısı gitmezse bu paranın humusu yoktur, ama ihtiyat gereği kaygının ortadan kalkmasından sonra (yeni bir gelirin oluşmasıyla) harcanmayan miktarın humusu verilmelidir.

(İstifta, 101)

37

Soru: Şartlı veya şartsız hibeyi de kapsamak üzere bir şeyin karşılığındaki hibenin humusu var mıdır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Hibenin her iki türü (şarh ve şartsız) kazanç değildir ve humusu yoktur.

(İstifta, 112)

38

Ayetullah Uzma Hamanei: İlahi yakınlaşma niyetiyle olmasa da humus vermek yükümlünün boynundan teklifin düşmesine sebep olur.

(İstifta, 101)

39

Soru: Başkalarının humusunu onların haberi olmadan vermek onların yükümlü olduğu humus teklifinin düşmesine sebep olur mu?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Evet, yeterlidir.

40

Ayetullah Uzma Hamanei: Humus yılının sonunda ve yeni yılın ilk gelirinin oluşması arasında zamansal bir aralık olsa yeni humus yılı başlangıcı ilk gelirin elde edilmesi olarak kararlaştırılabilir.

(İstifta, 103)

41

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir kimse kitabının arasında para bulsa ve humusunu hemen vermesi gereken önceki yılın gelirine mi yoksa giderler için yeni humus yılının sonuna kadar harcanması gereken gelirden mi olduğunda tereddüt ederse bu para yeni yılın gelirinden hesap edilir.

(İstifta, 104)

42

Soru: Humusun yaşam giderlerinden sonra geride kalan fazlalık için olduğu dikkate alındığında mükellefin humus yılı sonuna kadar gelirinin yaşam giderleri için harcanmayacağını bilmesi durumunda bu fazlalığın humus yılının sonundan önce humusunu vermesi farz mıdır?

Ayetullah Uzama Hamanei: Yılsonundan önce humusunun verilmesi farz değildir.

43

Ayetullah Uzma Hamanei: Henüz yerine getirmedeği hac ücreti ve keza sonraki yıl yerine getireceği belli olmayan oruç ve namaz ücretinin menfaati geçerli yılın karı olarak bilinemez, dolayısıyla humusu yoktur.

(istifta, 13)

44

Soru: Bir şahıs başka bir şahsa hediye vermiş ve ciddi bir maksadı da yoktur ve humustan da kaçmaya niyeti yoktur; humus yılından sonra verdiği hediyeyi geri alır, bunun humusunu vermesi gerekir mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Verdiği hediyeyi alır almaz humusunu vermesi gerekir.

(İstifta, 30)

45

Soru: Geçimin sağlandığı sermaye konusunda bu sermayenin humusunun olup olmadığında şek edilirse teklif nedir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Sorunun varsayımı esasınca humusun verilmesi farz değildir. “Yaşam giderlerinden sonra humus verilir”in anlamı yaşam giderlerinden sonra fazlalığın aşikâr olmasıdır.

(İstifta, 107)

46

Ayetullah Uzma Hananei: Ölünün teşhizi için (ölü için yapılan işler) ondan geride kalandan harcansa harcanan şeyin humusunun edası farz değildir.

47

Sigortadan Alınan Para

Ayetullah Uzma Hamanei: Sözleşmeye göre hayat veya maluliyet sigortası olarak sigortalıya ödenen para gelir sayılır, ancak öldükten sonra sağ kalanlara verilen para onlar için bir nevi ihsandır ve gelir sayılmaz ve humusu yoktur.

Gelirden tedavi ve benzeri için ödenen ve daha sonra örneğin sigorta şirketinin iade ettiği tutarlar yeni gelir olmayıp, geri dönüş kişinin yaşam giderlerine harcanmadığı takdirde humusa tabidir, ama humus yılı bittikten sonra iade edilirse, humusu hemen verilmelidir.

Kasko sigortası, yangın sigortası, tarım ürünleri gibi sigorta şirketlerinin zararları karşılamak için sigortalıya ödediği paralar, kazanılan gelirden sayılır ve humus yılı sonuna kadar geçim giderlerine harcanmazsa, humus vermek farzdır.

İşveren veya (belirtilen alıcı dışında) başka bir kişi ile sigorta dairesi arasındaki sözleşmeye istinaden ödenen işsizlik sigortası ve benzeri, alıcıya hediye olup humusu yoktur. Ama alıcı ile bir sigorta acentesi arasındaki bir sözleşmeye veya işverenin ödemesi, alıcı ile kendisi arasındaki bir şarta bağlı ise, o zaman humus gerekir.

Trafik kazalarında, zararı verenin veya onun adına sigorta şirketinin zararı tazmin etmek için kazazedeye ödediği para (3.şahıs

sigortası) gelir sayılmaz ve humusu yoktur.

(İstifta, 11)

Zekât

239

Ayetullah Uzma Humeyni: Üzümün zekâtı ihtiyat gereği koruk haline geldiğinde farz olur.

(Tahriru'l-Vesile, Zekatu'l-Ğallaat, 3. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Üzümün zekâtı ona üzüm denildiği zaman farz olur ve ondan önce zekâta tabi değildir.

(İstifta, 2)

240

Ayetullah Uzma Humeyni: Fıtır zekâtını, mal zekâtı için daha önce zikredilen sekiz kullanım yerinden (verilecek yer) birine verilmesi yeterlidir, ama müstehap ihtiyat gereği fakir Şiilere verilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'z-Zekât, el-Kavlu fi Masrafiha)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz ihtiyat gereği fıtır zekâtı sadece fakir Şiilere verilmeli ve malın zekâtının verildiği diğer yerlere verilmemelidir.

(İstifta, 5)

Nezir

241

Ayetullah Uzma Humeyni: Kocasının izni olmaksızın kadının yaptığı nezir batıldır.

(Tevzihu'l-Mesail, 2654. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kocasının kayıp olması durumunda kadının nezir yapması için kocasının izni şart değildir, ama kocası yanında ise farz ihtiyat gereği ondan izin alınmalıdır ve kocasının izni olmaksızın nezir ederse nezri sayılmaz.

(Manasiki Hac, 81. mesele)

242

Ayetullah Uzma Humeyni: Bir kimse özgür iradesiyle nezrine yerine getirmezse kefaret vermelidir, yani bir köle azat etmeli veya altmış fakiri doyurmalı veya peş peşe iki ay oruç tutmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-İman ve'n-Nezr, 26 ve 28. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Nezir kefareti yemin kefaretiyle aynıdır, yani bir köle azat etmeli veya on fakiri doyurmalı veya on fakiri giydirmelidir ve buna gücü yetmezse üç gün oruç tutmalıdır.

(İstifta, Oruç, 66)

243

Ayetullah Uzma Humeyni: Belirli bir günde oruç tutmaya nezir eden ve o günde oruç tutan, ama nezir orucu olarak niyet etmeyen kimsenin nezir orucu için yeterli değildir.

(el-Urvetu'l-Vuska, es-Savm, en-Niyye, 7. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Belirli bir günde oruç tutmayı nezir eden kimse nezrini unuttur, ama o günü nezir niyeti dışında oruç tutarsa onun nezri gerçekleşmiştir.

(İstifta, 109)

Hac[1]

244

Ayetullah Uzma Humeyni: Evlenmeye ihtiyacı olan ve bunun için paraya ihtiyacı olan kimse hacın giderlerine ek olarak evlilik masraflarını da karşılaması durumunda yeterliliğe(müsteti) sahip olur.

(Manasiki Hac, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Evlenmeye ihtiyacı olan ve evliliğin terk edilmesi zorluk ve meşakkate sebep olan ve evlenebilirse, bu kimse hacın giderlerine ek olarak evlilik masraflarını da karşılaması durumunda yeterliliğe(müsteti) sahip olur.

(Menasiki Hac, 43. mesele)

245

Ayetullah Uzma Humeyni: Mali yeterliliğe sahip olmayan kimse hac masrafları için borç alsa, her ne kadar sonra rahatlıkla borcunu verebilse de, mali yeterliliğe ulaşmış olmaz ve bu parayla hacca giderse “Haccetü'l-İslam” olması (hacı farizesini yerine getirmesi) için yeterli değildir.

(Menasiki Hac, 20. mesele)

Ayetullah Uzma Hameni: Hac giderlerine sahip olmayan, ama borç alma imkânı olup daha sonra rahatlıkla ödeme imkânı olan kimse için borç alarak kendini mali yeterlilik durumuna getirmesi farz değildir, ama borç alırsa ona hac farz olur.

(Menasiki Hac, 41. mesele)

246

Ayetullah Uzma Humeyni: Sahip olduğu malın mali yeterlilik için yeterli olup olmadığından şüphe eden kimse farz ihtiyat gereği araştırma yapmalıdır ve araştırmanın farz olmasında kendi mal miktarı veya hac masrafları miktarını bilmemesi arasında fark yoktur.

(Menasiki Hac, 29. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mali yeterlilikte şek eden kimse mali yeterliliğe sahip olup olmadığını araştırmak isterse kendi mali durumunu araştırması farzdır.

(Menasiki Hac, 45. mesele)

247

Ayetullah Uzma Humeyni: Mali yeterlilikte yeterliliğe müracaat edilmesi şarttır, yani hacdan döndükten sonra yaşamında zorluğa düşmeyeceği şekilde ticaret veya ziraat veya sanayi veya bahçe, dükkân gibi bir gayrimenkul menfaatine sahibi olmalıdır ve konumuna yakışır bir şey kazanmaya gücünün yetmesi de yeterlidir. Ama hacdan döndükten sonra zekât, humus ve diğer şer'i ödeneklere ihtiyacı olursa bu yeterli değildir. Dolayısıyla haçtan döndükten sonra ilim havzalarının verdiği aylığa ihtiyacı olan talebe ve ilim ehline hac farz değildir.

(Menasiki Hac, 40 ve 48. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Din ilimleri talebeleri haçtan döndükten sonra yaşamları ilim havzalarının aylığıyla idare ediliyorsa veya o parayla yaşamları tamamlanıyorsa yeterlidir.

(Menasiki Hac, 55. meselenin zeyli)

248

Ayetullah Uzma Humeyni: Mali yeterlilikten sonra ertelemeksizin hacca gitmek için kura çekimine katılan kimse kurada ismi çıkmayan ve hacca gidemeyen kimse yeterliliğe sahip değildir ve hac bu kimseye farz değildir.

(Manasiki Hac, 55 ve 57. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Hacca gidecek parası olan ve vakit kaybetmeden hacca kayıt yaptıran, ancak kura çekiminde adı çıkmayan ve o yıl hacca gidemeyen kimseye hac farz olmamıştır. Ancak, sonraki yıllarda hacca gitmesi, aynı yıl içinde isim yazdırması ve bir miktar ödemeye tabi ise, farz ihtiyat gereği böyle yapmalıdır.

(Manasiki Hac, 69. mesele)

249

Ayetullah Uzma Humeyni: Niyabet haccı için kiralanan kimse aynı yıl içinde mali yeterliliğe sahip olsa o yılda ücret karşılığı yerine getirmesi gereken niyabet haccını yapmalıdır ve mali yeterliliği devam etmesi durumunda bir sonraki yıl kendi haccını yerine getirmelidir.

(Menasiki Hac, 56. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Mali yeterliliği olmayan kimse başkasının adına gitmek için ücretlendirilirse ve ücretini aldıktan sonra kendisialdığı hac ücreti dışında başka bir malla mali yeterliliğe ulaşırsa o yılda önce kendi haccını yerine getirmelidir ve aynı yıl içinde ücretle başkası adına yapacağı hac batıldır ve aksi durumda niyabet haccını bir sonraki sene yerine getirmelidir.

(Menasiki Hac, 64. mesele)

[\[1\]](#) - Hac konusunda fetva farklılığı sadece istitaat (güç yetirme) ile alakalıdır.

Bakma ve Giyim

250

Soru: Bir kimsenin tanıdığı yabancı bir kadının resmine bakması caiz midir? Caiz olmaması varsayımıyla tanımaktan kasıt nedir? Onun falan şahsın kızı veya karısı olduğunun bilinmesi yeterli midir yoksa kasıt başka bir şey midir?

Ayetullah Uzma Humeyni: Cevap: Bir kimsenin bir şahsın karısı veya falan kimsenin kız kardeşi olarak tanıyan yabancı bir kadının resmine bakmasının caiz olmayışı ihtiyata daha yakındır.

(İstiftaat, 9849. soru)

Soru: Muasır fakihlerin görüşü esasınca hicapsız namahrem kadının resmine bakmak (lezzet kastı olmaksızın) resmin sahibinin tanınmaması durumunda caizdir. Bu konuda tanımaktan maksat nedir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Namahrem kadının resmine bakmanın haram oluşu “Yabancı kadına bakmak” başlığındaki haram olma açısı sabit değildir, ama hürmetin çiğnenmesi veya fesadın varlığı vb. gibi başka başlıkları doğrularsa kesinlikle bakmanın hükmü o başlıktaki hükme tabi olur.

(İstifta, 28)

251

Ayetullah Uzma Humeyni: Farz ihtiyat gereği namahrem kadının ayrılmış/kesilmiş saçına bakmak ve dokunmaktan kaçınılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'n-Nikah, 20 ve 21. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Namahrem kadının ayrılmış/kesilmiş saçına bakmak ve dokunmanın sakıncası yoktur, ama müstehap ihtiyat gereği dokunulmamalıdır.

(İstifta, 117)

252

Ayetullah Uzma Humeyni: Farz ihtiyat gereği erkek kadın elbisesini ve kadın erkek elbisesini giymemelidir, ama namaz kılınmasında bir sakınca yoktur.

(Tevzihu'l-Mesail, 846. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Karşı cins elbisesi giyinmenin bizzat kendisi kadınlık ve erkeklik unvanını doğrulamıyorsa haram değildir.

(Mekasibi Muharreme)

Bakmak ve Giyinmek Konusunda Özel Meseleler

48

Soru: Bir erkeğin, kötü bir niyeti olmaksızın yabancı bir kimsenin vücudunun içine bakması caiz midir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Caizdir, ama ağız içine bakılmasının caiz olmayışı ihtiyata daha yakındır. Elbette konuşma esnasında gözüken ağız içi miktarının bir sakıncası yoktur.

(İstifta, 109)

49

Ayetullah Uzma Hamanei: Erkek veya kadının, her ne kadar dişilik ve erkeklik kastı olmasa dahi, karşı cinse özel ziyaretten yararlanmaması ihtiyata daha yakındır. Örneğin bir erkeğin dişilik kastı olmaksızın ve sadece süslenme amacıyla kaç altını alması gibi ki terk edilmesi ihtiyata daha yakındır.

(Mekasibi Muharreme, s. 11)

50

Ayetullah Uzma Hamanei: Tesettürlü bir kadının başörtüsü olmayan bir fotoğrafının veya videosunun yabancı bir erkeğe gösterilmesi veya fotoğrafın sahibi veya başkaları tarafından ağlarda veya sosyal medyada kişisel bir sayfa veya profilde yayınlanması farz ihtiyat gereği caiz değildir.

(İstifta, 29)

Nikâh

253

Ayetullah Uzma Humeyni: Buluğ çağına girmiş, olgun, yani kendi çıkarını bilen bir kız, evlenmek istiyorsa, bakire ise babasından veya dedesinden izin alması gerekir.

(Tevzihu'l-Mesail, 2376. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Buluğ çağına girmiş, olgun, yani kendi çıkarını bilen bir kız, evlenmek istiyorsa, bakire ise ister sürekli evlilik olsun ister geçici evlilik olsun farz ihtiyat gereği babasından veya baba tarafından dedesinden izin alması gerekir.

(İstifta, 12)

254

Ayetullah Uzma Humeyni: Ahşıla geldiği üzere bir veya iki saatliğine süt içen ya da o yaşlara yakın kız çocuğunun geçici nikâhlandığı kişiye çocuğun annesinin mahrem olması kastıyla yapılan nikâh sorunsuz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'n-Nikâh, el-Kavlü fi'l-Musahire, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei Bebeğin geçici evliliğinin doğru olması (faydalanma kabiliyetinin süresi dikkate alınmaksızın) sakıncalıdır.

(İstifta, 102)

255

Ayetullah Uzma Humeyni: Geçici evlilikte sürenin söylenmesi şarttır ve sürenin uzunluğu veya kısalığı onlara aittir ve azlığı veya çokluğunun korunması için zamanın belirlenmesi gerekir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'n-Nikâh, 9. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Örneğin 99 yıllık gibi karı ve kocanın o zamana kadar baki kalma ihtimali olmayan uzun süreli geçici nikâh sakıncalıdır.

(İstifta, 102)

256

Ayetullah Uzma Humeyni: Mecusi ile evlenmek güçlü görüşe göre haramdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'n-Nikâh, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Zerdüş kadımlarla geçici nikâhın sakıncası yoktur.

(İstifta, 2)

Nikâh Konusunda Özel Bir Mesele

51

Soru: Bir erkek, daha çok tanımak için bir kıza devamlı nikâh vadiyle geçici nikâh yaparsa, fakat bu mahremiyet döneminde kıza tecavüz edip bekâretini bozar ve süre dolduktan sonra onu terk ederse, kız yaşam giderlerinin temin edilmesini (mutalebeyi ücretü'l-misl) isteyebilir mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Bu şart, nikâh akdinin şartında varsa şarta bağlı kalınması farzdır ve olmaması durumunda aldatma varlığı varsayımıyla kız razı edilmelidir ve yaşam giderlerinin talep edilmesinin farz oluşu belirsizdir.

(İstifta, 17)

Boşanma (Talak) Konusunda Özel Meseleler

52

Soru: Bir kimse kendini adil bilmezse, ama boşanmada vekil olan bir kimse onu adil bilirse bu şahıs kendini boşanma şahidi yapabilir mi yoksa oturumu terk etmesi farz mıdır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Oturumu terk etmesinin farz olması belli değildir, ama doğru boşanmanın etkisi buna bağlanamaz.

(İstifta, 557)

53

Soru: Bir kadın hul'i talak iddesinde altı aylığına kendi kocasının geçici karısı olursa altı ay sonra bu kadının iddesi hangi şekilde olacaktır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Altı ay süresi içinde cinsel münasebete girseler geçici idde korunmalıdır ve bu süre içinde cinsel münasebette bulunmamışlarsa idde yoktur.

(İstifta, 549)

Muameleler

257

Ayetullah Uzma Humeyni: Taşlardan, metallerden, ağaçlardan ve vb. şeylerden heykel gibi yapılması durumunda ruh sahibi insan ve hayvanın tasvirini yapmak haramdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Mekasib, 12. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Heykel ve heykel dışı olmak üzere tasvir haddi zatında haram değildir.

(Mekasibi Muharreme, 152 ve 156. Ders; Risaleyi Amuzeşi, c. 2, 21. söylem)

258

Ayetullah Uzma Humeyni: Sihir yapmak veya öğretmek veya öğrenmek ve sihirle gelir elde etmek haramdır ve daha ötesi sihir yapmanın bir kısmı olan sihirbazlıkta buna dâhildir. Sihirbazlık seri hareketle gerçek olmayı gerçekmiş gibi göstermekten ibarettir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Mekasib, 16. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sihirbazlık (hızlılık, incelik, harikuladeli ve ekzersiz yapmaktan kaynaklanan bir amel olup özü itibariyle sihirden farklıdır) haddi zatında haram değildir, ama haramlık unvanıyla örtüşmesi durumunda haramdır.

(Mekasibi Muharreme, 231. ders; Risaleyi Amuzeşi, c. 2, 11. ders)

259

Ayetullah Uzma Humeyni: Necaset türlerinin tamamıyla gelir elde etmek caiz değildir. Elbette genelleme yapılması (necasetlerin tamamının caiz olmaması hükmü) sorunludur.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Mekasib, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Necisin bizzat kendisinin helal menfati olursa ve bu menfat için mübah muamele de yapılırsa muamele helal ve sahihtir, ama helal menfati yoksa veya haram menfati için muamele yapılırsa haram ve batıldır.

Domuz, alışıla gelen bir kullanım için (yani insan beslenmesi için) alınıp satılırsa, farz ihtiyat gereği işlem batıldır ve nakil ve intikal gerçekleşmez.

(Mekasibi Muharreme, 60 ve 61. ders; Risaleyi Amuzeşi, c. 2, 1. ders)

260

Ayetullah Uzma Humeyni: Şeriatın hükmüne göre bir şey ölü/meyte hükmündeyse alımı, satımı, değişimi veya yemesi amacıyla bir insana bedava verilmesi caiz değildir.

(İstiftaat, c. 5, 6518. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sarhoş edici şeylerin başkasına satılması ve başkasının ihtiyarına bırakılması kesinlikle caiz değildir ve bu yolla gelir elde edilmesi haramdır. Dinine göre haram saymayan kimseye, sarhoşluk veren maddelerden başka şeyler satmanın ve haram yiyecekleri ona vermenin bir sakıncası yoktur. Elbette ihtiyat gereği domuz etinden kazanç elde etmek terk edilmelidir.

(Ecvibetu'l-İstiftaat, 1091. soru)

261

Ayetullah Uzma Humeyni: Şarap yapılması için üzüm ve hurma satımı ve örneğin put veya oyun veya kumar ve vb. aleti yapılması için ağaç satımı haramdır. Keza haram işte kullanılacağı söylenen ve anlaşmaya bağlı olarak haram işte kullanılan veya her iki tarafın anlaşmaya vardığı ve hatta müşteri üzüm sahibine örneğin “Birisine bana üzüm satsın ben de şarap yapayım” demesi ve tarafında satması haramdır. Aynı şekilde şarap satmak ve içinde depolamak veya bazı haram şeyler yapmak için evlerin kiraya verilmesi de haramdır. Şarap ve benzeri şeyleri taşımak için -iki yoldan biriyle- gemi veya hamal kiralamak haramdır. Bahsedilen hallerde satmak ve kiralamak haram olduğu gibi, aynı zamanda fesattır, dolayısıyla bu tür şeyler için alınan ücret de helal değildir. Şarap, haç, put, kumar aleti ve müzik aleti yapacağını bilen kimseye üzüm, hurma ve ağaç satmak da böyledir. Yine aynı şekilde içinde bahsi geçen şeyleri yapacağı veya satacağı bilinen birisine evin kiraya verilmesi de böyledir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Hums, 10. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Helal ve haram menfaatleri olan bir eşyanın ticareti yapılır ve satıcı, alıcının o eşyayı haram menfaatler için harcamasını şart koşarsa veya satıcının niyeti, işlemin haram menfaat için olması ise örneğin şarap yapmak şartıyla veya müşteri tarafından şarap yapmak niyetiyle üzüm satmak gibi, bu durumda muamele haramdır, ancak batıl değildir. Ayrıca satıcı, alıcının malı haram bir şekilde kullandığını biliyorsa, örf ve âdete göre harama yardım etmek sayılıyorsa veya satıcının görevi kötülükten sakındırmaksa muamele haramdır.

(Mekasibi Muharreme, 107, 120 ve 121. ders; Risaleyi Amuzeşi, c. 2, 4. ders)

262

Ayetullah Uzma Humeyni: Gına, eğlence meclisleri, oyun mahfelleri ve müzik çalgı aletleri münasebetiyle özel bir keyfiyetle sesin hançereden çıkıp boğazda çalkalanmasından (sesin ağız içinde oynatılmasından) ibarettir. Elbette bazen düğünlerde kadın okuyucuların gınası istisna edilir ve caizdir. Farz ihtiyat gereği her meclis değil, gelinin düğünü ve düğünden önce veya sonra düzenlenen meclislerle yetinilmelidir ve müstehap ihtiyat gereği mutlak anlamda kaçınılmalıdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Mekasib, 13. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Heyecan verici olması, hızlı bir ritme sahip olması, eğlenme niyeti, eğlencede şiddetli ve zayıf etkisinin olması ve neşelendirme kastının olmasının gınanın haram oluşu ve helal oluşunda etkisi yoktur, aksine haram olmasına sebep olan şey saptırıcı neşe ve eğlencedir. Gınanın haram olmasında saptırıcı neşe ve eğlencede düğün ve başka meclisler arasında fark yoktur.

(Mekasibu Muharreme, 315, 316 ve 318. mesele; Risaleyi Amuzeşi, c. 2, 28. ders)

263

Ayetullah Uzma Humeyni: Şahsen yapması farz olan bir şey için ücret alınması haramdır ve alınması farzı kifayi olsa bile, o konuda ihtiyat edilmelidir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Mekasib, 18. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Farz işlerde ücret almak caizdir. Yani bir kimse, üzerine farz olan bir şeyi yapması için bir kimseyi tutar ve yapması için ona para verir ve bu farzın teabbudi veya tevassuli olması, aynı olması veya kifayi olması, belirlenmiş olması veya ihtiyari olması arasında fark yoktur.

264

Soru: Bir kimse vadeli çeki, üzerinde yazan tutardan daha düşük bir bedelle satın alırsa, hükmü nedir? Keza senetlerin daha düşük bedelle satılması caiz midir yoksa caiz değil midir?

Ayetullah Uzma Humeyni: Çek veya senetlerin daha düşük bir bedelle üçüncü bir kişiye satılması faiz ve haramdır.

(İstiftaat, 11621. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Vadeli bir çekin, çekte yazılı olan miktarın altında veya üstünde başkasına satılması caizdir ve sakıncası yoktur. Bir kimseden bir miktar borç alıp, kendisine borç miktarından daha fazla bir tutarda uzun vadeli bir çek vermek, sakıncalıdır ve caiz değildir ve bu amel, borcun bizzat aşı doğru olsa da, tefecilik olup haramdır.

(İstifta, 23)

265

Soru: Bir kimse başkasının gıybetini yaparsa, tövbe için karşı tarafın rızasını mı almalı yoksa istiğfar etmesi yeterli midir? Utanç ve hayâ etme durumunda ne yapılmalıdır?

Ayetullah Uzma Humeyni: İstiğfar etmesi yeterlidir.

(İstiftaat, c. 5, 6760. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Eğer gıybeti edilen kimse hayatta ise ve ondan bağışlanma talep etmek mümkün ise, bağışlanma dilemeli, hayatta değilse veya helallik almak mümkün değilse onun için istiğfar etmelidir.

(Mekasibu Muharreme, s. 10)

Muameleler Konusunda Özel Bir Mesele

54

Ayetullah Uzma Hamanei: Kusuru zikredilen kimse dinleyiciler tarafından tamamen bilinmiyorsa, bu kusur söyleme gıybet sayılmaz, ancak birkaç kişi arasında sınırlı olduğunda tereddüt ediliyorsa farz ihtiyat gereği bundan sakınılmalıdır.

(İstifta, 28)

Av ve Boğazlama

266

Soru: Demir olup olmadığı belli olmayan çelik bıçakla hayvan kesmek doğru mudur?

Ayetullah Uzma Humeyni: Cevap: Doğru değildir.

(Menasiki Hac, s. 269, 18. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kesim yapılan araçların demir olması gerekir ve çelik (paslanmaz maddesi ile karışık çelik) demir hükmündedir, ama kesim aletlerinin demir olmasında tereddüt varsa ve demir olması kesinleşmediği sürece bununla kesim yapılması yeterli değildir.

(Menasiki Hac, 410. mesele)

Yiyecek ve İçecek

267

Ayetullah Uzma Humeyni: Őarapla tedavi ve hatta hastalığın tedavi edilebileceğinin ve tedavi edilmemesinin ölümüne veya ona yakın bir Şeye yol açacağıın bilinmesi Şartıyla, sarhoş edici herhangi bir Şeyle tedavi olmak caizdir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Etime ve'l-EŐribe, el-Kavlu fi Gayri'l-Hayvan, 35. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Sarhoş edici maddelerle ağızdan tedavi, ancak tedavi sadece tedavi olan kimseye has olması durumunda zaruret miktarınca caizdir. Enjeksiyonla tedavi de farz ihtiyat gereğii ayındır.

(İstifta, 303)

268

Ayetullah Uzma Humeyni: Balık tutmak için suya ağı veya it çekerse, suda ölürse haramdır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu's-Seyd ve'z-Zibahe, el-Kavlu fi's-Seyd, 27. Mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Balık avlanırken balık avcının ağında ölürse, suyun içinde dahi olsa, helaldir.

(İstifta, 4)

Sahibi Belli Olmayan Kayıp Mal

269

Ayetullah Uzma Humeyni: Sahibi belli olmayan kayıp bir malın kendisinin olduğunu iddia eden birisine vermek, bilgi ve delil/şahit olmaksızın, farz değildir. Sahibi olduğunu iddia edenin ileri sürdüğü bilgi ve delil bulunan şeyin sıfat ve alametlerini, kendisinin malik olduğu sonucuna varmayacak şekilde belirlemezse ona verilmez. Elbette fakihlerin çoğuna, şüphe uyandırırsa kendisine verilmesinin caiz olduğu nispet edilmiştir, dolayısıyla o kimseye bağışlanırsa önü alınmaz ve o kimse bundan kaçırırsa mecbur edilmez ve bilgi ve delil/şahit sunması durumunda o kimseye verilmesi ihtiyata daha yakındır.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Lukte, 38. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bu malın o kimsenin olduğuna dair bir ilme ulaşmadığınız sürece – ki ilimden maksat itminanın aynısıdır – veya delil/şahit getirme gibi ilmin yerini tutacak şeri bir şey olmadığı sürece bu malı ona veremezsiniz. Bilakis o şeyin malikini buluncaya kadar araştırmak sizin üzerinize vazifedir.

(Dersi Harici Mekasibi Muharreme, 577. oturum)

Kadının Mirası

270

Ayetullah Uzma Humeyni: Kadın zemin ve zeminin kıymetinden miras alamaz.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Mevaris, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kadın ister kocasından çocuk sahibi olsun ister olmasın zemin ister ev olsun veya dükkân olsun veya bağ olsun veya mezraa olsun zeminin kıymetinden miras alır.

(İstifta, 4)

Borç ve Borçla İlgili Özel Konular

55

Soru: Borç para verilir ve borçlunun borcunu vereceği zaman paranın enflasyonunu da vermesi şart koşulursa bunun hükmü nedir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Caizdir ve faizdir söylenmez.

(İstifta, 1)

56

Soru: Böyle bir şart koşulmazsa ve borç alan şahıs zamanında belirlenen borcunu öderse borçlu enflasyon ödemekle sorumlu mudur?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Kiracının evsahibine verdiği borç para veya bankaların verdiği kredilerde olduğu gibi aynı miktarın verilmesi gerektiği zihinsel çıkarımla olsa dahi şart koşulmayan durumlar dışında, alacaklının istemesi durumunda telafi edilmelidir.

(İstifta, 1)

57

Soru: Borçlu borcunu ödeme kastındaysa ve borçluya ulaşma imkanı da varsa veya bulunması akıl sahiplerince mümkünse, ama alacaklının bulunması için araştırılma yapılmasının alışla gelen gider veya zorlukları varsa örneğin borçlu alacaklıyı bulmak için birkaç şehri gezer veya başka bir ülkeye çıkar veya onlarca kişi veya yeri araştırırsa bu durumda:

A) Borçlu borcunu ödemesinde elinden geleni yapmıştır ve bu işlerin yapılması borçluya farz mıdır?

B) Borçlu borcunu ödemesinde eksik davrandıysa bu işleri yapması farz mıdır?

C) Önceki iki varsayımın her birinde, borç miktarı az veya bu arama maliyeti borç miktarından fazla ise, araştırma farz mıdır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Malın alacaklıya ulaştırılması mümkün olması durumunda bunu yapmalıdır, ancak aşırı zarar veya aşırı kayıp durumu hariçtir ki bu durumda borçlunun borcu bakidir ve kendisi veya (ölmesi halinde) mirasçısı aşırı zorluk ve kayıp ortadan kalktığında vermesi gerekir. Verilmesi mümkün olmadığı zaman alacaklı adına sadaka verilmelidir ve sadaka verildikten sonra alacaklıya ulaşırsa tedarük edilmesi gerekir. Elbette paranın zulümle, gaspla, bilerek ve kast ederek alınması durumunda borçlu en zor şartlar altında da olsa vermek zorundadır.

Vakıf

271

Ayetullah Uzma Humeyni: (Cami yapılması amacıyla bir arsayı uzun bir müddet, meselâ yüz sene ve daha fazla kiralarlarsa), söz konusu yerin cami hükmünde olması dikkat edilmesi gereken bir durumdur. Yalnızca bu kasttan dolayı cami hükümlerinin uygulanır olması malum değildir

(el-Urvetu'l-Vuska, İsti'caru'l-Arz, 2. meselenin haşiyesi)

Ayetullah Uzma Hamanei: Bir yer örneğin elli yıl ve daha fazla bir süreliğine kiralanır ve cami yapılması için kararlaştırılırsa bu süre içinde orası cami hükmündedir.

(Ecvibetu'l-İstiftaat, 2037. soru)

Vakıf Konusunda Özel Meseleler

58

Ayetullah Uzma Hamanei: Taşıt gibi hareketli ve sabit olmayan bir yer cami olarak vakfedilirse, farz ihtiyat gereği o yer şer'i cami hükmünü doğrular ve oraya cami hükmü uygulanır.

(Namaz ve Oruç Risalesi, 127. mesele)

59

Ayetullah Uzma Hamanei: Hisse senedinin vakfedilmesi sahihtir, dolayısıyla vakıf yatırım sandığının oluşturulmasının sakıncası yoktur. Vakıf akdinde vakıf hisselerinin fiyatı düşerse veya verimi düşerse, eminin/mütevelli o hisseleri satın parasıyla daha iyi vakıf hissesi alması şart koşulsa, bu doğrudur.

(İstiftai Vakfı Seham)

60

Ayetullah Uzma Hamanei: Anlaşıldığı kadarıyla paranın maliyetinin bekası vakfın sıhhati için olduğu kabul edilebilir ve bu meselede kayıt ve sınırlandırmaya ihtiyaç yoktur. Zira vakıf şeriat tarafından imzalanmış unvanlar kısmından olup tesis hükmü yoktur ve hiç şüphe yok ki, vakfı kuran ve zamanla uygulayanların amacı, geliri cari bir sadaka olacak sabit bir şey bırakmaktır. Evet, o günlerde sabit bir şeyin bizzat malın kendisinin olması mümkündür, ama bu malın bizzat kensinin hükmünün özelleşmesine sebep olmaz, zira hedef bellidir mukaddes şeriat sahibi bunu imzalamıştır.

(İstifta, Vakfı Pul)

61

Soru: Vakfın yazılı metninde mütevelli Ekber'in erkek çocukları nesilden nesle vakıf sahipleridir şeklinde zikredilse ve ondan sonra onun büyük oğlunu mütevelli olur yoksa onun kardeşi mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Ondan sonra ağabeyi ve ilk mütevellinin erkek kardeşleri hayatta oldukça, onun çocukları, birinci nesil ölünceye ve sonraki neslin erkek çocukları olan en büyüğüne velayet gelinceye kadar mütevelli olmazlar. Keza sonraki nesiller de aynı şekilde olacak, bir önceki nesilden bir kişi sağ kalana kadar, sıra gelecek nesile gelmeyecektir.

(İstifta, 106)

62

Soru: Halkın yararına olmayan vakfedilmiş bir yerin faydasının halkın menfaatine çevrilmesi ve vakfedenin niyeti veya onun

niyetine yakın doğrultuda harcanması caiz midir, caiz değil midir?

Menfate çevrilmesinin caiz olmaması durumunda, vakfın bizzat kendisinin halkın yararlanabileceği başka bir menfate dönüştürülmesi caiz midir, değil midir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Hamam ve su deposu örnekleri konusunda belirtilen varsayım esasınca vakfedilen bir yerin mümkün mertebe vakfedenin görüşüne en yakın ve halk için çok daha faydalı bir yere dönüştürülmesinin ve fayda verecek bir şeye dönüştürülmesinin mümkün olmadığı konularda faydaya dönüştürülmesi ve gelirin vakıf doğrultusunda harcanmasının bir sakıncası yoktur.

(İstifta, 8)

Sadaka

272

Ayetullah Uzma Humeyni: Sadaka verilen kimseye verilen müstehap sadakanın doğru olmasında o kimsenin fakir olması muteber değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Kitabu'l-Vakf, el-Kavlu fi's-Sadaka, 5. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: İnsanın miskin ve fakire verdiği mala sadaka denilir. Fakir olmayan kimseye verilen mala, hatta Allah'a yakınlaşmak için olsa bile, sadaka denilmez.

(Mekasibu Muharreme, 591. ders, s. 3 ve 4)

Tıbbi Konular

273

Ayetullah Uzma Humeyni: Amaliyatla erkeğin cinsiyetini değiştirmesi ve keza kadının cinsiyetini değiştirmesi haram değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Mesailu Müstahdese, Tağyiru'l-Cinsiyye, 1. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Cinsiyet değiştirmek için başvurulan kişinin karşı cinse ait olduğu inandırıcı bilimsel ve geleneksel yöntemlerle kanıtlanmadıkça cinsiyet değişikliği caiz değildir ve kişinin karşı cinsten olması durumunda dokunmak ve namahremine avretine bakmak gibi ikincil hüküm dikkate alınmaksızın böyle bir kimsenin cinsiyetini değiştirmesi caizdir. Keza bir kimsenin karşı cinse ait olduğu sabit olmaz, ama bunun tersi de sabit olmazsa ve söz konusu şahıs ruhsal ıstırap halinde olursa ameliyatın caiz olması hiçte uzak bir ihtimal değildir.

(Ecvibetu'l-İstiftaat, 1279. soru)

274

Ayetullah Uzma Humeyni: Kadının kendi eşi dışındaki sperm ile döllendirilmesi (tüp bebek) caiz değildir.

(Tahriru'l-Vesile, Mesailu Müstahdese, Telgih, 2. mesele)

Ayetullah Uzma Hamanei: Kadının yabancı bir erkeğin spermi yoluyla döllendirilmesi haddi zatında sakıncasızdır, ama haram bakmak ve dokunmak ve vb. haram olan mukaddemelerden kaçınılmalıdır.

(Ecvibetu'l-İstiftaat, 1275. soru)

275

Soru: Hamileliğinin devamı yaşamıyla bağdaşmayan kadınlar konusunda; cenin yaşı dört ayın üstündedir, ama yaş itibariyle ceninin anne rahmi dışında yaşamına devam etme imkânı yoktur ve annenin ölmesinden sonra ceninin de ölecek bir durumdadır. En azından bir kişinin kurtarılması amacıyla (yani anne) hamileliğe son verilebilir mi?

Ayetullah Uzma Humeyni: Cevap: Annenin hayatını kurtarmak için son saatlere kadar beklemeliler ve bu süreçte ceninin yaşamına devam etme imkânı olmazsa annenin hayatının kurtarılması yönünde çocuğun düşürülmesinde bir sakınca yoktur.

(İstiftaat, s. 286, 19. soru)

Ayetullah Uzma Hamanei: Annenin yaşamı tehlikede olur ve cenin ruh sahibi olmadan ceninin düşürülmesinde bir sorun yoktur. Ama ruh sahibi olduktan sonra bu durumda da ceninin düşürülmesi uzak bir ihtimal değilse düşünülmesi gereken bir durumdur. Elbette burada konu edilen tehlike ölüm tehlikesidir.

(İstifta, 2)

276

Soru: İlişkiden sonra doğum kontrol hapının hükmü nedir? Ceninin düşürülmesi hükmüde midir, değil midir? Çünkü ilişkiden sonra kadın hamileliğin önünün alınması için bu hapi kullanmaktadır (başka bir söylemle cenini öldürmektedir). Bu iş İslam açısından doğru ve helal midir, helal değil midir?

Ayetullah Uzma Humeyni: Hamile olduğuna yakini olmazsa sakıncası yoktur.

(İstiftaat, c. 3, s. 283, 8. soru)

Soru: Hamile olduğuna ihtimal veren bir kadının hamile olursa ceninin düşürülmesine sebep olacak doğum kontrol hapi

kullanması caiz midir?

Ayetullah Uzma Hamanei: Hamilelik ihtimali olması durumunda ceninin düşürülmesine sebep olan doğrum kontrol hapından sakınması gerekir.

(İstifta, 40)

Tıbbi Meseleler Konusunda Özel Bir Mesele

63

Soru: Bir kimse tedavi imkânı olmayan bir hastalığa yakalansa ve ilaç kullanımı sadece ölümünü geciktiriyorsa hastanın ilacı kullanması veya doktor tarafından bu ilaca izin verilmesi farz mıdır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Yaşamın korunmasının farz olması yönüyle hastanın bizzat kendisine ilaç kullanması ve doktorun bu ilaca izin vermesi farzdır ve hayatın korunmasının farz oluşunda, örneğin örfi olarak bir saat gibi hayatın korunması sayılmayacak kadar bir zaman olması dışında, kısa ve uzun süre arasında fark yoktur.

(İstifta, 552)

Çeşitli Meseleler Konusunda Özel Meseleler

64

Soru: Bir kimse mektup veya mesajda önce selam verir sonra bir konu sorsa ona cevap verilmesi farz mıdır? Bu kimseye selamının cevabını vermeksizin kısaca yanıt verilebilir mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Selamın cevabı huzuri ve telefon gibi görüşmenin dışında farz değildir.

(İstifta, 15)

65

Soru: Ortaklardan birinin inatla başkalarının kullanımına engel olması, kendisinin kullanmaması, satmaması, kiraya vermemesi ve yararlanmaları için ortaklarına kiraya vermemesi durumunda ortak bir maldan faydalanılması için umuru hisbeye veya veliyi fakihin ihtiyarından yararlanılabilir mi?

Ayetullah Uzma Hamanei: Cevap: Bu hisbiye işlerden değil, aksine şahsi ve hususi işlerdendir.

(İstifta, 107)

66

Soru: Ortak mülkiyette, ortaklardan biri diğerinin kullanımına inatla engel olursa, onu kendisi kullanmadığı gibi, diğer ortakların da kullanmasına izin vermezse bundan yararlanmak için yine de ondan izin alınmalı mıdır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Bu durumda o kimsenin izninin yok sayılması sakıncalıdır.

(İstifta, 110)

67

Soru: Futbol gibi oyunlarda oyuncuların birbirine vurması neredeyse kaçınılmazdır. Bu istenmeyen çarpışmaların birçoğunda vücutlarında yaralanmalar meydana gelmektedir. Bunu bilen oyuncular bu oyuna katıldıklarında çarpışma ve yaralanma durumlarında yine de karşı tarafın diyeti tarafın sorumluluğunda mıdır?

Ayetullah Uzma Hamanei: Doğal ve alışla gelen konularda diyet yoktur, ama kasti durumlarda diyet vardır.

(İstifta, 110)